LATVIJA

Latvian Newspaper

Published under EUCOM Civil Affairs Division Authorisation Number UNDP 196. Publisher and Editor: Valdemārs Lambergs, Schwäbisch Gmünd, DP Camp Artillerie-Kaserne, Phone Schw. Gmünd 2159. Printer: Remsdruckerei Sigg, Härtel & Co, Schwäbisch Gmünd, Paradiesstr. 12. Published twice weekly. Circulation 11.000.

LATVIJA

LATVIAN NEWSPAPER

Nr. 49 (393)

Trešdien, 1950. g. 1. jūlijā

Iznāk trešdienās un sestdienās. Izdevējs: Latviešu Centrālā Komiteja. Galvenais redaktors: V. Lambergs; galvenā redaktora vietnieks M. Čulītis. Redaktori: A. Bolšteins, J. Jēkabsons, B. Ķiselis, Ē. Raisters, L. Švarcs. Austrālijas redakcijas vad. A. Šmits (Lawley House, Canberra, A. C. T., Australia). Redakcijas adrese: (14a) Schwäbisch Gmünd, DP Camp Artillerie-Kaserne, tālr. Schw. Gmünd 2159

ASV supercietokšņi jau bombardē komūnistu lidlaukus

Drošības padome pirmo reizi izsludina militāras sankcijas pret uzbrucēju

PADOMJU SAVIENĪBAS DELEGĀTS TAI LAIKĀ RĪKO PUSDIENAS — MASKAVA REAĢĒ PĒC 48 STUNDĀM — ATBALSS PASAULĒ

Lēksaksesa (D). — Trešdienas rītā Drošības padome ar septiņām par, vienu pret un divām balsīm atturoties pieņēma Savienoto valstu iesniegto rezolūciju, kas izsludina militāras sankcijas pret Ziemeļkorejas komūnistiem. Par rezolūciju balsoja ASV, Lielbritānija, nacionālā Ķīna, Norvēģija, Kuba, Ekvadora un Francija. Atturējās Indija un Ēģipte, jo viņu delegātiem nebija savu valdību rīkojumu. Vienīgi Jugoslavija nodeva balsi pret rezolūciju, iepriekš iesniedzot priekšlikumu, lai Drošības padome piedāvā starpniecību konflikta izšķiršanai. Īsi pirms sēdes sākuma Savienoto valstu valdība nosūtīja uz Maskavu speciālu notu, lūdzot Padomju savienību izmantot visu savu ietekmi, lai Korejā atkal iestātos miers. Uz šo notu Kremlis līdz šim vēl nav atbildējis. Tikai ceturtdienas rītā Maskavas radio nolasīja TASSa paskaidrojumu, ka Drošības padomes lēmums par sankcijām neesot tiesīgs.

Otrdienas Drošības padomes sēde, kas sākās nepilnas desmit stundas pēc tam, kad pasauli jau bija aplidojis prezidenta Trūmena paziņojums, uzskatāma par vienu no svarīgākajām Apvienoto nāciju vēsturē. Milzīgā zāle, kur sanāca desmit valstu delegāti ar saviem padomdevējiem, bija pārpildīta līdz pēdējai vietai. Simti amerikāņu un ārzemju žurnālistu, lielo radio sabiedrību pārstāvji un speciālkorespondenti ar saspringdzinātu uzmanību gaidīja sēdes sākumu. Apvienoto nāciju nama priekšā pacietīgi stāvēja vairāk nekā 6000 ņujorkiešu, vēlēdamies zināt, ko pasaulei pavēstīs Drošības padome.

Pirmais zālē ienāca Savienoto valstu delegācijas vadītājs Vorens Ostins. Viņu pavadīja vesels štābs līdzstrādnieku un padomdevēju. Dažus mirkļus pēc amerikāņiem iesoļoja britu delegācija. Tās vadītājs sērs Džebs nebija redzams, jo viņš atrodas atvaļinājumā līdz 1. jūlijam. Bet jau trešdienas priekšpusdienā lidmašīnā Džebs devās uz Ņujorku, lai pārstāvētu savu valsti tai brīdī, kad varbūt izšķirsies visas pasaules liktenis. Trigve Li izskatījās bāls un noguris, it kā smagā atbildības nasta būtu par daudz grūta. Varbūt, ka tikai šai brīdī viņš īsti saprata, cik nenozīmīgs bijis „svētceļojums" pa Eiropu un sarunas Kremlī ar Staļinu, lai pielūgtos Padomju savienību atkal sadarboties Apvienotajās nācijās.

Jugoslavija mēģina lēmumu novilcināt . . .

Vēsturisko sēdi atklāja Drošības padomes priekšsēdis, Indijas delegāts sērs Benegals Raus, īsos vārdos apcerot pašreizējo draudīgo stāvokli pasaulē un lūdzot pārējo valstu pārstāvjus, pieņemot lēmumus, vadīties „pēc labākās sirdsapziņas". Tad vārdu ņēma ASV delegācijas

(Turpinājums 8. lpp.)

8000 KLUSĒTĀJU DEMONSTRĒ BRISELES IELĀS

Brisele (J). — Šīs nedēļas sākumā Briselē notika neparasta „klusētāju demonstrācija", kurā piedalījās 8000 beļģu bij. karavīru, agrāko pretestības kustības dalībnieku un kara gūstekņu. Demonstrācijas dalībniekiem bija dots stingrs rīkojums — solojot klusēt un nesmēķēt. Neparastais gājiens, kas vairākas stundas ilgi apturēja visu beļģu galvaspilsētas centra satiksmi, bija domāts protestam pret notiesāto kolloborātoru amnestijas projektiem, lai gan Beļģijas valdības pārstāvji noliegušī, ka šāda amnestija vispār būtu paredzēta. Demonstrācijas gājiens notika bez starpgadījumiem.

Klosteri pārvērsas par koncentrācijas nometnēm

UNGĀRIJĀ APCIETINĀTI SIMTIEM GARĪDZNIEKU

Roma (je). — Vatikāna raidītājs tikko sniedz informāciju, ka Ungārijā jau naktī uz 10. jūniju apcietināti gandrīz 1000 garīdznieku un mūķeņu. Apcietinātie ievietoti dažādos klosteros, pārvēršot tos par koncentrācijas nometnēm. Ikviens no apcietinātajiem ceļā uz pulcēšanās vietām drīkstējis ņemt līdzi tikai 5 kg mantu, un sagatavošanās laikam dotas tikai dažas desmit minūtes. Sevišķi plašā joslā apcietināšanu vilnis skāris jugoslavu pierobežas apgabalu, kur pašlaik nevarot vairs atrast gandrīz nevienu katoļu priesteri, mūku vai mūķeni. Vatikāna raidītājs apzīmē šo akciju par asāko ungāru valdības soli pret baznīcu kopš kardināļa Mindcentija procesa.

Jau kopš vairākām nedēļām Ungārijā stipri saasinātā veidā notiek sistēmatisks propagandas karagājiens pret baznīcu. Daudzos ciemos un pilsētās uzved antireliģiskas komēdijas, mēģinot diskreditēt garīdzniekus tautas acīs. Vairākās Budapeštas skolās reliģijas skolotājiem aizliegts vispār ieiet skolas telpās. Pretstatā šai oficiālo aprindu aktīvitātei un spaidiem pret baznīcu tomēr atzīmējams, ka plašās tautas masās baznīca vēl arvien bauda lielu cieņu. Vēl brīvībā esošie garīdznieki izrāda lielu drosmi, atklāti uzstādamies pret komūnistu vardarbībām. Daudzi aktīvi katoļi iestājušies arī komūnistiskajās masu organizācijās, lai no iekšpuses traucētu to darbību. Izrādījies, ka baznīca Ungārijā stipri aizkavējusi arī padomju „miera manifesta" parakstīšanas akciju. Ungārijā vēl arvien pastāv 63 katoļu ordeņi ar 11.500 locekļiem, kā arī 636 klosteri. Sagaidāms, ka pēdējai garīdznieku apcietināšanas akcijai sekos vēl citas, un pēc daudzu novērotāju domām ir pat iespējams, ka tuvāko mēnešu laikā visus ungāru klosterus pilnīgi likvidēs, līdzīgi kā tas bija Slovakijā.

BBC ceturtdien sniedza informāciju, ka pēc katoļu baznīcas augstākās vadības lūguma tikko uzsāktas „miera sarunas" starp ungāru bīskapiem un komūnistiskās valdības pārstāvjiem, lai galīgā veidā noteiktu turpmākās baznīcas un valsts attieksmes Ungārijā.

LATVIJAS ABONEMENTS VĀCIJĀ,

sākot ar 1950. g. 1. jūliju:

pasūtinot individuāli (līdz 3 eks. uz vienu adresi) — DM 4,— par eks. mēnesī; pasūtinot kollektīvi (vairāk par 3 eks.) — DM 3,50 mēn.; pasūtinot uz ārzemēm un maksājot Vācijā — DM 4,80 mēn.; uz ASV ar gaisa pastu DM 8,50 mēn. Atsevišķa eksemplāra cena DM 0,50.

Abonementus, kas abonēšanas maksas par nākošiem mēnešiem jau samaksājuši, lūdzam nokārtot maksas starpību DM 0,50 apmērā par eksemplāru mēnesī.

LCK apgāds LATVIJA

Amerikāņus atbalsta Lielbritānijas, Austrālijas, Jaunzēlandes un Kanadas flote

Londona (F). — Nepilnu stundu pēc Trūmena vēstījuma ģenerālis Mekartūrs jau deva rīkojumu amerikāņu lidmašīnām piedalīties cīņās Korejā. Nepārtrauktās lietus gāzes līdz šim tomēr kavēja sekmīgas operācijas. Šo apstākli labi pratuši izmantot komūnisti. Pēc pirmajām pretrunīgajām ziņām viņi jau trešdienas rītā ieņēma Dienvidkorejas galvaspilsētu Seulu. Vakarā pilsētas krišanu apstiprināja arī ASV ārlietu ministrija. Dienvidnieki steigā mēģināja nocietināties 30 km uz dienvidiem no Seulas gar Hānas upi, bet jau ceturtdien arī šo dabisko šķērsli nemiernieki forsējuši vairākās vietās, — ziņo BBC. Pašreiz Ziemeļkorejas karaspēks ielauzies vairāk nekā 100 km.

Lai pārliecinātos par militāro stāvokli, ceturtdienas rītā Dienvidkorejā no Tokio ieradās ģenerālis Mekartūrs, kam uzdota visu stacionēto ASV spēku komandēšana Klusā okeana telpā. Mekartūrs atlidoja neapbruņotā lidmašīnā četru ģenerāļu un četru amerikāņu žurnālistu pavadībā un jau pēc 12 stundām atkal atgriezās Tokio.

Vakarā Mekartūra galvenā mītne publicēja oficiālu paskaidrojumu, ka stāvoklis Dienvidkorejā sāk nostabilizēties. Pretēji BBC ziņojumam 29. jūn. pl. 14., ka komūnisti būtu pārgājuši Hānas upi, Tokio komunikē teikts, ka dienvidnieku fronte turas stabila. Mekartūrs devis vienīgi rīkojumu supercietokšņiem sagraut visus tiltus. Ceturtdien ASV kara flote sāka apšaudīt ziemeļkorejiešu izceltā desanta tilta gala pozīcijas. Ziņojumā tālāk teikts, ka dienvidnieki atkal atguvuši stratēģiski svarīgo Kimbas lidlauku, kas atrodas 35 km uz dienvidiem no Seulas. Ģen. Mekartūrs ceturtdien lūdza Austrālijas valdību dot rīkojumu cīņās piedalīties arī austrāliešu Japānā stacionētiem iznīcinātājiem. Kanbēra savukārt pavēlējusi Japānā palikt austrāliešu okupācijas vienībām, ko bija paredzēts atsaukt.

Supercietokšņus cīņās iesaistīja jau ceturtdienas rītā. Tie uzbruka kādai ziemeļnieku tanku kolonnai un sešas bruņu mašīnas sašāva. Līdz šim ASV jau zaudējušas četras lidmašīnas. Par iznīcinātām ziemeļkorejiešu lidmašīnām noteiktas informācijas trūkst — amerikāņu prese to skaitu novērtē uz 17.

Lielbritānija, Austrālija un Jaunzēlande trešdien paziņoja, ka nodod savu Klusā okeana floti amerikāņu rīcībā. Angļiem Tālo austrumu eskadrā ir 1 lidmašīnu bazes kuģis, 3 kreiseri, 7 iznīcinātāji un 8 fregates. Amerikāņu 7. flotē, kurai uzdots sargāt arī Formozu, ir viens lidmašīnu bazes kuģis, viens smagais kreiseris, 9 iznīcinātāji un 3 zemūdenes, bet Japānas ūdeņos — viens vieglais kreiseris un 4 iznīcinātāji. Klusā okeana telpā bez tam stacionētas 507 ASV lidmašīnas.

Ceturtdienas vakarā arī Kanada paziņoja, ka tā aktīvi atbalstīs Savienotās valstis viņās Dienvidkorejā. Beļģu valdība apsolīja UN pilnsapulcē iestāties par Drošības padomes rezolūciju. Holande pašreiz vēl apsver, vai nevarētu nodot Dienvidkorejas aizsardzībai daļu savas flotes, kas stacionēta citur. Vienīgi zviedru valdība atsacījās aktīvi iesaistīties sankciju reālizēšanā.

DP pakļaus vācu tiesu jurisdikcijai

Bonna (jj). — Pēdējo nedēļu laikā sabiedroto augstie komisāri pieņēmuši virkni lēmumu un rīkojumu, kas pakāpeniski paplašina Rietumvācijas federātīvās republikas iestāžu pilnvaras. Bonnas valdība nesen bija lūgusi augstos komisārus pilnīgi pakļaut ārzemniekus un DP vācu tiesu jurisdikcijai. Sabiedroto augstā komisija tagad paziņojusi, ka šai jautājumā pozitīvs lēmums gaidāms tuvākajā laikā. Rietumvācijas valdība jau saņēmusi plašas pilnvaras kontrabandas un melnā tirgus apkarošanai federātīvās republikas teritorijā.

Latviešu pateicība ASV baznīcu organizācijām

LATVIEŠU DELEGĀCIJA PIE NATIONAL CATHOLIC RESETTLEMENT COUNCIL VADĪBAS

Mūsu uzņēmumā redzam ASV latviešu pārstāvjus viesos pie vienas no trim lielajām amerikāņu baznīcas organizācijām — NCRC. No kreisās sēž: Latvian Relief izvietošanas daļas vad. A. Freijs, Ņujorkas latv. biedrības pārstāve A. Truce, O. Ķivule un A. Rudzīte. Stāv: H. Tauriņš, J. Zalcmanis, P. Sakss, Dr. C. Roos (Filadelfija), O. Uršteins, J. Lēnavs, Ch. Karols (Ņudžersija), mons. Ed. Stukelis, Ņujorkas ev. lut. draudzes priekšnieks Ch. Stankevics, Dr. H. Vītols, H. Rudzītis, mons. Edvards E. Svanstroms, baptistu māc. Eglītis, archibīskapa pārstāvis P. Eglītis, Latvian Relief prezidents H. Lielnors, R. Šillers un baptistu draudzes pārst. R. Pētersons.

Ņujorkas un citu lielāko ASV centru latviešu organizāciju pārstāvji un sabiedriskie darbinieki Latvian Relief prezidenta Harija Lielnora vadībā pagājušajā nedēļā apmeklēja trīs lielās amerikāņu baznīcas organizācijas — National Lutheran Council, Church World Service un National Catholic Resettlement Council, lai pateiktos tām par līdzšinējo palīdzību, kas sniegta latviešu DP pārvešanā uz ASV, un lūgtu šīs organizācijas turpināt pasākto atbalstu. Latviešu delegācijas pieņēma National Lutheran Council prezidents Dr. Pauls Empijs (Empie), Dr. C. Krumbholcs (Krumbholz) un direktrise C. Koksa (Cox), Church World Service viceprezidents F. W. Ramsejs (Ramsey) un direktors Dr. S. Štubers (Stuber) un National Catholic Resettlement Council prezidents mons. E. E. Svanstroms, kā arī visu triju organizāciju pārējie atbildīgie darbinieki.

Konstatēdams, ka ar baznīcu organizāciju galvojumiem izsniegtas vīzas iecelošanai ASV jau apm. 22.000 latviešiem, prezidents H. Lielnors norādīja, ka līdz ar to kopīgā darba un pūļu pirmais posms atzīstams par paveiktu, un tagad, pēc jaunā DP likuma parakstīšanas, sāksies otrs posms. Vācijā polikušo DP vidū lielais vairums ir vecāki ļaudis, mazāk darba spējīgas ģimenes un personas ar iebojātu veselību. Katram iecelošanas gadījumam tādēļ turpmāk būs jāvelti daudz vairāk pūļu un laika, nekā tas bija līdz šim. Šai darbā Latvian Relief cer saņemt ASV baznīcu organizāciju atsaucību un atbalstu.

Visās organizācijās latviešu pārstāvjus saņēma ļoti sirsnīgi, apsolot mūsu delegācijām vislielāko atbalstu un palīdzību nākotnē. Bija prieks dzirdēt labās atsauksmes par latviešu DP centību un godīgumu, ko pierādījuši mūsu jauniebraucēji ASV, samērā īsā laikā vēršot uz sevi amerikāņu uzmanību vislabākajā nozīmē.

Aicinājums visiem latviešiem brīvajā pasaulē

Latviešu nacionālās padomes prezidijs un Latviešu centrālā komiteja Latvijas okupācijas 10. gadadienā aicina visus latviešus brīvajā pasaulē ar sirdsdedzi iesaistīties cīņā par zaudētās Latvijas neatkarības atgūšanu, lai deportētie un trimdinieki ātrāk varētu atgriesties atbrīvotajā tēvu zemē.

Tādēļ LNP un LCK aicina latviešus visās valstīs un to organizācijas pasteidzināt centrālu organizāciju nodibināšanu katrā valstī un darbības uzsākšanu, jo, cik paredzams, atsevišķo valstu latviešu centrālo organizāciju kongresu sasauks 1951. g. sākumā, līdz kuram laikam visu latviešu organizēšanās būtu nobeidzama.

LNP prezidijs un LCK

„Patiesības karagājienu" paplašinās

Vašingtona (J). — Aizjūras informācijas programmas vadītājs Savienoto valstu ārlietu ministrijā Edvards Barets paziņojis, ka Amerikas Balss tuvākajā laikā ievērojami paplašinās savus raidījumus padomju satelītu valstīm, reizē mēģinot likvidēt padomju raidāmstaciju radītos traucējumus. Ņujorkas raidītāja programmu Bulgārijai, Čechoslovakijai, Ungārijai, Polijai un Rumānijai nākotnē pārņemšot amerikāņu armijas raidītājs AFN Minchenē un atkārtošot tos katru dienu 6—10 reizes. Barets tālāk deklarēja presei 4 galvenos mērķus prezidenta Trūmena pieteiktajam „patiesības karagājienam". Galvenie no šiem mērķiem ir sniegt pasaulei patiesu ainu par apstākļiem ASV, kā arī aizkavēt Padomju savienības varas aploka paplašināšanos.

SOMI GATAVOJAS KAŖAM — RAKSTA PRAVDA

Maskava (lv). — Somu gatavošanās nākošajai pasaules olimpiādei nozīmē maskētu gatavošanos kaŗam, — apgalvo padomju oficiozs Pravda. Somija esot nabadzīga valsts, un tā nevarot nekādā ziņā atļauties izdot nepieciešamās milzīgās summas olimpiādes rīkošanai. Tātad esot skaidrs, ka te „slēpjoties citi nolūki". Somija esot uzbūvējusi vairākus lidlaukus, kas it kā domāti olimpiādes vajadzībām, bet īstenībā esot viegli izmantojami militāriem nolūkiem. Tāpat esot padziļinātas un modernizētas vairākas somu ostas, ko vēlāk viegli varēšot izmantot par kaŗa ostām.

LCK APGĀDA LATVIJA, LATVIJAS REDAKCIJAS un LCK INFORMĀC. NOZARES JAUNAIS TĀLRUNIS Schwäbisch Gmünd 2159.

LATVIJA

Nr. 49 (393) 1950. g. 1. jūlijā

Neizlietotos manuskriptus uzglabā un sūta atpakaļ vienīgi, ja tiem pievienota apmaksāta un autoram adresēta aploksne. Redakcija patur tiesības manuskriptus vajadzības gadījumā īsināt. Ar autora parakstu vai iniciāļiem parakstītos rakstos izteiktās domas nav katrā ziņā arī redakcijas domas.

Prof. Arveds Švābe

Viens cars, viena ticība

Tā bija vēstures ironija, ka vīram, kas 1917. g. boļševiku CIK sāka savu valstsvīra karjēru kā nacionālo lietu komisārs un kopā ar Ļeņinu izdeva dekrētu par neierobežotām pašnoteikšanās tiesībām visām nekrievu tautām, drīz vien bija jāuzņemas Jāņa Briesmīgā loma — ar viltu un varu tās pabāzt zem lielkrievu naģenes.

Šis vīrs ir kaukāzietis, kas visu mūžu runājis krieviski ar stipru akcentu. Viņa ilgās valdīšanas emblēmas Staļina konstitūcijā saucas par sirpi un veseri. Bet tā ir tikpat blēdīga izkārtne kā visi pārējie vārdi šai pasaules melīgākā rakstā. Patiesībā Padomju savienības ģerbonī nav nevienas „strādnieku un zemnieku" valdības heraldiskās zīmes, bet gan Jāņa Briesmīgā nodibinātās politiskās policijas amata rīki: suņa galva un slota. Ar suņa degunu dzīt pēdas visiem režīma ienaidniekiem, ar deportācijas slotu tos izmēzt vergu nometņu mēslienē.

Kad I pasaules kaŗa beigās gāja bojā Romanovu dinastija, tad neviens nevarēja paredzēt, ka pēc samērā īsā internacionālo sazvērnieku valdīšanas posma Kremļa tronī atkal nosēdīsies pareizticīgo cars — Tiflisas garīgā semināra audzēknis. Būdams ateists, viņš tomēr II pasaules kaŗā augstu pacēla to svētās Krievijas ticības karogu, uz kā slavofili bija rakstījuši savu pasaules kundzības formulu: „viens cars, viena ticība, viena valdīšana."

Šis vīrs, kas ar savu kardinālu kollēģiju tagad rīkojas visā pasaulē, nevalkā nevienu majestātisku varas simbolu, bet bizantiskā viltībā liek sevi godināt par visu tautu tēvu, draugu un skolotāju. Patiesi kā Vecās derības ciltstēvs viņš jau desmit gadus ar šķērēm un zāģi iztīra Baltijas valstu „bērnu dārzus" no visiem nederīgiem augļu kokiem. Tai pašā laikā miljoni viņa skolnieku nesekmības vai brīvdomības dēļ bija spiesti savu skolas naudu samaksāt ar galvu. Beidzot, Staļina politiskiem draugiem anglosakšiem sava diplomātiskā naivitāte bija jāsamaksā ar 12 galvaspilsētu nodošanu Kremļa žēlastībai, lai svētā Krievija varētu izplest savus spārnus „no jūras līdz jūrai".

Visās tautās, ko sarkanarmija „atbrīvoja" no kapitālisma verdzības, politiski uzticamiem vientiešiem pasniedza kā dāvanu īsti krievisko sādžu un klaušu fabriku ar „sapuvušo" Rietumu techniskiem jauninājumiem, bet neuzticamos „tautas ienaidniekus" nosūtīja vergu darbos uz tik tāliem plašās dzimtenes stūriem, kur taigas putenos vai tuksneša smiltis izdzisa visas pēdas un miņas. Tikai ar vergu un dzimtļaužu bada algām Kremlis spēj savās piecgadēs panākt „kapitālistiskā izsūcēja" organizēto brīvo pasauli tās saimnieciskā un techniskā progresā. Kas par to, ka šai valsts plānsaimniecībā ik gadus miljoniem ļaužu nelaimē aiziet bojā. Padomju savienībā cilvēka vērtība ir daudz mazāka nekā kolhoza vērsim.

Visās tautās, ko Kremlis atbrīvoja no „fašistu" valdībām, tika iecelti Maskavas izraudzīti nacionāli ķipari, kas savā muižkunga un vagara godā ir tikpat nenozīmīgas figūras kā senāk krievu kņazi tatāru chāņu kalpībā. Viņi var būt laimīgi, ja tos pēc laika padzen ar galvu uz pleciem, un tā nav jāpamet uz asiņaina bluķa.

Visās tautās, kas agrāk savā ķerībā domāja, ka katram ir tiesība runāt, spriest un just tā, kā to prasa viņa sirds balss, nācās baiļu viedros apgūt jauno brīvības bausļu: kas negrib kristīties, tam jāmirst. Tāpēc jau no skolas sola līdz pat kapam boļševiku baznīcas vēsture„ ko oficiāli sauc par Partijas īso kursu, ir galvenais mācību priekšmets, ko pasniedz prese, radio, kursi un institūti. Tikai pēc šī priekšmeta sekmīgām studijām padomju pilsonis drīkst lūgt, lai viņu uzņem starp ticīgiem kā vienkāršu draudzes locekli vai kandidātu priestera amatam.

Cars ir pareizticīgs, pareizi jātic arī viņa pavalstniekiem. Vēstures loks ir atkal noslēdzies. 1918. g. boļševiki nāca pie varas ar formulu „mieru bez aneksijām un kontribūcijām". 1940.—45. g. ar „aneksijām un kontribūcijām" viņi sagrāba lētticīgo R. Eiropu, un tagad arī Ķīna guļ pie cara kājām. Pēc viņu pašu svētiem rakstiem tālākā attīstība iet pretim jaunai antitezei — 3. pasaules kaŗam. To zinot, gudrie no Austrumzemes laiž pasaulē miera balodi ar eļļas koka zaru knābī. Diemžēl, šim balodim ir maitas kraukļa galva. (LV)

Māc. A. Liepiņš

Vai vecāki drīkst atstāt savu bērnu

KĀ IZSKAIDROJAMA IRO IESTĀŽU PRETRUNĪGĀ RĪCĪBA?

Jau Vecās derības psalmi liecina: „Tava sieva ir kā svētīts vīna koks tavā namā un tavi bērni kā eļļas koka zari ap tavu galdu." Ja atceramies vīna un eļļas koka nozīmi austrumnieku dzīvē, šis dziesmas glezna kļūst mums saprotama.

Pravietis Jesaja jautā: „Vai sieva var atstāt savu bērnu?" Tāpat Kristus savā mācībā aicina glabāt ģimenes autoritāti, vienību un veselumu. Arī latviešu tautas gara mantās un literātūrā ģimene, tās tikumi, tradicijas un vienības gars augsti slavēti.

Tomēr otrā pasaules kaŗa vētras ir dziļi ietriekušās arī latviešu ģimenes kokā un joprojām sāpīgi liec tās galotni. Ir grūti šodien uzrādīt latviešu tautā ģimeni, ko šī laikmeta bardzība nebūtu skārusi. Bet visgrūtāk ir domāt par tiem mazājiem bērniem, ko brutālā austrumu vara šķīrusi no saviem vecākiem un kuŗiem jāuzaug svešā vidē un svešos cilvēkos.

Un tomēr pirms kāda laika Eslingenas Kalna novietnē bija ieradusies IRO ārstu padomdošanas komisija, lai runātu ar vecākiem, kuŗu bērni ir slimi vai slimības dēļ savā attīstībā mazāk vai vairāk atpalikuši. Šāda ārstu padomdošana nelaimīgiem vecākiem būtu apsveicama, bet, diemžēl, tā sacēlusi vienīgi satraukumu un nemieru vecākos: komisijas vadītājs, kāds IRO ārsts, devis vairākiem vecākiem padomu, atstāt savu slimo bērnu Vācijā, kur par viņu rūpēsies tālāk IRO, bet pašiem ar pārējiem bērniem izceļot uz ASV. Kad vecāki šo ne no kāda viedokļa neattaisnojamo priekšlikumu noraidījuši, ārsts atbildējis, ka tādā gadījumā visai ģimenei liegta izceļošana uz ASV. Bailēs, ka līdzīga akcija varētu atkārtoties, vecāki dziļā sarūgtinājumā griezušies pie mūsu baznīcas vadības, kā arī draudžu mācītājiem.

Šis notikums liek jautāt, vai IRO 2. apgabala medicīnas daļas vadītājam ir zināma šīs komisijas darbība, kā arī viņas no kristīgā un humānitātes viedokļa nekādā ziņā neattaisnojamais priekšlikums? Mūsuprāt šāds priekšlikums runā taisni pretī IRO mērķiem, jo tā ir organizācija, kuŗas nolūks ir palīdzēt, dziedēt brūces un aprūpēt ģimenes, kas cietušas no otrā pasaules kaŗa un no totālitārām varām. Šis komisijas darbība krasi runā pretī tās IRO iestādes darbībai Arolsenā, kas nemitīgi meklē otrā pasaules kaŗā pazudušos ģimeņu locekļus, lai atkal savestu kopā.

Kā gan izskaidrojama šī tik radikāli pretrunīgā izrīcība?

Anglijas latvieši vēlēs

Latviešu nacionālās padomes Lielbritānijā rīcības komiteja pieņēmusi un izsludinājusi vēlēšanu noteikumus, pēc kādiem notiks padomes locekļu vēlēšanas. Vēlēšanās tiesības piedalīties Latvijas pavalstniekiem, kas dzīvo Lielbritānijā, pie kam aktīvās vēlēšanu tiesības bauda tautieši, sākot ar 18 g. v., bet pasīvās, sākot ar 21 g. v. Kandidātus var uzstādīt pilntiesīgi vēlētāji ar ne mazāk kā 50 parakstiem, pie kam parakstu var dot, tikai par vienu kandidātu. Kandidāta liste līdz ar vajadzīgiem datiem un kandidāta rakstisku piekrišanu jāiesniedz centrālai vēlēšanu komisijai Londonā, kas vismaz 10 dienu pirms vēlēšanām piesūtīs vēlētājiem vajadzīgos materiālus līdz ar kopēju vēlēšanu listi, kurā visi kandidāti būs ierakstīti uzvārdu alfabēta kārtībā. Listē vēlētājam ar X zīmi būs jāatzīmē ne vairāk par 25 kandidātu vārdi, par kuŗiem viņš balso.

Balsošana būs iespējama arī pa pastu, listi nosūtot tieši centrālai vēlēšanu komisijai. Vēlēšanu kontrolei sastādāmi vēlētāju saraksti. Nereģistrētie vēlētāji nevarēs baudīt vēlētāju tiesības. Vietās, kur dzīvo vismaz 25 balsstiesīgie, izraugāmas vēlēšanu apakškomisijas no 3—5 locekļiem, kas uz vietas sastāda vēlētāju sarakstus, izdala vēlēšanu materiālus un savāc nodotās balsis.

JURISTI AICINĀTI PALĪDZĒT

Iestājies mūsu trimdas beigu posms. Daļa tautiešu gan vēl izceļos, bet pārējiem būs jāiekļaujas vācu saimniecībā; šis process patlaban jau sācies. Reizē ar to Vācijā palicējiem turpmāk ik uz soļa būs jāsaskaras ar vācu dzīvi regulējošām tiesiskām normām. Likumu nezināšanai var būt smagas sekas, tāpēc lietpratēja-jurista laikā sniegts padoms ir vairāk kā nepieciešams.

Šinī sakarā LCK aicina Latvijas juristus, kas paliek Vācijā un vēlētos palīdzēt saviem tautiešiem ar juridiskiem padomiem, paziņot par to LCK juridiskai nozarei: (14a) Schwäbisch Gmünd, Artillerie-Kaserne.

Latviešu centrālā komiteja

JAUNI DARBA PIEDĀVĀJUMI

Britu joslā paziņots, ka izceļošanai uz Zviedriju var pieteikties diplomētas māsas, bet uz Kanadu darbiem lauksaimniecībā un mājsaimniecībā vīrieši vieninieki un ģimenes vecumā līdz 45 g. Braukšana pagaidām tikai ģimeņu galvām, kam piederīgie varēs sekot vēlāk. Emigrācijai uz Čīli var pieteikties abu dzimumu vieninieki un nelielas ģimenes līdz 45 g. v. darbiem fabrikās, būvniecībā, akmeņu lauztuvēs un mājsaimniecībā.

Pensiju paaugstinājums kaŗa invalidiem

Vācu iestādes informē, ka visi nestrādātāji kaŗa invalidi ar darba spēju zaudējumu ne mazāku par 50 proc., kuŗi pensijas jau saņem, var iesniegt pieprasījumu pensiju paaugstināt par 20 proc. Ja paaugstinājumu piešķir, to var saņemt jau sākot ar š. g. 1. janvāri. Attiecīgās veidlapas dabūjamas un iesniedzamas aizgādības valdēs (Fuersorgeamt).

Kaŗa invalidi, pārejot vācu saimniecībā, var griezties turpat pēc neregulāra pabalsta, ja viņi ar savu pensiju nevar iztikt. To piešķir, vadoties pēc apstākļiem. Bezdarba pabalstu var saņemt tikai tie, kas nepārtraukti nostrādājuši vismaz 26 nedēļas algotā darbā, ja viņi tagad ir bez darba. Ja bezdarba pabalsts pārsniedz zināmu normu, invalidu pensija tiek samazināta, jo šis pabalsts skaitās kā izpeļņa. Šis noteikums neattiecas uz bezdarba sociālo pabalstu (Arbeitslosenfuersorgeunterstuezung).

Pārējiem vācu saimniecībā privāti dzīvojošiem, kas atrodas bez darba un grūtos apstākļos, tiesības saņemt regulāru pabalstu no tās pašas iestādes katru mēnesi, pie kam atsevišķai personai tās lielums noteikts 45 DM, kā arī dzīvokļa īres maksa. Invalidi šo pabalstu var saņemt tikai tad un starpības veidā, ja viņu pensija ir mazāka par 45 DM un īres maksu mēnesī.

Tā diena ir klāt

Ar 1. jūliju formāli izbeidzas IRO aprūpe nometnēs DP, kam nav izredžu izceļot vai kas nav ietilpināmi nevienā emigrācijas schēmā, izņemot veco ļaužu mītnes. IRO galvenā mītne Ženēvā šādu cilvēku skaitu, kam jāpāriet vācu, austriešu un itāļu saimniecībā, lēš uz 105.000, bet pēc tās pārstāvību Vācijā datiem amerikāņu joslā to ir ap 20—30.000 un britu joslā 15—20.000. Te ieskaitīti arī 5—6000, ko novieto veco ļaužu mītnēs. Daļa no viņiem vācu pārvaldē jau pārņemta, daļai šis process notiek patlaban un citus vēl pārņems tuvāko nedēļu laikā. Oficiāli IRO 1. jūlijā Bonnas valdībai nodod gādību par 63.450 DP, bet Austrija pārņem 12.200.

Pārņemšana, sevišķi gadījumos, kad darīšana ar strādājošiem, kas jāizvieto privātos dzīvokļos, ir gausa un sarežģīta. Tāpat tas ir gadījumos, kur pārņēmēji sastopas ar dažādu tautību DP, kas sodīti par krimināliem nodarījumiem. Arī pārņemtajās nometnēs pagaidām palika vecā aprūpes kārtība, jo vācu iestādes atrunājas, ka nav pieņemts vācu DP likums, pēc kuŗa tad būtu jāvadās DP galīgā iekļaušanā vācu saimniecībā. DP likumu, kā ziņo, pieņems šinīs dienās, jo augstie komisāri tam jau piekrituši.

Cik latviešu īsti šis process skars, šodien vēl nav nosakāms. Tikai tagad sāksies dažādas papildu akcijas pa nometnēm nolūkā palīdzēt grūti izvietojamiem, no kuŗām lielākā būs ASV luterāņu akcija ar individuālām intervijām. Tāpat daļu veco ļaužu vēl vēlas uzņemt Francija. Domājams, ka galīgais palicēju skaits noskaidrosies tikai rudenī vai gada beigās.

Lai būtu kā būdams, radikālais pagrieziens DP dzīvē ir klāt. Vienā vai otrā vietā slēgtajās nometnēs pēc pārņemšanas aprūpe vēl turpināsies līdzšinējā kārtībā, citur jau pāries uz pabalstu sistēmu, bet galu galā rezultāts būs viens un tas pats — palicēji tiks pielīdzināti vācu bēgļiem, un viss, ko viņi saņems pabalstos, tiks atkal atlēsts atpakaļ samaksā par uzturu, telpām uc. vajadzībām.

Latvieši un igauņi godina dāņu brīvības cīnītāju

Sakarā ar Baltijas valstu okupācijas desmito gadadienu 17. jūnijā Dānijas latviešu un igauņu delegācijas godināja gestapo nomocīto dāņu brīvības cīnītāju — Latvijas un Igaunijas atbrīvošanas cīņu dalībnieku Lāčplēša kaŗa ordeņa un Brīvības krusta kavalieri Peteru de Hemmeru Gudmi, noliekot pie viņa piemiņas plāksnes vainagus ar nacionālām lentām.

Dāņu teoloģijas students Peters de Hemmers Gudmi 1919. g. pārtrauca studijas Kopenhāgenas ūniversitātē un iestājās dāņu brīvprātīgo korpusā, lai dotos uz Somiju cīnīties pret boļševikiem. Vēlāk viņš piedalījās arī Igaunijas un Latvijas atbrīvošanas cīņās, sākot no Igaunijas dienvidu robežas cauri Vidzemei līdz Daugavpilij. Vācu okupācijas laikā Gudmi bija aktīvs dāņu pretestības kustības dalībnieks, bet 1944. g. novembrī krita gestapo rokās, kas arī izbeidza viņa dzīvību.

Par latviešu un igauņu godinājumu dāņu brīvības cīnītājam rakstīja ar dāņu prese.

LATVIEŠU APVIENĪBA DĀNIJĀ

dāņu iestādēs reģistrēta kā oficiāla organizācija. LAD arī pēc IRO aprūpes izbeigšanās iespēju robežās aprūpēs Dānijā palikušos tautiešus, īpaši vecos ļaudis un invalidus, kuŗiem palīdzība būs visai vajadzīga. Organizācija uzturēs sakarus ar visiem Dānijā izkaisītajiem latviešiem, sniedzot informāciju un gādājot par iespēju nokļūt pie piederīgajiem citās zemēs.

„Laupītāju briesmas" Minsterē

Kad vācu policijas trauksmes komanda apcietina latviešu līgotājus

Nakts. Tumšs lielceļš. Pa lielceļu iet divas grupiņas cilvēku. Diviem somas, pārējiem šaubīga izskata drēbes gabali, laikam maisi. Vienam kā sitamais pār plecu liels dēļa gabals.

Saimnieks Štīfelhanss, kam mājas ceļa malā, nevar lāga gulēt. Laikam netālā ārzemnieku nometne būs aplaidusi ar blaktīm, viņš īgni nodomā, pieceldamies un pieiedams pie loga, lai pārliecinātos par trokšņa cēloni uz ielas. Un ko viņš redz? Jau aprakstītos šaubīgos tipus, kas, svešā valodā uztraukti runādami, steidz uz tuvējā ciema pusi.

Kas jādara kārtīgam vācu pilsonim Štīfelhansam? Šaubu nav — drebošu roku tas tveŗ tālruņa klausuli un ziņo Minsteres policijai, ka divas grupas bandītu, noteikti no tuvējās nometnes, dodas laupīt ciema virzienā. Ko darīt policijai? Skaidrs, ka te darbs trauksmes vienībai (Ueberfallkommando).

Pēc nedaudz minūtēm kaukdama un taurēdama pa miegaino Grēvenes ielu drāžas policijas trauksmes vienības zaļā mašīna. Saruna ar nakts maiņas strādniekiem dod ziņu, ka viena laupītāju grupa nogriezusies pa sānceliņu, kamēr otra devusies pa lielceļu tālāk. Mašīna atkal joņot tālāk, līdz 6,4 km no Minsteres Grēvenes virzienā pārsteidz aizdomīgos. No automašīnas zibenīgi izlec ducis kārtībnieku, pistoles satvertas šāvienam un vecākā ierēdņa balss valdonīgi sauc: „Rokas augšā!"

Mazliet savādi gan liekas, ka no pieciem pārsteigtajiem „laupītājiem" divas ir meitenes, tērpušās savādos krāsainos un gaŗos svārkos. Bet ko var zināt, dzirdēts taču arī par jauniešu bandītiem. Tāpēc nelīdz aizturēto protesti. „Noziedzniekus" sadzen mašīnā, bīstamo ieroci — divas pēdas gaŗo dēļa galu, protams, konfiscē policija. Pēc divām minūtēm „noziedznieki" jau novietoti drošā vietā — aiz atslēgas.

Medības iet tālāk. Pirmā grupa bijusi pavisam aizdomīga. Tā gājusi gaŗām kādai citai nakts maiņai un iegriezusies mežā. Jau pa gabalu var vērot, ka tur iekurta uguns. „Laupītāji" sasēdušies tai apkārt, laikam, apspriež tālāko kaujas plānu un sadala uzdevumus.

Ceļa stūrī tikai uz acumirkli apstājas trauksmes vienības mašīna, lai vingrinātie kārtībnieki paspētu izlekt. Tad, lai nemodinātu aizdomas, mašīna aizkauc pa lauku ceļu uz priekšu. Policisti izvēršas. Suņi ošņā „nelieša" pēdas. Pietiktu palaist tos vaļā, lai nevienam vairs nebūtu tversmes.

Kad ienceēji, pistolēm rokās, ir tikai dažus soļus no aplenktajiem, viens no bara, laikam pats „laupītāju" vadonis, jo kaklā viņam vainags, pieceļas un nekaunīgi droši iet pretim saviem gūstītājiem. Atkal mostas šaubas kārtībnieku sirdīs. Vai nu nebūs maza kļūdīšanās...

Nedaudzi skati un daži vārdi pārliecina, ka šoreiz, diemžēl, tā notikusi. Sagūstīti nevis briesmīgi bandīti, bet latviešu skauti un gaidas, miermīlīgi līgotāji no Minsteres nometnes, kas devušies mežā gaidīt saules rotāšanos. Divi attālāki viesi bija paņēmuši koferī labās kurpes, pa ceļam uzvelkot kājās dubļu brišanai sliktās. Maisi izrādās tikai lietus mēteļi. Un ierocis — sauss dēļa gabals, lai slapjo meža malku ātrāk iekurtu.

Nekas cits neatliek kā atbrīvot apcietinātos un pašiem kārtības sargiem atvest viņus pie ugunskura. Tos, protams, sagaida vesela smieklu šalts un dziesma par divpadsmit asinskārajiem laupītājiem. Viens no kārtībniekiem nodod „laupītāju vadonim" akcijas vienīgo līķi — automašīnas sabrauktu trusi.

Kārtībnieki tikai pēc labas pusstundas smiešanās un triekšanas tiek pie miera. Vēl vēlāk mājās nokļūst tie slepenpolicisti, kas izsaukti un novietoti pie visām trim Minsteres ārzemnieku nometnēm, lai, gadījumā ja „nelieši" izmuktu tvarstītāju nagiem, tos aizturētu, nesot nometnēs iekšā salaupīto mantu.

Saimnieks Štīfelhanss var mierīgi griezties uz otriem sāniem — viņa mantu un drošību sargā ļoti modrā, ātrā, drosmīgā un — patiesi jaukā un simpatiskā vācu policija.

Br.

VĒSTULES REDAKCIJAI

NEATZĪST NOMETŅU SKOLAS

Reines nometnē, kas tagad pārņemta vācu pārvaldē, paskaidrots, ka bērniem par viņu izglītību atzīs vienīgi Latvijā izdotās skolu apliecības, bet nevarot atzīt nometnēs apmeklētās skolas un to izdotās apliecības. Pēc šādiem norādījumiem tad arī rīkojas, bērnu ieskaitot vācu skolā.

Tā kā esmu lasījis norādījumus, ka vācu augstskolas un citas izglītības iestādes atzīst trimdas skolu izdotos dokumentus, tad vēlos jautāt, kā šajā gadījumā rīkoties mums?

K. Āmurs, Reinē, Vestfālē

Redakcijas piezīme: LCK izglītības nozare mums paskaidro, ka skolu lietas Vācijā atrodas kārtošanas stadijā. Tā kā vienota skolu likuma Rietumvācijā federācijai vēl nav, visu nosaka vietējo zemju likumi un ts. šūlrāti uz vietām, pie kuŗiem arī jāgriežas neskaidrību un pārpratumu gadījumos. Savu vārdu dažās lietās grib teikt arī vācu skolu priekšnieki, bet ziņas par to, ka trimdas skolu liecības neatzīst, līdz šim LCK nebija ienākušas, kaut gan vācu kultūras ministriju rīcībā pārgājušo skolu skaits jau diezgan liels. Reines nometne iekārtota palicējiem Vācijā, tāpēc nacionālas skolas tur nav paredzētas.

PATEICĪBA

Edmundstāles sanatorija, kurā ārstējās arī 50 latviešu, šinīs dienās nodota vācu pārvaldē. Slimnieki izvietoti pa dažādām vācu slimnīcām vai arī paātrinātā kārtā atlaisti mājās.

Sanatorijas latviešu kopa par daudzveidīgo un bieži vien neatsveŗamo atbalstu vissirsnīgāko paldies izsaka DV fondam Anglijā, latviešu darba un sardžu vienībām, DV Spakenbergas un Pinebergas nodaļām, Rolftonas latviešu kopai, Zviedrijas latviešu YMCAi/YWCAi, laikraksta Latvija redakcijai, doc. Dr. med. Alksnim, DV pilnv. A. Vanagam, pulkv. A. Silgailim, St. Jaundzemam, Ed. Dzintaram un visiem tautiešiem Vācijā, ASV, Austrālijā, Dānijā uc., kuŗi sniedza mums savu palīdzīgo roku, neprasot, — kas man par to būs.

A. Dzelzkalns,
latviešu kopas pārstāvis

Nometņu dzīve

DILLINGENĀ patlaban sapulcina DP, kas iesaistīti emigrācijas procesā un vajadzīgās formalitātes jau ievadījuši. Citus visus, starp tiem arī tādus, kam jau piesūtīti galvojumu noraksti, pārvietoja uz palicēju nometni Memingenā. Te tagad dažādu tautību DP, kam nav izredžu izceļot vai kas vēl tieši nav iesaistīti emigrācijas akcijās. Viņus pārņem vācu pārvalde. Latviešu tautskola gan vēl turpina darboties, bet angļu valodas vietā jau māca vācu, kas sāpīgi skaŗ tos, kas tomēr vēl cer izceļot.

INGOLŠTATĒ un apriņķī, kur pašreiz dzīvo 5000 DP, no tiem vairāk nekā divas trešdaļas poļu, šajās dienās nobeigta apm. 2000 Vācijā palicēju nodošana bēgļu pārvaldes rīcībā. IRO domā, ka vēl apmēram puse no viņiem varēs izceļot. Par bēgļu nometnes vadītāju iecelts Minchenes bēgļu pārvaldes ierēdnis H. Rikerts. —Latviešus, kuŗu Ingolštatē palicis ap 200, vācu saimniecībā nodeva tikai dažus desmitus. Labākajās agrākās latviešu nometnes telpās tagad dzīvo vairākas slāvu tautības, to vidū arī 1. pasaules kaŗa krievu emigranti. Pēdējo vidū stipri izplatījusies dažādu alkohola surogātu dzeršana, kas prasījusi arī jau upuŗus: pašos Jāņos no saindēšanās ar dedzināmo spirtu nomira kāds bij. cara armijas virsnieks, bet vairākiem citiem uz laiku bija zudusi redze. Vecie emigranti, kas trimdā jau dzīvo vairāk nekā 30 gadu, šos traģiskos notikumus uzņem visai vienaldzīgi.

Vai dzīvei 40 gadu vecumā jābeidzas vai jāsākas?

LAIPNAS INTERVIJAS UN SMAIDĪGAS SEJAS SAGAIDA UN SOLĪJUMI PAVADA — BET...

SPECIĀLRAKSTS LATVIJAI NO ANGLIJAS

Desmitiem tūkstošu ārzemju strādnieku, kas novietoti britu farmās, raktuvēs, rūpnīcās un slimnīcās un strādā tur fizisku darbu, sapņo par brīvību pašiem izvēlēties sev piemērotu darbu, kā to jau kopš vairākiem mēnešiem var darīt angļi. Nav daudz to, kas līdz šim tikuši ārā no ārzemniekiem paredzēto darbu schēmas, un pie tiem pieder vienīgi izcili amatu pratēji, kādu pašā britu darba tirgū trūkst. Bet arī viņu atbrīvošanās notikusi ar lielām pūlēm, ar arodbiedrību akceptu, valdības mājieniem vai mūsu sūtņa K. Zariņa gādību, kas nepārtraukti klauvējis pie ministriju durvīm. Visiem citiem vēl jāgaida.

Pēc trim gadiem, ko ārzemnieki tagad būs pavadījuši minētajās britu saimniecības nozarēs, gaisā gan jau jūtama brīvības smarža, un neoficiālās sarunās ar darba ministrijas ierēdņiem izskanējusi doma vēl drusku paciesties, un tad arī visi pārējie EVW iegūšot tās pašas tiesības darba meklēšanā, kādas ir angļiem. Nenoliedzami, ka lielākam vai mazākam skaitam kvalificētu strādnieku vai amatnieku ar to pavērsies plašāks darba lauks un reizē arī pilnvērtīgāka dzīve, bet kādas iespējas gaida intelliģento EVW grupu — bijušos valsts un pašvaldību ierēdņus, biroju darbiniekus, veikalu ļaudis un akadēmiski izglītotos, kas tagad tāpat strādā fizisko darbu?

Trīs bijušie ierēdņi meklē darbu

Uz šo jautājumu lai atbildi dod divu latviešu un viena lietuvieša pieredze kādā lielā britu pilsētā, darbu meklējot. Viens no viņiem ir bijušais diplomāts, savā laikā strādājis arī Londonā, otrs — profesionāls avīžnieks, kas EVW posmu nostrādājis par grāmatvedi kādā hostelī, bet trešais bijis grāmatvedis Latvijā. Divi no viņiem runā un raksta ļoti labi vairākās valodās, protams, arī angļu, bet trešā priekšrocība ir ilga grāmatveža prakse Latvijas bankās un rūpniecības uzņēmumos. Hosteļus likvidējot, viņi zaudējuši līdzšinējās vietas un tiem līdzi dotas priekšnieku vislabākās atsauksmes un lokālo darba pārvalžu ieteikumi. Tā bruņojušies, viņi devušies meklēt sev paši kādā lielā rūpniecības pilsētā katrs savām spējām piemērotu darbu brīvajā britu darba tirgū. Par rezultātiem lai stāsta turpmākie epizodi.

Kādā jaukā jūnija vakarā, soļojot pa lielpilsētas ielām, nejauši satieku vienu no viņiem. Zinu, ka cilvēks jau vairāk nekā divas nedēļas bez darba, tāpēc nebrīnos, ka draugs izskatās nospiests un mazrunīgs. Lai valodas atraisītu, lieku priekšā iegriezties kādā dzertuvē stacijas tuvumā. Viņš piekrīt. Ieejam, un draugs sāk stāstīt:

— Taisnību sakot, nevaru sūdzēties, ka cilvēki, ar kuriem, darbu meklējot, esmu sastapies, būtu bijuši nelaipni vai naidīgi. Taisni otrādi. Pilsētas darba pārvaldē vienīgi pirmais ierēdnis, pie kā griezos, paceltā balsī noškendējās, ka tagad Anglijā un arī viņa pilsētā būšot vairāk ārzemnieku nekā pašu angļu. Centos paturēt laipnu seju, norādīdams, ka cienu britu tautas augstsirdību un arī zinu, ka viņa pilsētā esam tikai trīs ārzemnieki, kas šādā kārtā meklējam darbu. Beidzot aizrādīju, ka man ir labas atsauksmes, un viņa priekšniecībai par manu ierašanos jau pieteikts. Neko neatbildējis, tikai piesarcis, ierēdnis paņēma manu personāliju akti un trekniem un sarkaniem burtiem tur atzīmēja „Latvian EVW", pasniedza to man un norādīja uz citu galdu. Pārējie trīs ierēdņi bija ļoti solīdi, iepazinās ar manām apliecībām un pēc dažu jautājumu noskaidrošanas ierakstīja mani biroja darbinieku bezdarbnieku kategorijā un piemetināja, ka, sākot ar šo nedēļu, varēšot saņemt 26 šiliņus bezdarba pabalstu nedēļā un ka tagad man pašam esot tiesības meklēt darbu, kur un kādu es gribot. Tikai vēlāk no darba devēja jāatnesot raksts, ka viņš mani patiesi pieņemot.

Vajadzīgi vienīgi juniori

Savā mazajā istabiņā gulēdams un griestos raudzīdamies, izstrādāju kaujas plānu turpmākām dienām. Nospriedu, ka pareizākais būs pētīt laikrakstu sludinājumus. Tāpēc otrā rītā jau agri sapirkos avīzes un uz bulvāra soliņa sāku pāršķirstīt. Jo vairāk pētīju, jo jocīgāka dūša kļuva. Vai tad es tiešām būtu kļuvis nevajadzīgs, ja esmu tikko pārsniedzis 40 gadu vecumu? Tā saucamo biroja vakanču piedāvājumos gandrīz visur bija minēts, ka meklē jūnioru, cilvēku, sākot ar 17 līdz 25 vai 30 gadu vecumam. Nevienā sludinājumā nebija minēts, ka vēlami darbinieki, kas pārsnieguši 40 gadus vai vēl vecāki.

Izvēlējos ofertes, kur piedāvājumā vecums nebija minēts, un steidzos uz māju tās uzrakstīt. Nemaz neslēpu, ka esmu ārzemnieks, un minēju visu par līdzšinējām darba gaitām. Bet pagāja trīs dienas, un atbildes nenāca. Tās nedeva arī fabriku biroju vadītāji, pie kuriem iegriezos starplaikā. Pierakstīja vienīgi adresi un pateica, ka izsauks uz interviju, ja radīsies vajadzība. Kad šī akcija beidzās nesekmīgi, nolēmu turpmāk vairs nerakstīt, ka esmu ārzemnieks. Tiešām, dažas atbildes pienāca, un bija jāiet uz intervijām. Intervētāji bija laipni un smaidīgi, un visa procedūra allaž beidzās tā, ka paskaidroja: „Kad būs nointervēts vēl viens kungs, mēs Jums paziņosim." Bet velti izgaidījos uz šiem paziņojumiem. Nelīdzēja arī tas, ka paskaidroju, ka sākumā esmu ar mieru birojā strādāt par jūniora vai pat vienkārša strādnieka algu. „Ļoti žēl," vēl noteica, un es varēju iet.

Draugs beidz savu stāstu. Iztukšojam alus glāzes un ejam. Mocošie jautājumi paliek neatrisināti. Kāpēc gan mēs nevaram dabūt darbu? Vai tāpēc, ka angļiem pašiem ir samērā daudz intelliģento bezdarbnieku? Vai tāpēc, ka mums vairāk nekā 40 gadu? Vai tāpēc, ka esam ārzemnieki? Un tā paiet dienas un nedēļas, bet atbilde nerodas.

Par 26 šiliņiem 7. kvartālā

Protams, darba pārvalde mums ļauj pilnīgu mieru. Divi reizes nedēļā tur gan jāierodas, kad liek parakstīties un saņemt 26 šiliņus. Par istabu laipnā latviešu ģimenē maksāju nedēļā 15 šiliņu. Pāri paliek vēl 11, bet lai iztiktu, vajadzīgs nedēļā vismaz 20, ja ne vairāk.

Esmu ierobežojies, cik vien protu. Smēķēju pīpi vai pats tinu cigaretes. Pusdienās ēdu ceptus kartupeļus un lētās zivis, bet pārējās ēdienu reizēs iztieku ar pienu, maizi vai tēju. Taču ietaupījumi pamazām izsīkst, un drīz būs pienācis brīdis, kad gribot negribot būs jāatgriežas atpakaļ EVW schēmā, ja negadīsies „cūkas laime".

Vakaros noguris, noskrējies un norunājies pārnāku savas lielpilsētas 7. kvartālā, kur viss izskatās it kā trešajā dienā pēc otrā pasaules kaŗa. Visur sagrautas vai pussagruvušas ēkas, ielas noklātas vecām lupatām, netīrām avīzēm un citiem lūžņiem; netīri bērni kā čigānēni kliedz un joņo ar kaķiem un suņiem.

Vēl 2—3 nedēļas, un manām bezdarbnieka dienām būs beigas. Blakus darba meklēšanai jau tagad sāku ievākt informāciju, kur labākas fabrikas, modernāka iekārta un ciešamāki strādnieka darba apstākļi. Kam gan lai pārmetu savu neveiksmi? Varbūt tādu pašu stāstu man pirms 10 gadiem stāstītu bēglis no kādas svešas zemes, sēdēdams Vecrīgas krogū. Vai viņam būtu vieglāk mūsu zemē tikt pie darba, ja viņš dzimtenē vairāk nekā pusi mūža būtu pavadījis pie rakstāmgalda?

Kādu vakaru, nemiera un nezināņas vajāts, iegriežos noplukušā 7. kvartāla dzertuvē. Pavecāka jaunkundze no publikas, kā tas šeit parasts, kaut ko dzied. Ieklausos vārdos un saprotu, ka tā ir dziesmiņa par īsto, skaisto dzīvi, kas sākoties tikai ar 40 gadiem... Gluži kā izpļaukāts izmetos ārā.

Šķirstot avīzes, uzduŗos rakstam, cik gan jauka dzīve 40 gadu vecumā. Tad esot jau stāvoklis, firmas vadītāju varot uzrunāt ar Tu un reizēm tam uzsist uz pleca. Arī iepirktā māja jau izmaksāta, bankā nauda, mājās gādīga sieva un čakli bērni. Šajā vecumā cilvēku respektējot sulaiņi un drēbnieki, viņš protot izvēlēties pareizos toņos kaklsaites, garšīgākos ēdienus un krietnākos padzērienus...

Taisnība — tā būtu bijis dzimtenē, bet svešumā tas ir citādi. Te mums jākonkurē ar jaunajiem un bieži, pārāk bieži jāzaudē. Tādi apstākļi vismaz pašreiz ir Anglijā un angļu darba tirgū.

Anglijā, jūnija beigās.

Juvars

Francijas latviešu draudzē jau 128 locekļi

Latviešu palīdzības komiteju Francijā šajās dienās apmeklēja franču luterāņu baznīcas bīskaps Meiers, lai pārrunātu ar latviešu draudzes dibināšanu saistītās problēmas. Latviešu draudze būs tiesībās pielīdzināta franču draudzēm un reprezentēta ar 2 pārstāvjiem arī sinodē. Mācītājs E. Lappuķe pusi sava darba laika ziedos latviešu draudzei, bet otru pusi franču draudzēm. Arī viņa atalgojuma pusi maksās Francijas luterāņu baznīca. Līdz šim latviešu draudzē pieteikušies jau 128 Francijā dzīvojošie tautieši. Draudze saņēmusi ziedojumus vairāk nekā 5000 franku kopsummā. Māc. E. Lappuķes adrese: 47, Avenue Marceau, Noisy-le-Sec (Seine), France.

Daci apciemo virs Baltijas jūras nošautā amerikāņu lidotāja tēvs

Pēdu biezs sējums ar rakstu un uzņēmumu izgriezumiem

VĒSTULE NO MŪSU LĪDZSTRĀDNIEKA ŅUJORKĀ

Laikam gan neviens latvietis un vispār neviens DP nav piedzīvojis ASV tik daudz uzmanības un godinājumu un guvis tādu popularitāti kā 12 g. vecā Dace Epermane, kas kopš vairāk nekā sešām nedēļām izkāpa Jaunās pasaules krastā. Vizīte pie Trūmena, valstsvīriem un ievērojamiem sabiedriskiem darbiniekiem, intervijas, uzstāšanās radio un televīzijas raidījumos, viesošanās, runas, smaidi, dāvanas utt., utt. Taču „tracis" ap Daci vēl nav beidzies. Norimuši gan raksti un uzņēmumu plūdi avīzēs, kur žurnālisti reiz pēc sirds patikas dabūja palaist spalvu, bet kur reizē daudzkārt cildinošā nozīmē bija pieminēts arī Latvijas un latviešu vārds. No tiem izgriezumiem vien, ko varējusi savākt pati Epermaņu ģimene, jau sanāk krietna kaudze, bet no Vašingtonas solīts atsūtīt pilnīgu rakstu un attēlu sakopojumu, kas, iesiets, ādas vākos, būšot veselu pēdu biezs.

Šajās dienās Epermaņiem, kas jau sākuši strādāt farmā Ņujorkas tuvumā, atkal pieteikta vizīte no Vašingtonas. Žurnālisti vēlas intervijas, bet Dacei jābrauc uz Ročesteru, kur uzņems skaņu lentes radio raidījumiem. Vašingtonas žurnāls National Magazine no Daces tēva Bernharda steidzami pieprasījis ģimenes sastāvu; viņš to nosūtījis, censdamies attēlot ne vien savu personīgo, bet visas mūsu tautas likteni un traģēdiju. Bernhards Epermanis par komūnismu stāstījis jau vietējā prezbiteriāņu baznīcā un rotariešu klubā.

Dacei godināšanas dienās Vašingtonā radušies daudz krusttēvu, kas solījuši rūpēties par viņas nākotni. Daudzo dāvanu vidū ir divas lelles, ko meitene saņēmusi no viceprezidenta Bārklija un kas novērtētas par 400 dolaru katra; tās pirkt piedāvājušies jau vairāki kollekcionāri. Dace vēl arvien saņem daudz vēstuļu no skolām, organizācijām un atsevišķiem amerikāņiem, kas brīvās valsts laikos bijuši Latvijā (to vidū ASV bij. militārais atašejs, tieslietu padomnieks uc.). Pirms kādām dienām pie Epermaņiem ieradies nesenajā gaisa konfliktā virs Baltijas jūras nošautās amerikāņu lidmašīnas pilota tēvs, kas gribējis redzēt ļaudis no turienes, no kuŗienes nav atgriezies viņa dēls. Trūmenam teiktās runas tekstu prezidents no Baltā nama atsūtījis uz Epermaņu jauno dzīves vietu un lūdzis, lai Dace to paraksta; tas izdarīts, un teksts nosūtīts atpakaļ uz Vašingtonu.

Tā mazā gaišmatainā latviešu meitene, kuŗai laimīgs gadījums ļāva kļūt par 150.000. DP ieceļotāju ASV, likusi amerikāņu sabiedrībai atkal pievērst uzmanību Baltijas tautām un bēgļiem, kas vēl mīt Eiropā. Visskaidrāk to izsaka vārdi, ko Dace teica viceprezidentam Bārklijam Vašingtonā: „Es esmu par jaunu, lai atcerētos brīvību, bet neesmu par jaunu, lai runātu par to. Man bija 3 gadi, kad mana zeme pazaudēja brīvību, un 6 gadi, kad visa mana ģimene pameta savu zemi. Kad nokļuvām DP nometnē Vācijā, vienīgās piemiņas no mūsu mājām bija sešas mazas fotografijas. Bet mums vēl bija sapņi — un, līdzīgi visiem DP, tie bija sapņi par dzīvi atkal brīvā zemē. Tādēļ es runāju par brīvību, — un lai Dievs dotu man spēku strādāt un aizstāvēt to."

Ņujorkā, jūnijā.

A. Akmeņkalns

Draugi, nedraugi un tālumnieki

Piezīmes par latviešu bēgļu un dāņu attieksmēm

VĒSTULE LATVIJAI NO KOPENHAGENAS

Ja kāds uz labu laimi intervēs desmit nometnēs dzīvojošos Dānijas latviešus un jautās viņu domas par dāņu tautu, tad deviņi izteiksies negatīvi, bet desmitais paraustīs plecus. Privāti dzīvojošo tautiešu vērtējums būs drusku atzinīgāks. Tāpat labvēlīgāk izteiksies vecie Dānijas latvieši (to skaits gan ir pavisam niecīgs). Bet tādu latvieti, kas par dāņiem visā visumā runātu ar cieņu un neierobežotu atzinību, gan laikam būtu neiespējami atrast.

Kontakts starp mazo Dānijas latviešu pulciņu un dāņu sabiedrību ir niecīgs — daudz niecīgāks, nekā to pēc piecu gadu kopdzīves varētu sagaidīt. Iemesli tam vairāki. Vispirms jau latvietim pilnīgi sveša dāņu tautas mentālitāte. No personīgas pieredzes pazīstu vāciešus un krievus, rezervētos un vēsos angļus un zviedrus, temperamentīgos poļus un francūžus. Šķiet, ka visu šo minēto tautu vidū latvietis var iejusties daudz, daudz ātrāk nekā dāņu sabiedrībā. Kāpēc, — to grūti definēt. Liekas, dāņi pilnīgi zaudējuši ziemeļnieku garu, un tā vietā stājies mistrojums no apkārtējo tautu raksturiem — mistrojums, kuŗā negatīvās īpašības pārsvarā. Varbūt šī mana kritika ir pārāk asa, bet tādā vai līdzīgā veidā to izteiks Dānijas bēgļu lielākā daļa.

Nedrīkst gan aizmirst, ka tie dāņi, ar kuŗiem trimdas gaitās bijis jāsastopas, droši vien nepieder pie dāņu tautas pozitīvākajiem pārstāvjiem, — drīzāk gan otrādi. Trimdinieku pirmais kontakts bijis vai vienīgi ar nometņu personālu, bet tajā, it sevišķi pirmajos nemierīgajos mēnešos pēc kapitulācijas, un tāpat arī bēgļu lietu kārtotājās iestādēs salasījās samērā liels procents apšaubāmu elementu. Tas arī bija pilnīgi saprotams, jo tikai rets dānis ar nodrošinātu eksistenci izvēlējās nemierīgo un nervozo darbu nometnēs; toties šis darbs vilināja daudzus, kas šeit saredzēja labu iespēju spekulēt un iedzīvoties. Par nometņu komandantiem tika gan viesmīļi, gan frizieri, gan personas bez kāda aroda un kaut cik vērā liekamas izglītības. Asas sadursmes starp dāņu personālu un bēgļiem bija parasta parādība, un pēdējos tas bieži radīja antipatiju pret dāņu tautu vispār, liekot asāk saskatīt tās trūkumus un apslāpējot vēlēšanos nonākt ar to tuvākā kontaktā. Bez tam pašu dāņu nostāja pret visiem ārzemniekiem zem ārējās laipnības maskas ir ļoti rezervēta. Dānis daudz pļāpā un vēl vairāk smaida, bet savas īstās domas prot labi slēpt.

Jāatzīstas — ir arī patīkami izņēmumi. Galvenokārt tos var atrast to dāņu vidū, kas kādreiz dzīvojuši Latvijā. Viņi paturējuši mūsu zemi mīļā piemiņā, un nav aizmirsuši arī latviešu valodu. Viens otrs no tiem sniedzis latviešu bēgļiem ievērojamu morālisku un arī materiālu atbalstu, piem., automobiļu tirgotājs G. Hāgensens. Nevienā plašākā latviešu sarīkojumā neiztrūkst kapteiņleitnants Hvīds, ko Latvijā pazinām kā vienu no mūsu labākajiem ledushokejistiem; šeit viņš ir flotes pretizlūkošanas daļas vadītājs. Ilgi atcerēšos viņa runu pag. gada 18. novembŗa svinībās Kopenhagenā: šī runa bija bez kāda patosa, bet vienkāršos vārdos tā pauda dziļu ticību Latvijas nākotnei.

Tirgotāja S. Stofrēgena dzīvoklī atradu piemiņas lietas, ko necerēju sastapt nevienā dāņu namā. Vesels istabas stūris bija veltīts tikai Latvijai. Latviešu grāmatu un mūsu dzimtenes foto uzņēmumu vidū tur atradu pat tādas lietas kā Latvijas pēdējo telefona grāmatu, Rīgas tramvaja biļešu kollekciju, nodzeltējušas kļavu lapas no Raiņa bulvāŗa apstādījumiem un latviešu mākslinieku darinātu sudraba kausiņu ar sauju balto Rīgas Jūrmalas smilšu.

Jāpiemin arī citi latviešu bēgļu labvēļi — ģenerālkonsuls Olsens, leitnants Birgers Foss, Ālborgas nometnes bij. komandante V. Šausen-Petersene un Kopenhagenas lielās fabrikas Titan šefinženieris (vārdu neatceŗos), kuŗa atsauksmes dēļ daudzi latvieši atraduši darbu šai fabrikā. Pēdējā laikā Kopenhagenā darbojas komiteja bēgļu atbalstīšanai. Tās redzamākie locekļi ir atompētnieks prof. Nīls Bors, viņa brālis prof. H. Bors, prof. Rēbergs un direktors Plums.

Dānijas prese bēgļu problēmai veltījusi maz vērības. Vienīgais izņēmums ir zemnieku partijas laikraksts Kobenhavn, kuŗa redaktors Skānings bija pirmais un gandrīz vienīgais, kas garākās rakstu sērijās aktīvi aizstāvēja bēgļu intereses, cīnījās par viņu stāvokļa uzlabošanu un centās ieinteresēt par bēgļiem plašāku sabiedrību. Diemžēl, šis laikraksts tagad pārtraucis iznākt. Valdošās sociāldemokratu partijas laikraksti cenšas bēgļu problēmu noklusēt arī tad, ja pārējā presē to kaut kādu iemeslu dēļ pārrunā.

Par spīti minētajai latviešu antipatijai pret dāņiem, tomēr zīmīgs ir fakts, ka pusotra simta privāti dzīvojošo latviešu vidū tomēr jau vērojami pārtautošanās un asimilācijas simptomi. Šie privāti dzīvojošie tautieši izkaisīti pa visu Dāniju un ar pārējiem latviešiem nonāk saskarē relatīvi maz. Daudzi neabonē nevienu latviešu laikrakstu un nepērk nevienu latviešu grāmatu, kā arī runā latviski vairs tikai lauzīti. Nesen notikušajās pārstāvju vēlēšanās kāda latviete lūdza piesūtīt tai vēlēšanu noteikumus dāņu valodā, lai varētu tos labāk saprast (ārpus nometnes viņa dzīvo tikai trešo gadu). Man pašam reiz gadījās sastapt uz IRO skrīningu izsauktu latvieti, kas Dānijā dzīvoja jau septīto gadu un tikko vairs runāja latviski. Tas bija spilgts tālumnieka eksemplārs. IRO nosaukumu viņš teicās dzirdam pirmo reiz (1950. g.!). Visās jauktajās latviešu-dāņu laulībās dominē dāņu valoda, un **nevienā** no tām bērni nerunā latviski.

Patīkami konstatēt, ka ir arī daži reti gadījumi, kas atzīmējami pozitīvā nozīmē. Tā, piem., Dānijas pavalstnieks E. Ābolīņš Kopenhagenā jau dzīvo 25 gadus, bet joprojām runā un raksta gramatiski pareizā latviešu valodā un dzīvi piedalās arī latviešu sabiedriskajā dzīvē.

Kopenhagenā, jūnijā.

A. Telka.

LATVIEŠI VISĀ PASAULĒ

Upsalas koledžas (Ņujorkas štatā) mācības spēku un studentu sanāksmē Istorendžā par Baltijas valstu likteni un DP stāvokli referēja inž. J. Amerika. Sanāksmes nolūks bija rast līdzekļus bij. DP studijām šai koledžā. Kā pirmajām jau nākošajā semestrī stipendijas piešķirtas 2 igaunietēm.

Upsalas universitātē par zoofizioloģijas docentu iecelts mūsu tautietis prof. Leo Ābolīņš.

Latviešu JKS Zviedrijā jūnija sākumā no saziedotiem līdzekļiem nosūtījusi uz Vāciju 142 dāvanu sainīšus ar augstvērtīgiem pārtikas līdzekļiem 2374 kronu kopvērtībā. Saskaņā ar ziedotāju vēlēšanos 60 sainīši nosūtīti sadalīšanai slimiem kaŗavīriem, bet 82 — bāriņiem, daudzbērnu ģimenēm, veciem un slimiem tautiešiem.

Sākot ar 25. jūniju, regulāri dievkalpojumi katru trešo svētdienu turpmāk notiks latviešu draudzei Oslo (pilsētas zviedru baznīcā). Draudzes mācītāja adrese: Til Latv. Pastor A. Treus, c/o Dr. S. Kolstad, Slyngveien Nr. 5, Smestad-Oslo, Norway.

40 Zviedrijas latviešu bērni izbraukuši uz latviešu palīdzības komitejas noorganizēto vasaras koloniju.

LNF archīvs Zviedrijā sācis apzināt Latvijas neatkarības laika izdevumus, kas atrodas dažādu zinātnisku vai sociālu institūtu un privātpersonu īpašumā. Tautieši, kam šādi izdevumi pieejami, lūgti pieteikt tos LNF archīvam vai arī paziņot, pie kā tādi atrodas, lai fonds pats varētu tos reģistrēt. Adrese: Postbox 166, Stockholm.

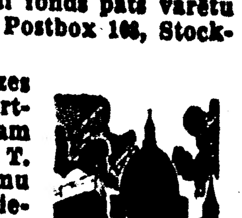

Vidusanglijas draudzes vēstneša 6. (jūnija) burtnīcā starp citu atrodam archibīskapa prof. Dr. T. Grīnberga apsveikumu Anglijas latviešu dziesmu dienu dalībniekiem, sūtņa K. Zariņa vēlējumu latviešu tautai un baznīcai, kā arī dažādus reliģiskus un informātīvus rakstus. Vēstnesis, ko izdod māc. E. Sarkanbārdis, pakāpeniski kļūst par nozīmīgu mūsu trimdas baznīcas žurnālu. Redakcijas adrese: Rev. E. Sarkanbārdis, Forge Cottage, Wistow, Newton Harcourt, nr. Leicester, England.

Volverhemptonas (Anglijā) Daugavas vanagu nodaļas jaunajā valdē ievēlēti Abakuks, Cīrulis, Kārkliņš, Riekstiņš, Upāns, Veldre un Zibens, bet revīzijas komisijā — Šteinbergs, Kavalieris un Pūpēdis.

Kr. Barona fonds Anglijā noorganizējis tautas tērpu nozari un lūdz atsaukties visus, kas 1) vēlētos pagatavot vai iegādāties pareizu tautas tērpu, 2) kas varētu par mērenu atlīdzību piedalīties tērpu šūšanā un pagatavot tērpu rotas, 3) kas būtu ar mieru aizdot uz neilgu laiku paraugus un zīmējumus, kā arī zinātu, kur izdevīgi iegādāties piemērotus materiālus, 4) kas gribētu noorganizēt tērpu gatavošanas kopas. Fonda adrese: 55, Hans Road, London S. W. 3, England.

Latviešu biedrība Lielbritānijā no 17.—25. augustam rīko ekskursiju uz Parīzi. Tajā pieteicies jau 31 dalībnieks. Pieņem vēl tālākus pieteikumus.

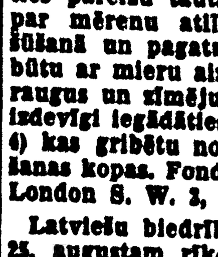

Kičnerā notikušajā Kanadas luterāņu konferencē, kuŗā piedalījās apm. 200 delegātu, nolemts uzņemt Kanadas luterāņu sinodē latviešu mācītājus A. Skrodeli, A. Gaudiņu, A. Čopu un A. Mituli. Citus ieceļojušos latviešu mācītājus uzņems sinodē, tiklīdz tie būs novietoti draudzēs.

Dr. Alfreds Valdmanis, kas kopš 1949. g. dzīvo Kanadā, iecelts par Ņufaundlendas valdības saimniecisko padomnieku. Šajās dienās Dr. Valdmanim bija apspriedes arī Vašingtonā un Ņujorkā.

Par Montreālas latviešu palīdzības biedrības priekšnieku ievēlēts R. Veckalniņš, bet valdē — E. Platups, A. Kivlenieks, O. Vindedzis, J. Vērpele, V. Kraulis un Z. Svistuņenko.

Protesta balsis vēl skan un atbalsojas

Joprojām redakcijai turpina pienākt ziņas par 14. un 17. jūnija paceltajām mūsu protesta balsīm dažādās rietumu pasaules malās. Kā jau agrāk norādīts, tās plaši atbalsojušās arī lielo tautu presē, pie kam jāatzīmē sevišķi liela atsaucība amerikāņu un kanadiešu presē, kur publicēti gan ziņojumi par mūsu sarīkojumiem, gan pieņemto rezolūciju atreferējumi, īpaši apskati, attēli utt. Otavas laikraksti ievietojuši arī baltiešu sieviešu delegācijas attēlu, kas Kanadas kritušo kaŗavīru piemiņas dienā apmeklējušas tiem celto pieminekli un pie tā pakājes nolikušas ziedus ar lentām Baltijas valstu nacionālās krāsās.

Lielākā ASV Ņujorkas štata ziemeļu avīze Sirakūzu Post Standart ievietojusi arī vēstuli, ko saņēmis turienes universitātes māc. spēks Sanborns no sava paziņas Jāņa Dukaļska Holandē. Dukaļskis vēstulē apraksta padomju terroru Latvijā un nobeidz to ar brīdinājumu rietumu pasaulei — būt modrai un gādāt, lai beidzot uzvarētu taisnība un kristu tirannija. Uz katru amerikāni var attiekties D. jautājums savam paziņam: Vai Jūs spējat visam šeit teiktajam ticēt un ko Jūs ieteicat darīt, lai palīdzētu taisnībai tikt pie uzvaras?

No Minesotas štatā iebraukušiem vairāk nekā 400 luterāņiem Dulusā atraduši darbu ap 40 latviešu. Tie visi ir luterāņu Ciānas draudzes locekļi, kas šeit iekārtojušies dzīvē un darbā ar māc. O. M. Grimsbija (norvēģu pēcteča) gādību. Savas lielās draudzes dievkalpojumā 18. jūnijā G. īpašā uzrunā atzīmēja Latvijas 10 gadu okupāciju un tur notiekošās vajāšanas salīdzināja ar kristīgo vajāšanām senajā Romā. Pilsētas laikraksts un raidstacija bija izmantojusi Jāņa Klāvsona sagādāto informācijas materiālu par notikumiem Latvijā. Radio raidījums nobeidzās ar jautājumu brīvajām tautām, vai tās grib mums palīdzēt? Ko tās ir nolēmušas darīt, tas jādara drīz, jo otrus 10 gadus padomju jūgā latviešu tauta vairs neizturēs.

Par baltiešu traģēdijas pēdējo cēlienu iespaidīgu rakstu bija ievietojis plašais Hamburgas laikraksts Hamburger Freie Presse.

Šelbijas laikraksts Ziemeļkarolainā The Cleveland Times starp citu ievietojis plašu māc. Alfrēda Gulbja rakstu par 13. un 14. jūnija deportācijām un dzimtenes likteni padomju jūgā, kuŗa beigās uzsvērta mūsu pateicība ASV un ticība brīvības atgūšanai. Rietummičiganas plašais laikraksts The Grand Rapids Presse publicē līdzīgu pārskatu, bet otrs laikraksts sarunu ar māc. Jāni Laupmani un komp. Jēkabu Poruku, kurā uzsvērta mūsu pieredze baigajā gadā un norādīts, ka deportāciju dēļ tagad Latvijā ir novadi, kur nedzird ne suni rejam, ne gaiļi dziedam.

Līdz ar baltiešiem 14. un 19. jūnijā dievkalpojumos mūsu traģisko likteni pieminēja un par mums aizlūdza amerikāņu mācītāji, ja viņi iepriekš bija par to informēti. Minesotas štatā sēru dievkalpojumi notika Mineapolisā un Ročesterā, kuŗos aizlūgumu par aizvestaiem teica amerikāņu mācītāji. Sēru dievkalpojumā Losandželosā vadīja māc. Grietēns, un vietējās avīzes sniedza rakstus par mūsu likteni, atgādinādamas amerikāņiem boļševisma briesmas.

NO RĪGAS RADIOFONA:

Vēl arvien jācīnās pret nacionālistiem un kaitniekiem

IZRAUDZĪTI JAUNI STAĻINA ĶIPARI — STAĻINS APSAUC VALODAS REVOLŪCIONĀRIZĒTĀJUS — PADOMJU LATVIJAS BUDŽETS MAZĀKS NEKĀ MŪSU BRĪVVALSTĪ

Demokratiskās zemēs visā pasaulē pieņemts, ka, jaunam parlamentam sanākot, vecā valdība atkāpjas un ļauj politiskajām partijām ar parlamenta piekrišanu izraudzīt jaunu. Pavisam citādi tas ir Padomju savienībā, kur tagad šopavasar ievēlētā augstākā padome pēc Maskavas pilsētas deputāta un laikam arī politbiroja locekļa Chruščeva priekšlikuma vienbalsīgi pieņēmusi rezolūciju, ka atzīst PSRS ministru padomes darbību par pareizu un uzdot tai arī turpmāk pildīt valsts pārvaldīšanas pienākumus. Nav pacēlusies neviena balss, kas būtu mēģinājusi kritizēt ministru padomes priekšsēdi Staļinu vai kādu no ministriem, lai gan finanču ministra Zvereva ziņojumā par budžetu kritizēti apstākļi dažādās valsts nozarēs. Taču nekur šī kritika nepacēlās pāri politbiroja locekļu vai Staļina galvai. Ka tas nebūs arī turpmāk, rāda notikušās augstākās padomes priekšsēža un prezidija locekļu vēlēšanas, kurās ievēlēti rūpīgi pārbaudīti ķipari: no Latvijas PSR Kirchenšteins un Kalnbērziņš, no Lietuvas — Paļeckis un no Igaunijas — Augusts Jākobsons, kas tagad nācis apcietinātā un pazudušā Pella vietā.

Latviešu balss atskanējusi vēl debatēs pie ziņojuma par miera kongresa pastāvīgās komitejas darbību, kad Anna Sakse pateikusies Staļinam par latviešu tautas izglābšanu no iznīcības (par deportācijām un čekas izrīcībām runāt ķipariem nenāk ne prātā, jo viņiem dārgas pašu galvas). Milzīgs bijis latviešu tautas sašutums par nekaunīgo amerikāņu lidmašīnas rīcību un par amerikāņu paskaidrojumu, ka tie Latviju neatzīst par padomju teritoriju. Viņai tikai nesot svarīgi un viņa varot tikai izsaukties: Latvijas zeme ir padomju zeme un latviešu debesis padomju debesis! Protams, visi tūkstots ķipari šiem vārdiem vētraini applaudējuši.

Pravda publicējusi Staļina paskaidrojumu par marksismu valodniecībā, kas saprotams kā atbilde tiem, kas vēlējušies krievu valodu vēl tālāk jaunināt un līdzīgi Mičurinam pamēģināt to krustot ar kādu citu, lai radītu pavisam jaunu. „Tētiņš" šos revolūcionārus tēvišķīgi nosodījis, šoreiz atzīdams Mičurina krustošanas metodes par nepiemērotām. Krievu valoda esot spēcīgākā, kas uzvarējusi citas. Tā esot visas tautas, ne tikai kādas šķiras valoda. Ar to Staļins norobežojies no komūnistiskā valodniecības Marksa-Marra uzskatiem, kuŗi līdz šim tika atzīti par svētiem, proti, ka valodas cēlušās nevis no dažām pirmvalodām, bet gan jaunu sociālās kārtās, pie kam dažādos ekonomiskās attīstības laikmetos vienādu attīstības pakāpi sasniegušos dažādu tautu slāņos pastāvējusi vienāda valoda. Ar Staļina paskaidrojumiem tagad pateikts, ka krievu valoda ir svēta valoda un ka dažādi eksperimentētāji ap to nedrīkst grābstīties. Arī Markss un Engels valodas attīstību atstājuši pašu valodnieku ziņā.

Augstākā padome vienbalsīgi pieņēmusi visas PSRS un arī atsevišķo republiku budžetus. Latvijas PSR budžets sabalansēts uz 1.426.000.000 rubļiem. Ja rēķinām desmit rubļu caurmēra pirktspējas līdzīgas vienam latam, tad iznāk, ka šis budžets krietni mazāks par kādreizējo budžetu Latvijas brīvvalstī, kur tas pēdējos gados sasniedza 170 līdz 190 milj. Tas nozīmē, ka Maskava turpina cara laiku politiku, saimnieciski izsūcot nomaļu provinces, kaut arī ağpropi nemitīgi žvadzinātu par lielo palīdzību no brālīgajām republikām.

Radiofons vēl arvien piemin nacionālistus un kaitniekus. Pārskatā par 1948. g. dziesmu svētkiem teikts, ka buržujiskiem nacionālistiem tos nav izdevies izjaukt vai vismaz sagandēt. Lai tomēr tā būtu pilnīgi droša lieta, koŗiem tagad piekomandēti poļitruki un attīstīts politisks masu darbs koristu rindās. Komūnisti un komjaunieši iesaistīti arī kolhozu kontrolpostenos un kolhoznieku brigādēm piekomandēti špaši ağitātori. Tomēr modri jāseko, lai pašu komjauniešu rindās neieviestos kaitīga nacionālistu ideoloģija.

Nosities motocikla braucējs un pazudušas ietaupītās 265 mārciņas

No Vidusanglijas mums ziņo, ka braucienā ar motociklu nosities V. Krauze, kas strādāja kādā Lidsas tekstilfabrikā. Kad K. vārds paziņots vietējā darba pārvaldē, noskaidrojies, ka tur par tulku strādā viņa māsīca. Pēdējā nemaz nav zinājusi, ka brālēns dzīvo tanī pašā pilsētā, kur viņa. Pēc desmit šķiršanās gadiem tagad viņai iznācis ar to tikties morgā.

Strādādams Halifaksā, 33 g. v. Broņislavs Veips divu gadu laikā paspējis ietaupīt 265 mārciņas, kuŗas glabājis mājās. Kad viņš no šāda glabāšanas veida brīdināts, V. kādu dienu devies uz pasta iestādi, lai ietaupījumu tur noguldītu, bet tanī brīdī iestāde jau bijusi slēgta. V. maku ar naudu atkal nesis atpakaļ uz māju, bet pats iegājis kino. Kad viņš no tā pārnācis, ādas maks līdz ar ietaupījumu jau bijis pazudis, un, par spīti rūpīgai meklēšanai un izziņām, nauda vēl šodien nav atrasta.

J. V.

„Ko jūs Maskavā meklējat?"

ABN iesniegumi Trūmenam, Ečesonam un Trigve Lī

Nāciju pretboļševistiskā bloka (Antibolshevist Block of Nations — ABN) zonālā komiteja Dienvidrietumvācijā un ABN Latviešu centrālā delegācija piesūtījusi ASV prezidentam Trūmenam, ārlietu ministram Ečesonam, kā arī UN ģenerālsekretāram Trigvem Lī rakstus, kuŗos atgādina trīs Baltijas valstu varmācīgo okupāciju pirms 10 gadiem, kad Padomju savienības kaŗaspēks, laužot visus svinīgos solījumus un deklarācijas, iesoļoja Lietuvā, Latvijā un Igaunijā un radot tur tādu pašu beztiesīgu terrora režīmu, kāds pastāv Krievijā un tās okupētajās zemēs. Antiboļševistiskais nāciju bloks visu okupēto un terrorizēto tautu vārdā, nogalināto, deportēto, partizānu un pretestības kustības dalībnieku, kā arī brīvajās rietumu zemēs patvērumu atradušo emigrantu vārdā protestē pret Baltijas valstu okupāciju un aicina brīvo pasauli aktīvi atbalstīt apspiestās nācijas to cīņā par brīvības atgūšanu.

Iesniegumos īpaši norādīts uz tautas gribas viltošanu okupācijas varas sarīkotajās pseudovēlēšanās, kas pierādāma ar simtiem oriģināldokumentu. ABN iesniegumiem pievienotas arī fotokopijas no slepenās policijas ziņojuma par vēlēšanām valsts drošības komisāram Šustinam, kā arī no Šustina parakstītā rīkojuma par 78 cilvēku nošaušanu bez izmeklēšanas.

ABN latviešu centrālās delegācijas iesniegumā Trigvem Lī starp citu teikts: „Godājamais kungs! Jūs nesen apmeklējāt Maskavu, sēdāties pie viena galda un spiedāt roku cilvēkiem, ko miljoni uzskata par pasaules vēstures vislielākajiem noziedzniekiem un slepkavām. Mums — boļševisma apspiesto un terrorizēto tautu piederīgiem — nav saprotams, ko Jūs Maskavā meklējāt. Vai mieru? Vai Jūs domājat, ka var pastāvēt miers vienā pasaules daļā, kamēr otrā katru dienu cilvēkus spīdzina, nogalina un deportē un tiek izdeldētas veselas tautas? Vai Jūs šos apstākļus nezināt, vai arī Jūs tos negribat zināt?"

Lai kur tu būtu, —

lasi laikrakstu LATVIJA,
kas arī turpmāk paliks un iznāks Eiropā, Vācijā, tuvu dzimtenei.

Abonē laikrakstu LATVIJA,
un tu zināsi, ko dara varoņi dzimtenē un kā rīkojās tās apspiedēji. Tu zināsi, kā klājas tautiešiem citās zemēs un ko spriež lielvalstu politiķi.

Ieteic laikrakstu LATVIJA saviem draugiem,
un tu palīdzēsi saglabāt iespiesto latvisko vārdu, kas ir visas mūsu nacionālās kultūras pamats, un palīdzēsi arī tautiešiem Vācijā, kam nav lemts izceļot.

Latviešu trimdas laikraksts LATVIJA
nav privāts uzņēmums, bet LCK īpašums, un visi tā brīvie līdzekļi tiek izlietoti mūsu cīņai un labdarīgiem mērķiem.

Kļūsti par LATVIJAS draugu un līdzstrādnieku,
sūti vēstules, aprakstus un ziņojumus, un tu palīdzēsi latviešu trimdinieku saimei palikt vienkopus.

Pasūtinājumi adresējami un iemaksas izdarāmas Vācijā pie mūsu pārstāvjiem emigrācijas un pārējās nometnēs vai tieši apgādā, (14a) Schw. Gmünd, Artillerie-Kaserne, bet ārvalstīs pie mūsu ārzemju pārstāvjiem, kuŗu saraksts publicēts šī numura sludinājumdaļā, kopā ar abonementa un sludinājumu maksu ārzemēs.

LCK apgāds LATVIJA

Kā klājas jūsu karaliskajām sievām?

Iekaŗotāji kļuvuši par gūstekņiem — Krāsotas lūpas un mēles — Ierēdņi, kas neprot valsts valodu — Saruna ar Djakjas sultānu — Slepkavības gaišā dienas laikā

MANI IESPAIDI INDONĒZIJĀ (I)

Agrā rīta stundā mūsu kuģis tuvojas kādreizējai Holandes Indijas galvaspilsētai Batavijai, tagadējam Indonēzijas savienoto valstu valdības sēdeklim Djakartai. Ostā mūs sagaida neskaitāmi kuģi, karogoti visu nāciju krāsām, kas uzņem šīs bagātās zemes produktus: naftu, cinku, kopru, kafiju, chinīnu, kaučuku un daudzas citas lietas, kam vērtība pasaules tirgos. Pašā ostas vidū redzama stalta divmastu izpriecas jachta ar Čechoslovakijas karogu, tālāk pelēki kaŗakuģu korpusi, kuŗu mastos plīvo Lielbritānijas kaŗa karogs ar Indijas zaļi balti sarkanām krāsām augšējā stūrī. Tur ir Indijas republikas flotes komandkuģis ar pavadoņiem, kas atvedis prezidentu Panditu Nerū, vizītē uz Indonēziju.

Piestājoties krastā, mūs ielenc indonēziešu kaŗavīri un holandiešu virsnieki. Pēdējie ir bez ieročiem, jo viņi šai zemē oficiāli skaitās tikai viesi, bet neoficiāli ir jaunās valdības gūstekņi. Pēc garām formālitātēm un britu konsula iejaukšanās beidzot mani dokumenti nokārtoti, un varu doties malā. Pa asfaltētu ceļu braucu automašīnā uz attālo pilsētas centru. Dzīvā satiksme uz ceļa gandrīz atgādina kādu Ņujorkas ielu. Trakā ātrumā abos virzienos dodas gaŗas limuzīnu, preču un armijas mašīnu rindas, un to pašu ceļu lieto arī tūkstošiem riteņbraucēju, zirgu un vēršu pajūgi un trīsriteņu rikšas — mūsdienu modernizētie kūliji.

Pēc pamatīgas dokumentu kontroles varam iebraukt pilsētas centrā, kuŗas 2 miljoni iedzīvotāju pieder pie visdažādākajām rasēm un ticībām. Vecpilsēta pilnīgi ķīniska, ar raksturīgajām mājām un tirgus skatiem. Veikali šeit notiek zem klajām debesīm. Tirgotāji, naudas mijēji, amatnieki, ubagi, dienas un kabatas zagļi, kā arī bruņoti laupītāji nododas uz ielas katrs savām nodarbībām, viens otru netraucēdami. Jaunajā pilsētas daļā turpretim redzamas baltas mūŗa vasarnīcas palmu ēnā. Ļaudis te dienas laikā uzturas lielajās akmens terasēs, kur ēnā sajūtama svaiga jūras vēsma. Arī mēs sēžam uz terases un dzeram tasi pēc tases stipru, karstu kafiju un ledaini aukstu limonādi. Pa ielu plūst nebeidzāma raiba cilvēku straume. Tajā sevišķi atdalās sīkās, bet labi noaugušās sievietes savos nacionālajos tērpos, melnajiem, spīdīgajiem matiem sasietiem slaidā mezglā. Viņu ģērbs ir vienkrāsaina, cieši pieguloša jaka, bet svārku vietā aptīts skaisti izrakstīts raibs lakats, kas sniedzas līdz potītēm. Lakats parasti ir pašas valkātājas roku darbs, un tā gatavošana prasa vairākus gadus. Visām sievietēm krāsotas lūpas un mēles. Krāsošanu viņas izdara, košļājot kādu riekstu, kas atdala karmīna krāsas sulu. Vīriešu tērpi ir dažādi, sākot ar eiropiešu pidžamām un beidzot ar ubagu skrandām.

Pievakarē dodos uz pieņemšanu par godu kādam ģenerālim pilsētas modernākajā viesnīcā Hotel des Indies. Viesnīcas durvju priekšā gaŗa amerikāņu limuzīnu rinda, no kuŗiem, tikko kaklasaites siedami un žaketes mugurā vilkdami, kāpj ārā jaunās valsts vadītāji, diplomāti un baznīcu pārstāvji ar savām pērlēs un dimantos vizuļojošām dāmām. Jābrīnās, kā viesu grāmatas vienkāršais papīrs var panest tik daudz augstu vārdu un titulu. Mani „adoptē" britu konsuls un iepazīstina ar daudzajām prominencēm, to vidū arī ar Djokjas sultānu, kas ir jaunās valsts aizsardzības ministrs. „How do you do, your Royal Highness, how are your Royal wives — Kā jums klājas, karaliskā augstība, kā klājas jūsu karaliskajām sievām?" — Tāda ir mana apsveikuma uzruna saskaņā ar etiķeti. „Allah bless you, my son, Pastor — Allah lai tevi svētī, mans dēls, mācītāj," — ir sultana atbilde, un tā arī beidzas manā īsā, bet „kodolīgā" saruna ar šo vismīklaināko vīru jaunajā republikā. Ir iespējams, ka viņš kādreiz kļūs par šīs zemes diktātoru, jo viņa rokās ir armija, un viņa sultanāta kalnus un džungļus apdzīvo vienīgie īsti derīgie jaunās valsts kaŗavīri — mežonīgi, gaŗmataini vīri, kam daudz labāk piestāvētu duncis mutē nekā moderna Vikersa mašīnpistole plecos.

Baskājaini jaunekļi, zeltā rotātiem turbāniem galvās, melnās žaketēs un ap gurniem saspraustiem zaļi raibiem lakatiem, piedāvā viesiem limonādi ar ledu, karstu kafiju un saldējumu uz sudraba paplātēm, kas kūp no lielās temperātūras starpības. Runājam ar anglikāņu mācītāju par jaunās republikas likteņiem. Novērotāji pārliecināti, ka līdz ar holandiešu aiziešanu no šejienes pazudīs arī civilizācija. Zemes politiskais stāvoklis ļoti neskaidrs. Tās robežās ietilpst 7 autonomas valstis un 9 neatkarīgas territoriālās vienības. Satversme rakstīta pēc ASV parauga, bet tai daudz pretinieku. Indonēzijas 70 miljonu pavalstnieku pieder pie 340 ciltīm, kas rasiski un arī valodas ziņā viena otrai svešas. Neviena no zemes valodām nav tik populāra, ka to varētu lietot par valsts valodu. Par oficiālo valodu tādēļ pieņemta angļu, ko gan neprot pat daudzi valsts ierēdņi. Reliģiskajā ziņā vērojama lielāka vienveidība — iedzīvotāju vairums ir muhamedāņi, lai gan sastop arī daudz kristiešu un budistu. Visi šie apstākļi nekādā ziņā neveicina valsts vienību. Tāpat to nestiprina daudzās politiskās partijas, kā arī divi faktori, kas vairāk darbojas aizkulisēs — komūnisms un kareivīgie sultāni. Pagaidām komūnisti ir gan vēl nenozīmīga partija, bet „tētiņa" fotografijas, īsais kurss un citi līdzīgi raksti redzami visos grāmatu veikalos, un daudzi taksametru šoferi un rikšu kūliji grezno savus braucāmos sarkaniem karogiem. Dīvainā kārtā šejienes komūnisma stiprākais balsts ir ķīniešu tirgotāji, kam pieder pasakainas bagātības un kas pēc komūnisma uzvaras Ķīnā kā īsti savas tēvzemes patrioti pēkšņi kļuvuši sarkani. Atsevišķo cilšu sultāni, kas oficiāli gan sadarbojas ar valdību, mēģina izmantot nenoteikto stāvokli savas norietošās varas atjaunošanai, kā tas spilgti izpaudās nesenajā kapt. Vesterlinga vadītās un sultānu financētās sacelšanās laikā.

Holandieši, 300 gadus valdot pār šo zemi, ar lielu veiklību un pašpārvaldes tiesību došanu iedzīvotājiem prata visas šīs pretišķības saskaņot, panākot savas kolonijas ievērojamu uzplaukumu. Tagad noslēgtie līgumi nosaka, ka Holandei 6 mēnešu laikā jālikvidē Indonēzijā sava 100.000 vīru lielā armija, nododot materiālus, ieročus un iedzimtos kaŗavīrus jaunās valsts armijai, bet holandiešu kaŗavīrus repatriējot. Holandiešu civiliedzīvotājus repatriēties nespiež, bet to vairums šai zemē nejūtas droši, tādēļ atstāj iekoptos uzņēmumus un dodas uz Eiropu. Tagadējais Indonēzijas valsts prezidents pirms divi gadiem teica, ka Indonēzija tikai tad būs brīva un laimīga, kad būs nogalināts pēdējais holandietis. Šos vārdus daudzi holandieši nevar aizmirst, lai gan divu gadu laikā minētais valstsvīrs kļuvis no vajāta partizānu vadoņa par lielas un bagātas valsts galvu. Tos neaizmirst arī dažādi karstgalvji, politiski noziedznieki, krimināli elementi un komūnisti, kas dara visu, lai šo zemi tiešām padarītu „brīvu un laimīgu", bet reizē arī sakompromitējot jauno iekārtu pasaules acīs.

Nepaiet ne diena, kad kāda eiropieša vai amerikāņa mājā te neielauztos bruņoti vīri, apšaujot mājas iedzīvotājus. Pirms divām nedēļām, gaišā dienas laikā nošāva šejienes katoļu priesteri, kas ar divriteni devās uz ostu pa to pašu dzīvo satiksmes ceļu, pa kuŗu es braucu šodien šurp; slepkava aizbēga ar sava upuŗa divriteni. Divus man pazīstamus amerikāņus, ko man vajadzēja satikt, nošāva uz ceļa automobilī. Kādu jaunzēlandieti, kas tikko no Velingtonas bija ieradies Djakartas lidlaukā, tāpat nogalināja ceļā uz pilsētu. Laikraksti aicina pēc saules rieta nerādīties nevienam uz ielas, kā arī nebraukt vilcienos. Nav šaubu, ka daudzām slepkavībām ir politisks raksturs, un tāpat ir zīmīgi, ka līdz šim nav vēl aplaupīts vai nogalināts neviens ķīnietis.

Djakartā, jūnija vidū.

Romans Reinfelds

Ko lai apspriež 11.347. sēdē

„Intervija" ar Trigvi Lī

Ar savām „miera eņģeļa" misijām UN ģenerālsekretārs Trigve Lī pēdējā laikā, kā zināms, ieguvis zināmu popularitāti, bet reizē kļuvis arī par zobgalību objektu daudzu nopietni domājošu rietumu valstsvīru, sabiedrisko darbinieku un preses ļaužu acīs. ABN korespondents apraksta, kā viņš mēģinājis dabūt UN ģenerālsekretāra interviju, bet nelaimīgā kārtā tam neizdevies noķert Lī ne Vašingtonā, ne Parīzē vai Londonā. Šī neveiksme nav tomēr bijusi traģiska, jo žurnālists, labi pazīdams Trigves Lī uzskatus, varējis gluži labi arī domās izkonstruēt visas intervijas atbildes, kādas tas būtu saņēmis. Intervija risinātos apmēram šādi:

Jautājums: Ko Apvienotās nācijas līdz šim darījušas, lai atdotu brīvību apspiestajām pasaules tautām? — Atbilde: UN ieteikušas savām dalībniecēm valstīm pārtraukt attiekmes ar kādas rietumu zemes valdību, kuŗas koncentrācijas nometnēs atrodas 10.000 cilvēku.

Jautājums: Bet vai UN valstīm nebūtu jāpārtrauc attiekmes ar kādas austrumu zemes valdību, kuŗas koncentrācijas nometnēs atrodas nevis 10.000, bet 14 miljoni cilvēku? — Atbilde: Šīs zemes pārstāvji mums apliecinājuši, ka šie 14 miljoni gūstekņu paši lūguši viņus apcietināt. Tādēļ arī UN nevar šo zemi pieskaitīt pie tām, ar kuŗām kā brīvības apspiedējām būtu jāpārtrauc sakari.

Jautājums: Sakait lūdzu, Mr. Trigve Lī, kādu praktisku darbu UN organizācija līdz šim veikusi? — Atbilde: UN paveikusi milzīgu darbu: ir notikušas 11.346 sēdes, kurās teiktas pavisam 246.378 runas. Runātāji patērējuši kopsummā 254.644 glāzes ūdens un 538.627 reizes viens otru nolamājuši. Šo kolosālā apmēra darbu nav iespējams pat vārdos izteikt.

Jautājums: Kādus konkrētus lēmumus UN organizācija pēc šīm daudzajām runām pieņēmusi? — Atbilde: Pagaidām vēl nekādu. Visi jautājumi nodoti tuvākai pārbaudei un apstrādāšanai 26 galvenajām komisijām un 186 apakškomisijām.

Jautājums: Vai nākošajā, t. i. 11.347. sēdē UN nevarētu apspriest sakaru pārtraukšanu starp pasaules godīgajām valstīm un noziedzīgo austrumu režīmu, lai apspiestās tautas beidzot tiešām atgūtu brīvību? — Atbilde: Es ļoti labi saprotu, ko Jūs domājat, bet man, diemžēl, jāsaka, ka paies vēl ilgs laiks, līdz šādus lēmumus varēs pieņemt, — vismaz vēl kādi 10 gadi. Mūsu organizācijā mīl bieži lietot vārdu VETO, un mums taču aizvien jārēķinās ar draudzīgo austrumu kollēgu domām.

Jautājums: Vai nebūtu iespējams noorganizēt, ka visiem UN pārstāvjiem apcietinātu katram pa vienam ģimenes loceklim un nosūtītu tos uz Sibiriju, lai viņi tur tiešā pieredzē pārbaudītu paradīziskos apstākļus, kādos jau gadu desmitiem dzīvo neskaitāmi brīvprātīgie padomju gūstekņi? — Uz šo pēdējo jautājumu ģenerālsekretārs atteicies dot komentārus...

PA JAUNĪBAS TEKĀM

Latvietis vada ekspedīciju uz pasaules augstāko ūdenskritumu

MĒS GRIBAM IEKAROT VELNA KALNU NO ZIEMEĻIEM

Ne vienmēr pilnīgi pareizs būs trafarētais uzskats, ka latvieši ir tikai mierīga arāju tauta, kas vairās meklēt piedzīvojumus un dēkas tālu aiz savas zemes robežām. Protams, izņēmumi jau apstiprina likumu, — bet vienu otru reizi šie izņēmumi tomēr ir ļoti spilgti un zīmīgi. Jau leģendārajos hercoga Jēkaba laikos, — nemaz neievērojot agrākos gadsimteņus, — ne viens vien mūsu tautietis kļuva par īstu „Augustu, pasaules apbraucēju". Arī vēlāk pasaules jūras izbraukuši un dažādu krāsu kontinentus izstaigājuši daudzi pārgalvīgi un drosmīgi latviešu vīri. Mūsu dienās ārzemju presē bieži pieminēts lauvu mednieka Aleksandra Ziemeļa vārds, kas savus plēsīgos džungļu pretiniekus uzveic pat bez šaujamiem ieročiem. Pašlaik savā 9 m garajā laivā ceļojumā ap zemes lodi devušies latvieši Karulis un Paltiņš, arī izpelnīdamies miljonu pilsētu avīžnieku ievērību. Varbūt drusku mazāk skaļuma vijas ap kāda cita mūsu tautieša vārdu, kas jau ilgi dzīvo pirmatnīgo indiāņu vidū kalnainajos Venecuēlas mūža mežos. Šis vīrs saucas Aleksandrs Laime. Diezin vai kādam Latvijas lasītājam vispār būs zināms, ka Laime tieši pirms gada vadījis kādu amerikāņu ekspedīciju uz pasaules augstāko ūdenskritumu. Par šo bīstamo un dēkaino ceļojumu ekspedīcijas dalībniece Ruta Robertsone amerikāņu žurnālā The National Geographic Magazine ievietojusi plašu aprakstu ar neskaitāmām ilustrācijām. Sniedzam turpinājumos Robertsones raksta saīsinātu tulkojumu.

•

Austrumu Venecuēlas džungļu ciētoksnī no augsta klinšu kalna vairāk nekā pusjūdzes dziļumā gāžas Endžela ūdenskritums. Tas ir augstākais visā pasaulē — salīdzinājumā 15 reizes augstāks par populāro Niagaru vai arī 2 reizes augstāks

Tāds izskatās pasaules augstākais ūdenskritums no putnu lidojuma.

par ievērojamo Empire State celtni Ņujorkā. Ūdenskrituma precīzais augstums, kā tagad noskaidrots, ir 3212 pēdas resp. apm. 1 km.

Pirms 2 gadiem man bija izdevība aplūkot Endžela ūdenskritumu no putnu perspektīvas. Sajūsmā par lielisko ainavu nolēmu mēģināt kādreiz piekļūt tam pa zemes ceļu, lai gan bija skaidrs, ka tas ir bezgala grūts un gandrīz neveicams uzdevums, — jūdzēm tālu ceļš ved pa biezu mūža mežu, un jāparvar arī klintis, kalnu upes un citas apvidus grūtības. Ūdenskrituma virsotne, ko indiāņu valodā sauc par Aujan-Tepuī, t. i. Velna kalnu, — kājām sasniegta gan jau agrāk no dienvidu puses. Neviens tomēr ūdenskritumu nebija līdz šim sasniedzis no apakšas, cauri Kurunas upes aizai.

Tikai 1948. gada rudenī man izdevās atrisināt problēmu — kādā veidā būtu iespējams iekļūt Kurunas aizā. Es gluži nejauši sastapos ar latvieti Aleksandru Laimi, kas jau kopš vairākiem gadiem dzīvoja tās apvidū un labi pazina šejienes džungļus. Laime piedāvājās būt par vadoni manis izplānotajai ekspedīcijai uz Endžela ūdenskritumu. Kopīgi aprunājāmies arī ar džungļu pilotu Fēlzu un nolēmām, ka Laime kopā ar pulciņu indiāņu vispirms dosies uz milzīgā kalna ziemeļu daļu, kur indiāņi izcirtīs nelielu klajumu, lai tajā varētu nolaisties lidmašīna. Šādā veidā cerējām par vairākām nedēļām saīsināt savu nogurdinošo gājienu. Plāns paredzēja, ka es ar dažiem pavadoņiem vispirms lidmašīnā došos uz Urujenu — Velna kalna dienvidu daļā, un no turienes lidosim tālāk uz jaunierīkoto džungļu „aerodromu", kur sastapsim Laimi un indiāņus.

Pēc sarunas Laime nekavējoties devās atkal atpakaļ uz džungļiem. Šopavasar mēs nosūtījām ziņu, lai viņš saskaņā ar agrāko norunu sāk ierīkot lidlauku. Izlidošanas dienu no Karakasas noteicām 23. aprīlī. Pēdējās nedēļas pagāja drudžainā steigā. Ar Venecuēlas valdības pārstāvjiem sarunājām, ka mums līdzi dosies arī radiotelegrafists. Sapirkāmies neskaitāmas kastes pārtikas, ieroču, municijas un dažādu nometnes piederumu — teltenes, moskitu tīklus, virves, kompasus, kabatas spuldzes, pirmās palīdzības līdzekļus un simtiem citu lietu. Tirdzniecības nolūkiem ar indiāņiem iegādājāmies 400 mārciņu sāls, bez tam krietnu daudzumu sarkanas dzijas, virves zandales, ķemmes, spoguļus, zvejas āķus un auklu, rīsu un melnās pupas.

Līdz Urujenai mūs apņēmās lidmašīnā aizvest amerikāņu pulkvežleitnants Franks Benders. Līdzi brauca filmu operātors Ernests Nījs un radiotelegrafists Enriks Gomezs, bet vēlāk bija paredzēts sastapties arī ar topografu Periju Laureju, kas ekspedīcijas gala punktā cerēja precīzi izmērīt Endžela ūdenskritumu augstumu. 23. aprīļa rītā sakrāvām visu milzīgo bagāžu DC-3 tipa transporta lidmašīnā un pacēlāmies mākoņu jūrā, kas klāja plašu apkārtni. Pēc īsas nolaišanās pie Orinoko upes devāmies tālāk uz dienvidiem un pusdienas laikā sasniedzām Urujenu. Primitīvā lidlaukā tur mūs jau gaidīja sarkani krāsots mazs lidaparāts, kuŗa pilotam Olsonam vajadzēja mūs pa vienam nogādāt tālāk uz jaunizcirsto džungļu aerodromu. Olsons vispirms devās izlūklidojumā, lai izpētītu precīzo aerodroma atrašanās vietu un nodibinātu kontaktu ar Laimi un indiāņu grupu. Viņš paņēma līdzi arī nelielu konservu daudzumu, jo Laime ar savu „komandu" atradās džungļos jau kopš

RADIOSTACIJA DŽUNGĻU BIEZOKNĪ

Indiāņu zēns mēģina palīdzēt baltajam radiotelegrafistam apkalpot dīvaino aparātu.

1. aprīļa, un mēs zinājām, ka viņiem pārtikas krājumi tuvojas beigām.

Nākošajās 10 dienās mūs tomēr piemeklēja virkne neveiksmju, kas gandrīz draudēja izjaukt visu ekspedīciju. Radiotelegrafista uztvērējs un raidītājs nefunkcionēja. Mūsu topografs Laurejs vēl arvien neieradās. Bet visļaunākais bija tas, ka Olsonam neizdevās atrast nekādas meklējamā džungļu aerodroma pēdas. Viņš gan vienreiz ieraudzīja Laimi un indiāņus braucam vienkočos pa upi un nometa viņiem bambusa niedrē ievietotu zīmīti, kuŗā bija norādīts, lai indiāņu grupa atgriežas uz izcirsto aerodromu. Laime izlasīja zīmīti, pacēlās vienkocī kājās un rādīja virzienu uz aerodromu, bet pēc tam viss kontakts ar šo grupu pazuda. Starplaikā iepazināmies ar vairākiem sarkanādaiņiem, to vidū ar kādu indiāņu jaunekli Sabasu, kas prata nedaudz spāniski un bija piedalījies vienā no agrākajām ekspedīcijām uz Velna kalnu. Lauzītā valodā viņš mums pastāstīja, ka Laime viņam esot lūdzis „gādāt par mūsu labklājību".

Nemanot bija pienācis 1. maijs. Šai dienā mēs no paša rīta bijām pilni lieliskām cerībām. Radio raidītājs un uztvērējs bija izlaboti, mūsu sengaidītais topografs Perijs Laurejs beidzot ieradies, un mūsu izlūklidmašīna bija noskaidrojusi provizoriskā džungļu aerodroma novietojumu. Drīz pēc brokastīm mūsu cerības tomēr izšķīda: mēs ieraudzījām gar kādu indiāņu būdu nākam šurp — Aleksandru Laimi! Viņš ar saviem indiāņiem bija devies šurp jau naktī, jo, nesaņemdams no mums vairs nekādas tālākas ziņas, bija nodomājis, ka esam atgriezušies atpakaļ. Tagad vairs nebija nozīmes doties uz džungļu aerodromu ar lidmašīnu, jo indiāņu grupai, bez kuŗas iztikt mēs nevarējām, vajadzētu doties turp laivās.

Nākamajā turpinājumā lasiet: VABOLE AR AUTOMOBIĻA STARMEŠIEM

DZIMTENES PAGALE SKAUTU UGUNSKURĀ

VECI DRAUGI

Mīļo Andri!

Vakar gadījās sastapt kādu vecu draugu uz ielas. Viņš nāca pretim, laipni sveicināja, bet es viņa vārdu nevarēju un nevarēju atcerēties. Bet tās pašas lielās acenes, tā pati staltā gaita, slaidās rokas, ko es pazinu tik labi Tā gadās, lai gan pavisam nav labi, ka aizmirstam vecu draugu vārdus.

Domājot par vēstuli Tev, man tad ienāca prātā kāds cits labu, vecu draugu pulks, ko labi pazīstam kā Tu, tā es. Vai atceries viņu vārdus?

Pirmais nēsāja lielu platmali un kuplu, pavisam savāda veida kaklasaiti. Viņa dziesmas gandrīz vai ieguva himnisku nozīmi.

Otrais bieži redzams ar makšķeri pār plecu vai otu rokās. Dažkārt ar bārdu, dažkārt bez tās, bet vienmēr vienkāršs un laipns.

Trešais savos darbos nedzīvoja gluži šai pasaulē. Īsredzīgas acis, salmenīca galvā. Vēl mūža gals viņam nebija mierīgs, vajadzēja doties tālā jūras braucienā, bet dzīves vidū svešā vara viņu iemeta cietumā.

Ceturtais ir īstenībā ceturtā. Savus matus sasukājusi augstu virs galvas, šī dāma cīnījās par sievietes tiesībām, kas viņas laikos bija visai ierobežotas. Parakstījās ar pieņemtu vārdu. Šo vārdu gan nesa arī kāda vieta Rīgā.

Piektais pieder jaunākiem laikiem. Tādēļ viņu vajadzētu pazīt vislabāk. Strādā gan ar spalvu, gan ar otu. Un kad ar spalvu, tad bieži par cilvēkiem, kas strādā ar otu. Sevišķi viens viņa darbs ar tādiem ļaudīm mudž. Viņa uzvārds ir vismaz vēl trim viņa aroda cilvēkiem, bet droši var teikt — pat vēl vairākiem.

Nu tā. Un kad Tu būsi atminējis, kas tie par vīriem ir, Tev nebūs grūti atminēt sekojošo patskaņu (+) un līdzskaņu (—) mīklu. Stateniskajās svītrās, kā parasti, šo darbinieku kopējs apzīmējums.

+—+	—	+—+——
—	+	+—+—
—	—	+——+
+	—	—+—+—+
—++—++	—	+—
——+——	—	+—
——	+	—+—+—+
—+—	+	———
	—	—+——+——
—	+	——+

Vai zini, kā risina vizītkaršu mīklas? Tur no vizītkartē dotajiem burtiem jāsastāda šī vīra nodarbošanās, lai neviena burta nepietrūktu, nedz paliktu pāri. ARNIS KEKTS, kas ir šis kungs?

Pasaules tālēs augsim vienoti Latvijai!

Tavs vientuļo skautu vadītājs

P.S. Mana adrese tagad — vad. Brunis Rubess, (14a) Schwäb. Gmünd, Artillerie Kaserne.

Latviešu veiksme ASV augstskolās

Latviešu studentu stipendiātu sekmes izrādījušās ar 0,2 punktiem pārākas par amerikāņu studentu sekmēm, kā to liecina pirmā mācības gada pārskats. Pavisam ir 46 latviešu studentu, kas ieguvuši stipendijas ASV augstskolās 1949.-50. mācības gadā. Viņi mācījušies dažādās augstskolās, dažādās valstīs — Ņujorkā 4, Pensilvanijā un Mičigānā pa 3, Ohaio, Aijovā, Nebraskā, Oklahamā, Teksasā pa 2, Mesačusetā, Kalifornijā, Vašingtonā, Tenesijā, Floridā utt. pa 1. Latviešu studenti nolasījuši kopskaitā pāri par 200 referātu, devuši intervijas par latviešu problēmām un, pateicoties labām sekmēm, guvuši stipendijas arī nākošajam gadam. Lekcijas ASV universitātēs jāapmeklē obligāti, kavējumi jāattaisno, pretējā gadījumā samaksātā nauda iet zudumā. Labu caurmēra atzīmju iegūšanu latviešu studentiem apgrūtina valodas nepārvaldīšana.

Kur palikusi viena diena

Vieta uz zemes lodes, kur sestdienai seko 2 svētdienas

Vietējais laiks vietā uz zemes ir atkarīgs no saules stāvokļa tās šķietamā kustībā pa debess velvi. Vienā un tai pašā brīdī austrumu apgabalos vietējais laiks būs vairāk nekā rietumu apgabalos. Ērtības labad zemes lodes katrā vietā nelieto vis tai vietai atbilstošo vietējo laiku, bet ir noteikts pieņemtais j o s l a s l a i k s. Tas nozīmē, ka visa zemes lodes virsa laika skaitīšanas ziņā ar meridiāniem ir sadalīta joslās, pie kam vienā tādā joslā viscaur lieto vienu un to pašu laiku, un katras joslas laiks atšķiŗas no kādas citas joslas laika par veselu skaitu stundu. Piemēram, ja mūsu joslā pulkstenis rāda 7, tad tajā pat brīdī blakus joslā uz austrumiem pulkstenis rāda jau 8, turpretī divas joslas uz rietumiem no mūsu joslas pulkstenis rāda vēl tikai 5. Tā kā zeme apgriežas ap savu asi 24 stundās (un šai laikā arī saule šķietami apiet ap zemi), tad pēc joslu laika principa zemes lodes virsa austrumurietumu virzienā sadalīta 24 laika joslās. Katras joslas platums tad iznāk 1/24 no zemes lodes virsas, kas iztaisa leņķa mērā 15° (360°:24). Katra josla stiepjas ziemeļu-dienvidu virzienā.

Piemēram, kad Rietumeiropā ir svētdiena pl. 12, tad tai pašā brīdī virzienā uz austrumiem pulkstenis rāda aizvien vairāk, līdz kamēr uz 180. meridiāna, Klusajā okeānā, pulkstenis rāda jau 24 (pusnakti no svētdienas un pirmdienu). Virzienā uz rietumiem tai pašā brīdī pulkstenis rāda aizvien mazāk, līdz kamēr uz tā paša 180. meridiāna (tikai pienākot no pretējās puses — no austrumiem) tas rāda vēl tikai 0 (pusnakti no sestdienas uz svētdienu). Tātad vienā un tai pašā vietā uz zemes lodes vienā un tai pašā brīdī ir divi dažādi datumi (kaut gan viena un tā pati stunda): pusnakts no sestdienas uz svētdienu (ierodoties no austrumiem) un pusnakts no svētdienas uz pirmdienu (ierodoties no rietumiem).

Lai šo neskaidrību datumu skaitīšanā novērstu, 180. meridiāna tuvumā iedomājas d e m a r k ā c i j a s l ī n i j u — datumu robežlīniju: rietumu jeb Āzijas pusē datums ir ikreizi par vienu dienu lielāks nekā austrumu jeb Amerikas pusē. Tādēļ, kuģim pārbraucot demarkācijas līniju rietumu virzienā, viens datums jāizlaiž (piem., svētdienas agra rīta vietā jāskaita pirmdienas agrs rīts, stundu nemainot). Viena diena (minētajā piemērā svētdiena) šķietami zudusi. Piemēram, pēc 3. aprīļa jāskaita 5. aprīlis. Otrādi, pārbraucot demarkācijas līniju austrumu virzienā, to pašu datumu jāskaita arī nākošajā dienā (piem., pirmdienas agrā rīta vietā jāskaita vēlreiz svētdienas agrs rīts, stundu nemainot). Viena diena (mūsu piemērā svētdiena) šķietami iegūta otrreiz. Piemēram, pēc 8. jūnija jāskaita vēlreiz tas pats 8. jūnijs. Tagad arī saprotams nosaukums „demarkācijas līnija" vai „datumu robežlīnija", jo katrreiz, pārbraucot šo līniju, jāmaina datumi, lai tos saskaņotu. Demarkācijas līnija iet ziemeļu — dienvidu virzienā pa Bēringa jūras šaurumu, pa Kluso okeanu starp Japānu un Ziemeļameriku un tālāk austrumos no Jaunzēlandes.

J. A.

Guntis Nātre

Agrā rīta stundā

Dievišķā mirdzumā
Debesu lauks,
Šūpojas atmatā
Rītrasas trauks.
Klausos es bijībā,
Viss dzidri kluss:
Pacelta skaistumā
Pasaule dus.
Ieeju, traucos es
Burvībā kļūt:
Sirds dabas šūpuļos
Mūžību jūt.
Dvēsele laimīgā,
Ikdienas zieds —
Vērusies rītausmā,
Skaidrota tiec.

•

Turpinot ievietot jauniešu darbus, sniedzam šoreiz Gunta Nātres dzeju. Autors ir 16 gadus vecs, un pantu mākslā dažu ierosmi acīmredzot guvis no mūsu pazīstamiem dzejniekiem. Taču viņam ir sava veiksme, kas drīkstētu uzmudināt un iedrošināt arī citus jauniešus, kas mēģinās dzejā.

Henriķs Nordens

Mūsu Andris uzber ogles

Dažiem amerikāņiem ir nelāga paradums ciemoties pa naktīm. Bijām dzirdējuši par ļaudīm, kas strādā naktsmaiņā, dienu guļ un tad sestdienas naktī tā labi uz rīta pusi sāk viens otru apmeklēt. Mūsu mājās neviens pa nakti nestrādā, un jutāmies traucēti, kad kāds sāka dauzīties pie durvīm ap desmitiem vakarā.

„Tas tips no laukiem," Andris mums pačukstēja, kad paši nebijām gājuši vēlo viesi ielaist. Ciemiņš atlaidās šūpuļkrēslā, nolika cepuri uz grīdas un neizteiksmīgi sāka novērot pretējo sienu.

„Vai jūs nenovilksiet mēteli?" mēs jautājām.

„Nē," amerikānis papurināja galvu, „es jau tikai uz brīdi iegriezos."

Nosēdamies viņam pretim uz dīvāna un gaidījām, kas notiks.

„Šodien bija jauks laiks," viņš beidzot pārtrauca klusumu.

„Jā, bet rītu jau atkal septiņos jābūt darbā."

Domājām, ka vīrs beidzot saprātīsies un ies tālāk, bet mūsu cerības bija veltas. Kad pusstundas laikā nekas nebija grozījies, mums radās ideja. Istabā tak bija silts, un, ar visu mēteli sēdot, ciemiņš jau bija krietni vien sasilis.

„Andri," mēs teicām latviski, „noskrej klusu pagrabā un uzbeŗ ogles."

Pēc piecpadsmit minūtēm no siltā gaisa pievada istabas sienā izsitās karstums, un drīz vien uz ciemiņa pieres parādījās sviedri. Viņš izņēma kabatas lakatu, noslaucīja deniņus un sēdēja nekustīgi tālāk.

„Hei, Andri!" mēs klusi teicām. „Tu zini visus pieklājības noteikumus. Vai tad mēs patiesi nedrīkstam iet gultā?"

„Protams, ka drīkstat, bet tad tikai paklausāties, ko par jums runās."

Tā nu laikam bija, ka vajadzēja atrast kādu veidu, lai amerikānis aizietu pats. Nolēmām vēl mēģināt ar to pašu karstumu un piedāvājām viesim tēju.

„Labprāt," viņš mums par prieku atbildēja. Dzeŗot karsto šķidrumu mēs svīdām kā tropos.

„Kā tas cilvēks var to izturēt?" mēs gudrojām.

„Tiešām laba tēja," viņš pēc kāda laika sacīja, „tik laba mums toreiz nebija pat naktsmaiņā uz kuģa."

„Jūs bijāt uz kuģa?" Andris ieinteresējās.

„Jā, kaŗa laikā par kurinātāju."

Mēs gandrīz nokritām no dīvāna. Tad tādēļ ciemiņš varēja izturēt karstumu, kamēr mēs paši slāpām nost bez svaiga gaisa! Pulkstens jau tagad bija pāri vienpadsmitiem.

„Andri!" mēs čukstējām. „Kur paliek tavas ātrās idejas?"

„Man būtu jāpalīdz?" zēns iesaucās. „Es to tipu aizmānīšu piecās minūtēs; pagaidi tikai, kamēr es dabūju draugus ārā no kaimiņu balles."

Drīz vien mūsu pieņemamā istaba pildījās ciemiņiem, tikai šoreiz tie nāca pie Andra. Dažos mirkļos istaba bija apgriezta otrādi. No līdzatnestā patafona sāka bļaut „regmap-bibidi-bāpi-damdam", bezbola bumbiņas triekts, no griestiem nokrita kaļķu gabals, un pēc brīža visa grīda līgojās kā emigrantu kuģis.

„Well," mūsu nelūgtais ciemiņš pasniedzās pēc savas cepures, „man tā kā būtu laiks iet mājās."

„Tik ātri?" mēs rādījām bēdīgas sejas. „Vēl jau tikai pusnakts."

„Well, es tiešām jauki pavadīju laiku," ciemiņš tomēr atvadījās, „uz redzēšanos!"

„Paldies par apmeklējumu," mēs tagad patiesi bijām priecīgi, „lūdzu nāciet atkal."

„Ak kungs!" mēs beidzot atkritām augšpēdus. „Un tagad, puikas, pa mājām!"

„Ne tik drīz!" Andris piepeši iejaucās. „Vispirms jums viņiem jāizmaksā saldējums."

— Amerikā gan laikam bez naudas neko nevar iesākt...

[illegible] Leimane

Vecais Monmartrs un sezonas raibumi

VĒSTULE LATVIJAI NO PARĪZES

Pēdējo reizi vecajā Monmartrā biju uzkāpusi vēlu rudenī, kad sals jau knaibīja ādu un stūra kafejnīcā iepretī Sacré Coeur baznīcas koka sētai pie „sprogainās Negritas galvas" sildījās viena vienīga zviedru tūristu grupa. Gar veco, nelielo nameļu pakšķiem dauzījās vējš, šaurajās ieliņās čaukstēja sausās lapas, veikalnieki caur durvju stikliem garlaicīgi raudzījās no tukšā kalna lejā uz Parīzi... Visa kalna augša bija kā pamirusi. Bet tas bija rudenī.

Ja arī Monmartra nakts priekiem dalībnieku netrūkst nevienā gada laikā, tad tomēr naktsdzīve ir tikai vārgs smaids iepretī tam platajam smaidam, ko smaida vecais kalns tūristu sezonai sākoties. Un šis smaids vēl turklāt ir lipīgs. Tas pielīp restorānu un kafejnīcu viesmīļiem, pielīp Monmartra skatu gleznotājam un piemiņas lietu tirgotājam, pielīp bērnam — klaidonim, kas arī raibajā burzmā cer no svešinieka gūt kādu labumu, pielīp desiniekam un prieka meitai...

Atceros — saulainā jūnija priekšpusdienā devos uz tuvāko metro staciju.

Apakšzemē tagad sutina vairāk nekā zemes virsienē, un esmu laimīga, kad varu atkal pacelties dienas gaismā. Šad tad uzpūš spirgta vēsmiņa. Tā atvieglo kāpšanu stāvajā Monmartra kalnā. Mana uzmanība pievēršas mūķenei, kas lasīdama lūgšanu grāmatiņu, steidzas no kalna lejup. Viņas platās, melnās drēbes viļņo līdzi kustībām, baltais galvas lakats saulē vizuļo kā sidraba šķidrauts. Aiz viņas tumšā stāva, savēlušies kā mākoņi, guļ Sacré Coeur baznīcas baltie apaļie kupoli. Šis skats ir gleznains un pacilā.

Tikusi galā ar stāvajām kāpnēm, kas atrodas tieši preti atvērtajām baznīcas durvīm. Kāpņu galā stāv kails cilvēks. Taisni tik kails, lai nebūtu piedauzīgs. Savam brūnajam ķermenim tas izvēlējies par fonu balto baznīcas spožumu. Viņš svaida rokas un kājas it kā mēģinātu lidot. Viņu uzņem filmā un aizmugurē jau salasījies kupls apbrīnotāju bars. Pašā priekšā stāv gaišmataina skaistule un laiku pa laikam iesaucas: „Pedro... Pedro! Uzmanīgi, vari novelties!" Devīgu roku viņa izdala uz visām pusēm nelielas lapiņas. Izlasu. Ak, viņi taisa tikai reklāmu savam naktslokālam. Tūristi apstājas, ieinteresējas un vakarā steidzas uz kabareju...

Esmu atkal Vecajā Monmartrā. Kalns čum un skan kā bišu māja. Te atspietojuši cilvēki no visām pasaules malām. Starp baltajiem redzami vara brūnie, melnie un pusmelnie. Mazās indietes savos garajos zīda un brokāta sārī, ar sarkanajām ticības zīmēm pierē, kustas raibajā pūlī viscienīgāk un graciozāk. Restorāni un kafejnīcas pārpildītas līdz pēdējai vietiņai. Uz katra ielas stūra, sevī iegrimis, cītīgi strādā kāds gleznotājs. Tiem apkārt drūzmējās „mākslas cienītāji". Bet šīs gleznas parasti ir jau pilnīgi nobeigtas, māksliniekam tikai jāparaksta vārds. Un kamēr nu viņš tā stāv un domā, kurā stūrī parakstīties, pienāk kāds naudīgs tūrists un nopērk „mākslas darbu". Pēc dažām stundām, ieturējis kārtīgu maltīti un iestiprinājies ar labu vīnu, šis pats mākslinieks iznāk no sava ateljē, — kas patiesībā vairāk līdzinājas veikalam, — ar otru gleznu, un nostājas uz cita ielas stūra... Viss pārējais norisinājas tāpat kā uz iepriekšējā stūra. Tūristi jau nezina, ka tas laiks sen pagājis, kad Monmartrā dzejoja Pols Verlēns, komponēja Berliozs, gleznoja Zuzanna Valadone un savu karjēru uzsāka, pārdodams Monmartras skatus par divdesmit frankiem gabalā, šodien slavenais Moriss Utrillo.

Monmartu par labu peļņas vietu atzinis arī ubags. Viņš stāv ietves malā ar pastieptu roku. Otrā roka ar dažām simtsfranku zīmēm izslieta gaisā un dara visiem zināmu, ka mazāk par simts frankiem viņš nepieņem . . . Viens otrs tūrists apstājas un iespiež rokā prasīto summu. Monmartra slava ir veca, un svešiniekam sava artava tai jānoziedo . . .

Krietni vēlu pēcpusdienā atrodu kādā kafejnīcā brīvu galdiņu un apsēstos. Man kaimiņos sēd kāda franču jauno rakstnieku grupa. Viņi lasa viens otram priekšā savus dzejoļus, tur ir arī viena dzejniece. Viņai šai sabiedrībā par dzejoļu kvalitāti sakāms pēdējais vārds un to viņa pasaka, labāko dzejoļu sacerētāju apkampdama un brāzmaini noskūpstīdama. Dzejnieki dzīvi debatē, žestikulē, gandrīz kliedz. Viņi jau drīz izvirzījušies apmeklētāju uzmanības centrā . . . Tad kāds no viņiem attaisa biezus vākus un sāk cilāt vecus aprakstītus papīrus un zīmējumus. Pie galda atskan ievērojami vārdi — Andrē Šenjē, Alfrēds de Viņji, Alfrēds de Misē, Šarls Bodlērs... Sēžu tuvumā un vienā tādā zīmējumā saskatu Bodlēra seju. Nepaiet ilgs laiks, kad jau tūristi spiežas ap galdiem un apbrīno izcilo franču dzejnieku manuskriptu gabaliņus un vienu otru vēstuli ar ievērojamu parakstu. Kas to lai zina, vai tie īsti, vai māņi, bet biezie vāki tukšojas, beidzot iztukšojas pavisam, un kāds vecāks amerikānis nopērk arī tukšos vākus... Jaunie „eksistenciālisti", nodrošinājuši uz dažām nedēļām savu eksistenci, ātri iejaucas pūlī un nozūd.

Neesmu maldījusies. Vakarā atgriežoties mājās sastopu viņus pie eksistenciālistu naktskluba. Te viņi tēlo „iekšā rāvējus". Šo paņēmienu tūristu sezonas laikā pielieto gandrīz visi naktslokāli, īpaši tie, kur uzved kaildejas un kur obligāts dzēriens ir šampanietis, kas maksā no 3—6 tūkstoši franku pudele. Taču cenas nevienu neatbaida. Kvartālos, kas pazīstami ar kaildejām un citām atrakcijām, ceļojumu biroju autobusi izgaidījušies savus pasažierus līdz trim, četriem rītā norunātā vietā, bieži atgriežas viesnīcā tukšā. Šo autobusu ir daudz, tik daudz vienkopus tos citur nekur nedabū redzēt . . .

Taču eksistenciālistu naktsklubs patiesībā ir ļoti nevainīgs iestādījums. Te galvenā atrakcija pats Žans Pols Sartrs, kas ierodas īsi pirms pusnakts, parasti kādas dāmas pavadībā. Viņus saņem applausiem un nosēdina visredzamākā vietā.

Sartra kungs ir ļoti apaļš kungs un viņa dāma ne mazāk apaļa. Viņi izskatās ļoti apmierināti un sēž rokas sakrustojuši. Dzēriena glāzi pie lūpām šad tad pieliek tikai dāma. Citādi ellišķajā troksnī viņi sēž pilnīgi nekustīgi, kā iedēstīti.

Arī te viss dārgs. Eksistenciālisma tēvu taču par nieka naudu nevar pasaulei rādīt.

Kad esmu jau nokļuvusi Sēnas ielas rajonā, piepeži kādus piecdesmit soļus no manis apstājas mašīna, no kuras izlec uztraukta dāma un skrien taisni man virsū. No viņas ieplestām acīm un rūpestu pilnās sejas redzu, ka lieta ļoti nopietna. Varbūt mašīnā kāds miris, vai vismaz smagi saslimis, un nelaimīgā kundzene steidzas pie manis pēc palīdzības? Redzu — kājās viņai zaļas krokodiļa kurpes, ap viduci zaļa krokodiļa josta, rokās milzīga, tai pašā zaļumā krokodiļa soma. Beidzot viņa atdara muti un izmisīgā balsī iesaucas: — „Kundze, kur te Zaļā varde?"

Dāma ir amerikāniete, un „Zaļā varde" — pēdējās modes restorāns.

Tāda, lūk, ir Parīze lielajā tūristu sezonas laikā. Viena otra pazīme tikai liek domāt, ka vecā cilvēku atziņu filozofija tuvojas savam noslēgumam un tās vietā patiesi stājas cilvēka dzīvei pievērstā filozofija — eksistenciālisms.

Parīzē, maijā

Padomju slepenās zinātnes brīnumi

Mūsu līdzstrādnieks uz pulkveža Skorcenija pēdām

Laikā, kad kareivīgā vācu jaunatne dedzīgi nododas minējumiem par sava mīluļa pulkveža Skorcenija atrašanās vietu, mūsu Austrālijas līdzstrādniekam — šī raksta autoram, izdevies sadzīt leģendārā pulkveža pēdas kādā vientuļā Klusā okeana salā. Maori kanaku avīzes „Kai-kai" šefredaktors melnais Jumbo, kurš pašlaik iespiež Skorcenija vispēdējos memuārus, intervijā mūsu līdzstrādniekam salas nosaukumu neizpauda, bet deva iespēju iepazīties ar memuāru saīsinātu tulkojumu no kanaku valodas. Izvilkumu sniedzam mūsu lasītājiem. —

„Pēc dēkainās bēgšanas no vācu kolaborantu tiesas biju nokļuvis pie milzīga dzelzs aizkara, kuŗa viens gals bija piestiprināts mākoņos, bet otrs gals ierakts dziļi zemē. Bez liekas apdomāšanās es ar līdzpaņemto tērauda zāģi izzāģēju priekškarā caurumu un ierāpos otrā pusē. Spilgti sarkana gaisma man pēkšņi apžilbināja acis, jo tur otrā pusē viss pilnīgi sarkans, — jo tālāk, jo sarkanāks, līdz beidzot visa zeme šķiet kā viena vienīga asinsjūra.

Uzmanīgi virzīdamies pa Marksa-Ļeņina līniju, es drīz nokļuvu kādā pilsētā, kur patlaban krāsoja milzu uzrakstu — Šustinova. Jau pirmajā naktī man izdevās nozagt kāda valstsvīra sudraba rīkli. Lai manu nedarbu nepamanītu, es to veikli aizstāju ar parasto kominforma skaļruni. Triks izdevās, un minētais valstsvīrs to nav pamanījis vēl šodien. Piespraudies sev vēl viņa goda zīmi „Orģen Su-Vorova", pašapzinīgi devos tālāk.

Šoreiz izvēlējos Ļeņina-Staļina līniju, pa kuŗu jau otrā naktī nokļuvu Maskavā. Ar vijoles atslēgu nekavējoties atmūķēju Kremļa vārtus un trieciena tempā nozagu 47 izlietotus un 120 neizlietotus veto. Paķēris vēl kādu mapi ar uzrakstu „Absolūti slepens", es ielēcu trolejbusā un pēc pāris stundās atrados Urālu kalnos. Šeit man bija reta izdevība novērot nepārspējamos padomijas fizkultūras atlētus rīta vingrošanā. Kāds vareni muskuļots sportists, atspēries pret kalnu grēdu, patlaban bīdīja kādu zemes meridiānu. Ar milzu piepūli viņam beidzot izdevās to pabīdīt par veseliem 3 gradiem WNW.

Krietni atpūties un sasildījis nosalušos locekļus siltajā Staļina saulītē, es ierados slavenajā zinātnes brīnumpilsētā Atomgradā. Atplēstu muti brīnīdamies novēroju, kā padomju zinātnieki ar parasto malkas cirvi rotaļādamies skaldīja vissīkstākos atomu kodolus. Trīs milīči veikli regulēja gammas staru kustību. Pāris desmit vīru krāva milzu kaudzēs A, H, F un Z bumbas. Citi šķiroja saplēstās atomu orbitas, ko izlietoja vergu pēršanai.

Kādā laukumā, sakrauti grēdās, spoži un žilbīgi saulē laistījās visjaunāko modeļu lidojošie cigāri. Pieci seši līdz zobiem nobruņoti sargi laiski grozījās dirižabļu tuvumā. Man pēkšņi radās neatvairāma vēlēšanās izmēģināt kādu no šiem fainomeniem. Atrāvis līdzpaņemtai smaržūdens „Staļina elpa" pudelei korķi, es pudeli zibenīgi iemetu sargu vidū. Momentā tie kā nopļauta zāle bez vaida sabruka nesamaņā. Ielēcis vienā no lidojošiem cigāriem, es fantastiskā ātrumā devos dienvidu virzienā, līdz degvielu trūkuma dēļ biju spiests nosēsties šajā vientuļajā salā."

Skorcenija memuāros publicēts arī slepenā mapē atrastais raksts, kurā uzskaitīti padomju zinātnes vienreizējie atklājumi. Rakstu parakstījis prof. Mnogoznajevs, un ar kārtējiem liesmainiem sveicieniem tas nosūtīts arī pašam zinātņu korifejam. Tālāk minēšu pašus ievērojamākos atklājumus un sasniegumus.

Fizikas institūta studentam Kraskovičam ar parastajām ūdenskrāsām izdevies ultrā violetos starus nokrāsot koši sarkanus. Pionieris Lidovs Noasa šķirstā Ararata kalna virsotnē izbūvējis slepenu lidlauku. Biedrs Ļubovs atradis paņēmienu, kā no meiteņu bučām izgatavot pilnvērtīgu cukuru kolhozniekiem. Tirdzniecības tresta direktors Černijs, lai grautu starptautisko tirgu, uzpircis visus valstsvīru konferencēs šautos bukus. Padomju diplomāts Špionovs, lai kaitētu trimdinieku kopībai, nodibinājis neskaitāmas blakus eksīlvaldības, piemēram, kompročikosu, asiriešu, babiloniešu, acteku, inku uc.

Archaiologs Sviņņijs, rakņājoties pa biedres Tarelkinas saslauku kaudzi, uzdūries lidojošo šķīvju kapsētai; tas pierāda, ka krieviem tādi ir bijuši jau pagājušā gadsimtenī. Kolhoza astronoms Maslovarovs izgudrojis paņēmienu, kā no piena iegūt vērtīgu vājpienu. Čekists Beipomordovs atradis paņēmienu sintētiska vējas ziluma iegūšanai no cietumnieku apdauzītajām zilajām acīm. Sovhoza vecākajam govju ganam Golodnijam izdevies sintētiskā ceļā krustot rudzu miltus ar zāģu skaidām. Kanālizācijas stachanovietis Ukratka, rokoties netālu no Ugļakontora pagrabiem, atklājis neizmērojamus akmeņogļu krājumus.

Uzskaitītie nedaudzie atklājumi vien jau ir pietiekami skaidra liecība par padomju zinātnes varenību, un tie lai ir arī biedinājums ikkatram kaŗa kūdītājiem. — Ls —

KULTŪRAS CHRONIKA

Par Zuikas vīru koŗa koncertu Northemptonā atzinīgu recenziju ievietojis angļu laikraksts Chronicle and Echo. Recenzents apraksta koŗa līdzšinējās gaitas dažādās Eiropas zemēs un atzīmē, ka Anglijā latviešu koris sniedzis jau vairāk nekā 40 koncertus, no tiem 15 angļu klausītājiem. Vērtējot pēdējo koncertu Northemptonā, laikraksta kritiķis īpaši uzsveŗ koŗa lielisko balsu materiālu un perfekto anglisko dikciju, kas, piem., Brāmsa Šūpļa dziesmā esot pārspējusi pat pašu angļu koŗu sniegumu.

Osvalds Lēmanis un Mirdza Tillaka ar metodistu draudzes un advokāta Bebkija atbalstu pēc neilga Detroitā pavadīta laika jau paguvuši nostāties paši uz savām kājām. Mākslinieku pāris strādā par baleta klases vadītājiem Detroitas mūzikas institūtā un priekš Jāņiem jau uzstājušies turienes sabiedrībai kādā televizijas priekšnesumā. Jūnija beigās mākslinieki aicināti dejot Amerikas Sarkanā krusta labdarības koncertā, ko atklās ģen. Maršals. Paredzams, ka rudenī Lēmanis varēs stāties pie operešu baleta iestudēšanas Detroitas Civic Light operā.

[illegible]

PAGRIEZIENS DZELTENAJĀ RAJONĀ

(No noveļu krājuma „Ekselences piezīmes")

Sešdesmit septītajā kilometrā no Varšavas, uz ceļa, kas ved uz Brest-Ļitovsku, kādā svelmainā priekšpusdienā apstājās smagi nobruņots un apkrauts armijas motocikls ar diviem vīriem biezi noputējušos motorbraucēju mēteļos.

Kamēr pie stūres sēdošais, smailas un pāragri novecojušas sejas īpašnieks, augsto, priekšdaļā viegli iespiesto virsnieka cepuri pakausī atgrūdis, ērgļa acīm purvainajā apkārtnē vērdamies, slaucīja sviedrus, blakus vāģī aceņots, omulīgs resnītis pārliecās apvidus kartei, kas, uz šo apgabalu uzlocīta, jau labu brīdi bija gulējusi tam uz ceļiem.

„Tas tik ir zvēra laiks! Kad apstājas, cepina kā speltē," dvesa pirmais, kabatas lakatu krietna palaga stūra lielumā gar seju vēdinādams. „Kas tev vēl neskaidrs? Sešdesmit septītais te ir — ar to pietiek. Ceļš, kas tagad zarosies pa kreisi, būs uz Šķervaņeciem."

„Var jau būt, ļoti var būt," viņa biedrs atrūca, galvu nepacēlis, „bet tu zini, ka šādās lietās principā es neticu nevienam: viens tev pasaka nepareizi aiz nezināšanas, otrs tīšām."

„Īsts Toms tu esi, Nik," pasmaidīja kalsenais. Viņš bija ieraudzījis zīmi, kas liecināja, ka ceļš ir pareizs. „Paskaties tur — priekšā pa labi!"

Pāris simts metrus tālāk, kur kā mūris pret zilajām jūlija debesīm pacēlās tumšs meža masīvs, ceļa malā rēgojās dzeltena plāksne melniem burtu krikumiem vidū.

Aceņotais asi palūkojās tāļskatī.

„Tiesa gan," viņš tad kā negribot novilka. „Dzeltenais rajons, ko?"

„Kā redzi," teica kalsenais. „Notīri nu stiklus un izberzē miegu! Jeb — drošs paliek drošs..."

„Jā, drošs paliek drošs," steigšus atkārtoja aceņotais, īsi pameta ar galvu un rausās no kulbas ārā.

Viņi pazina viens otru labi.

Virsnieks bija gaŗš, izskatā ne sevišķi spēcīgs, tak no viņa kustību elastīguma un apslāpētā vieglumа, ar kādu tas, par spīti plandīgajam mētelim, pārsviedās aceņotā vietā, varēja nojaust stiegru, labi trenētu augumu. Aizbāzis aiz jostas kātainu rokas granātu pāri, viņš iekārtojās ērtāk sēdeklī un paņēma klēpī mazo aviācijas ložmetēju, kas ar ievilktu lentu, stobru paslējis, līdz tam stāvēja grozāmi uzmontēts uz kurvja malas.

„Gatavs, Nikiņ! Grūd vaļā, vecais!" viņš tad iesaucās. „Un iegaumē: — lai kas gadītos — brauc! Pilnu gāzi!" Pie šiem vārdiem viņš, aci mazliet piemiedzot, spītīgā, pa pusei brīdinošā ņirgā sagrieza lūpas, kā palaidnīgs zēns, kas mātes pavadībā uz ielas satiek savu nedarbu līdzzinātāju.

Resnītis ar vieglu rāvienu iešļāca motoru ātrumā.

„Skaidrs," viņš atņurdēja „atsperi līdz galam!"

Necik tālu aiz plakāta, kas brīdināja no partizāniem, pa kreisi nodalījās šaurs meža ceļš. Motocikls, tajā iegriezts, riteņiem ar sakņu stāvajām mugurām un dziļi izbrauktajām grambām skaŗoties, sāka lēkāt un kratīties kā dzīvs — te lidoja, te, tūkstoš nekoptu atsperu vaimanu pavadīts, triecās uz cilpa, te, it kā pēkšņu pātagas cirtienu dabūjis sacīkšu zirgs, sviedās sāņus, te atkal, sprauslodams un dūmu vērpeti šķiezdams, līdzīgi arklam dzinās irdenā smiltī.

Bet aceņotā izmaņa bija lieliska. Likās, ka tas ir kāds cirkus akrobāts, kas tur nervus kutinošā nāves braucienā žonglē smago, šķietami neveiklo mašīnu, pat visbīstamākajās vietās ne par mazāko iedaļu neļaudams slīdēt ātruma rādītājam.

Kalsenais, savukārt, kājas šaurās kulbas sānos iespiedis, uzmanīgi raudzījās apkārt, kur viņiem garām vilkās, skrēja un zibēja uguns nelaimē apsviluši egļīšu puduri, blīvi saaugušas priedes, un aiz svelmes pārsātinātiem izcirtumiem tvanīgi viršu klajumi mainījās ar neizejamiem čūskulājiem un dzeloņainām kazeņu un avenāju sienām. Viņš turēja pirkstu uz ieroča sprūda, ik brīdi gatavs triekt ložu kārtu kādā no šīm mēmajām dabas dekorācijām. Taču neviens šāviens neatskanēja, nekas aizdomīgs neparādījās. Mežs bija un palika kā izmiris.

Kad tā kādu stundu, varbūt arī mazāk, tie bija braukuši, priekšā starp kokiem sāka redzēties debesis, un drīz vien viņu skatam izlīca zaļu, kūkumainu lauciņu un mežu ieslēgta bļodveidīga ieplaka. Šī dobuma vidū, kā nobružātas un nevērīgi izsvaidītas sērkociņu kārbiņas, gulēja ap pussimts salmiem apjumtu ēciņu — Šķervaņecu ciems.

Motocikls iedrāzās galvenajā ielā un strauji apstājās pie lielākās, sarkaniem ķieģeļiem celtās mājas, likdams vecam, ūsainam sargkareivim, kas, saules apdullināts, zvilnēja īso āra kāpņu galā, atrauties stenderei un laiski iegrozīties tādā kā pamatstājā.

„Mēs pie kapteiņa Korba," pastrupi sacīja aceņotais. „Kur viņu var sastapt?"

„Komandanta kungu?" posteņis pārjautāja. Svešādo izrunu dzirdot, tā acīs uzzibēja it kā aizdomas. „Otrās durvis pa labi, bet..."

Kalsenais paskatījās sarga sejā.

„Kā tu sacīji, vecais?"

Spilgtajā gaismā virs samiegta acis, ievēroja resno, daļēji krāsu zaudējušo sudraboto auklu ap jautātāja cepures malu un nostiepās līdzīgi stīgai.

„Iekšā, otrās durvis pa labi, leit... virsleitnanta kungs!"

„Leitnants," murmina kalsenais, „tu uzmanies nākošo reizi stunda ārpus kārtas! Skaidrs?"

„Jā gan, leitnanta kungs!" suņa rējiena apņēmībā nocirta sargs un palika, vēderu ievilcis, krūtis un zodu izbīdījis, kā mēmulis nekustīgs, līdz aiz abiem atbraucējiem, griezīgi čīkstot, bija aizvērušās viņa sargājamās durvis. Tad viņa muskuļi atlaidās, un viņš nospļāvās skaļi un sirdīgi.

2.

„Leitnants Rūts un seržants Valgals — ziņotāji no Sudraba taures pulka", vienkāršā, tīkamā vēsā istabā kalsenais pieteicās kapteinim, druknam vīram, kas, uzplecoti vasaras krekla piedurknes atlocījis, sēdēja aiz papīriem piemētāta galda. Kapteiņa acis bija šauras un neskaidras, un zem tām, asi veidotajā, zili sārtajā sejā, kur deguns, spēcīgs un liels, izcēlās kā vanaga knābis, neatlaidušies vēl gulēja prāvi uzblīzuma maisiņi. Šķita tikai nupat viņš ir uztrūcies no gultas.

„Tā, tā," vairāki enerģiski krekšķi iztīrīja rīkli, un pāris reižu komandanta skats nomērīja ienācējus. „Tā tad kaŗa ziņotāji... Tā... Ar ko lai es jums pakalpoju, kungi?" Kapteiņa balss skanēja skarba un piesmakusi. „Sēžaties — tur uz gultas," viņš pamāja, „viesus te negaidu, tāpēc krēsls ir tikai viens. Jūs tak neesat vācieši?"

„Latvieši, kapteiņa kungs," lietišķi sacīja Rūts, apsēzdamies. „Lūdzu atļaut dažas dienas uzkavēties jūsu novietojumā. Ārpusē par visām šīm lietām vēl maz kas zināms, un ļaudīm allaž vajaga ko jaunu."

„Jā..?" komandants atgāzās krēslā, „varbūt gan..."

Viņš pagrūda tuvāk cigāru kasti. Viņi sasmēķēja, un pēkšņi leitnantam Rūtam šķita, ka cauri dūmiem, kas kuplām gristēm sāka griezties ap kapteiņa galvu, viņa lūpas savilktos tādā kā smīnā.

„Jā, jā," komandants domīgi murmināja, izņēma cigāru no mutes un skatījās laukā pa logu.

(Turpinājums sekos)

Hilda Gailāne uzvar dziedoņu konkursā Romā

Romā nesen notikušajā Italijas operdziedātāju konkursā piedalījās 64 konkurenti, to vidū divi DP. Komisija piešķīra otro prēmiju latvietei Hildai Gailānei, bet pirmo krievam — tenoram Vsevolodam Karaghiozam. Dziedoņu zemē Italijā izturēt tik grūtu konkurenci līdz šim nevienam ārzemniekam nav izdevies.

Laikraksts Giornale di Critica raksta: „Īsā laikā — trijos gados fizikas prof. — tenors Vsevolods Karaghiozs un viņa līgava — soprāns Hilda Gailāne iedziļinājušies specifiskajā itāļu dziedāšanas mākslā, gluži pārsteidza vietējos māksliniekus. Abi dziedātāji apdāvināti labām balsīm, bagātām elpas rezervēm un patīkamu, ļoti izteiksmīgu tembru. Viņu balsis skolotas pēc vecajām Karūzo metodēm. Gailānes soprānam ir sevišķi skaistas augšas un visa dziedāšanas gamma izlīdzināta, skaidra, izteiksmīga. Visi komisijas locekļi vienbalsīgi nolēma izteikt viņai uzslavu, kurā starp citu novēlēja īpaši atcerēties galvenā žūrijas locekļa, slavenā tenora Džiovani Manurita vārdus: „Jums priekšā spožs ceļš. Mēs esam droši, ka jums būs slavena nākotne!"

Romā, jūnijā.

E. J.

Trīs naciju skriešanās pēc bulļu indes

Kēptauna (ej). — Afrikas džungļu biezokņos pašlaik norit britu, amerikāņu un šveiciešu zinātnieku „sacensība", meklējot īpašu bulļu indes stādu, kas satur izejvielas jaunajam ārkārtīgi iedarbīgajam medikamentam kortizonam, ar kuŗa palīdzību Savienotajās valstīs nesen notikušajos eksperimentos 80% apmērā izārstēti smagi reumatisma gadījumi. Pēc līdzšinējām ziņām sacensībā labākās sekmes ir britu zinātniekiem, kas drīz cer atrast jaunā medikamenta masu produkcijas metodi. Vairākas britu ekspedīcijas izmeklējušas Afrikas džungļu territoriju vairāk nekā 9000 jūdžu attālumā, pārbaudot miljoniem stādu pasugu. Pašlaik laboratorijās notiek iegūto paraugu analize, un ja tā izrādīsies pozitīva, nepieciešamo stādu vākšanā iesaistīs plašas afrikāņu iedzimto ciltis.

Līdz šim kortizonu bija iespējams iegūt vienīgi sintētiskā ceļā, pārstrādājot dažādu dzīvnieku dziedzeŗus. Tā kā iegūtais medikamenta daudzums bija ļoti niecīgs, viena mārciņa kortizona pagaidām maksā 70.000 dolaru.

SADURTA KARALIENES MĒRIJAS SAIMNIECĪBAS VADĪTĀJA

Londona (J). — Visu britu galvaspilsētu satraucis notikums karalienes Mērijas mītnē Marlboro, kur šajās dienās ielauzies kāds bruņojies vīrs un smagi sadūris karalienes 66 g. veco saimniecības vadītāju Alisi Naitu. Ievainotā nogādāta slimnīcā ar 7 naža dūrieniem, tomēr ir cerības, ka viņa izveseļosies. Pati karaliene Mērija iebrukuma laikā mierīgi gulēja un uzzināja par notikušo tikai vēlāk. Pēc sacelta policijas trauksmes patruļas nekavējoties ielenca visu Marlboro nama apkaimi, un tām beidzot izdevās arī vainīgo notvert. Tas izrādījās kāds 28 g. v. dārznieks Džeralds Obraiens, kas nodots tiesai.

BĒGŠANAS MEISTARS TIESAS PRIEKŠĀ

Minchene (jj). — Pēc 5 dienu pārtraukuma Minchenē atjaunots tiesas process pret populāro amerikāņu armijas bij. seržantu un bokseri Homeru Kuku, kas, kā zināms, jau 3 reizes izbēdzis no apcietinājuma. No 20 apsūdzības punktiem Kuks atzinās par vainīgu tikai 4 — nelegālā ieceļošanā Rietumvācijā, nelegālā ieceļošanā amerikāņu joslā, neatļautā amerikāņu okupācijas naudas glabāšanā un dzīvošanā bez dokumentiem, — kamēr visus pārējos apvainojumus viņš noliedza. Nelielā tiesas zāle bija līdz pēdējai vietai pārpildīta sensāciju kārām jaunām meitenēm, kas ar acīm redzamu sajūsmu apbrīnoja piecīgo amerikāņu „varoni". Bija ieradusies arī Kuka līgava vāciete Anna Sporere, kas nosēdās žurnālistu nodalījumā pirmajā rindā un visu laiku, protams, atradās uzmanības centrā. Paredzams, ka tiesa turpināsies vēl vairākas dienas.

Raibā pasaule

● Norunājis derības ar kādu viesnīcnieku, 20 g. v. Francs Millers Tauberbišofsheimā kvalificējās par „Vācijas meistaru olu dzeršanā". 20 min. viņš izdzēra 50 olas, kas bija salietas bļodā. Pēc olu maltītes Millers vēl ar vislielāko apetīti apēda duci mednieku desiņu.

● Nešviles pilsētiņā, ASV, viesnīca Hide-Away laikrakstos publicē šādu sludinājumu: „Pēc reibuma izgulēšanas nākat pie mums! Mēs jums pasniegsim īpašu paģiru brokastu, kas sastāv no tomātu sulas, mīkstām olām, aspirina un pupiņu kafijas, un garantējam jums mūsu speciāli skolotā personāla visdziļāko līdzjūtību."

ŠIS UN TAS NO FILMU PASAULES

3887011 apmeklētāju Rietumvācijā un Rietumberlīnē tikai pirmajās 15 izrāžu nedēļās vien noskatījušies izcilo angļu režisora Rīda filmu Trešais vīrs.

Par vienu no pēdējā laika labākajām angļu filmām Londonas prese nosauc nesen pirmo reiz izrādīto Valsts noslēpumu. Evening Standard raksta, ka Valsts noslēpums tikai par mata tiesu esot vērtējams zemāk nekā Trešais vīrs. Jauno filmu vasaras beigās izrādīs arī Vācijā.

Divi Parīzes kinoteātri izrāžu zāles priekštelpās iekārtojuši bērniem rotaļu skolas. Pret nelielu atlīdzību apmeklētāji tur var atstāt savus mazos, kamēr paši noskatās filmu. Apmācītas bērnudārznieces vadā bērnu nodarbības, un šī ideja jau tik labi attaisnojusies, ka pēcpusdienu izrādes abos kinoteātros gandrīz vienmēr ir izpārdotas.

Ar pieri sienā

Jāņus vēl vienā otrā Vācijas nometnē tautieši svinēja tīri sirsnīgi. Pārdesmit G. nometnes līgotājiem pēc līgsmotās nakts bija pat vēl tik daudz dūšas, lai Jāņu dienā dotos ekskursijā skatīt Vācijas dabas jaukumus. Ekskursanti turējās braši — kā jau latviešu jāņu bērniem piederas, un vakarā atgriezās mājā tīri apmierināti. Apmierināti likās arī tie divi līgotāji, kas pārbrauca nometnē, pa visu dienu ne reizes neatmodušies...

●

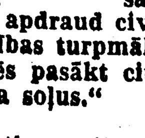

Untergurgelbachas pagastā dome Hesenē ar 3 pret 2 balsīm nolēma uz visnoteiktāko noraidīt ūdeņraža bumbas lietošanu. Birģermeistara Justa Zauerbrota izdotajā rezolūcijā burtiski teikts: „Untergurgelbachas 36 iedzīvotāji ar sašutumu uzņēmuši ziņu par ūdeņraža atombumbas ražošanu, nosoda šo rīcību, kas apdraud civīlizāciju, un patur sev tiesības turpmākajās pagasta padomes sēdēs pasākt citus, enerģiskākus protesta soļus."

*

Ostinas pilsētiņā, Minesotas štatā, ASV, pēkšņi sacēlies orkāns. „Vējiem līdzi" aizpūta brīvdabas kinoteātri, kurā taisni izrādīja pēc Margaritas Mičelas romāna Vējiem līdzi uzņemto slaveno filmu. Pāri palika tikai zaudējumi par 25.000 dolaru.

*

Kādas Bīlefeldas publiskās labierīcības apmeklētāji, samaksājot 10 fen., saņem ieejas biļeti, uz kuras rakstīts: „Šī biļete, uzturoties mūsu iestādē, jāuzglabā un pēc pieprasījuma, jāuzrāda kalpotājiem."

Jauni sporta nozaru vadītāji Vācijā

Latviešu YMCAs/YWCAs amerikāņu un franču joslas sporta komiteja kooptējusi par vicepriekšsēdi Juri Kļaviņu no Eslingenas, jo līdzšinējais vicepriekšsēdis R. Upatnieks izceļojis uz ASV. Vairāku sporta nozaru vadītāju izceļošanas dēļ komiteja par vadītājiem resp. viņu vietniekiem iecēla: vieglatlētikai un ziemas sportam V. Skrastiņu (Hanava) un K. Upenieku (Dillingena); basketbolam un volejbolam J. Kļaviņu (Eslingena) un A. Auzenbachu (Bad Nauheima); galda tenisam E. Oliņu (Hanava) un A. Eglīti (Eslingena); paukošanai E. Trekteri (Eslingena).

Sporta komiteja lūdz Y/Y nodaļu valdes, kā arī latviešu darba vienību un citu latviešu kopu vadību rūpēties, lai uz vietām neapsīktu sporta un fiziskās audzināšanas nodarbes, izraugot kādu personu, kas rūpētos par to veicināšanu. Komiteja lūdz iesūtīt Y/Y joslas sekretariātam (14a) Esslingen/N., Zollbergstr. 1) atbildes uz šādiem jautājumiem: 1) nometnes (vienības) sporta vadītāja vārds, uzvārds un adrese; 2) aktīvo sportistu skaits (atsevišķi visās 8 nozarēs); 3) cik apņuveni aktīvo sportistu minētajās nozarēs varēs būt pēc 2 un 4 mēnešiem; 4) vai sportistiem būs iespējams piedalīties kopējā joslas sporta sarīkojumā, kas varētu notikt pēc 2—3 mēnešiem; 5) vai attiecīgās nometnes vai vienības sporta kopai būtu iespējams uzņemties iepriekšminēto sacensību sarīkošanu, kādā nozarē un kāds būtu izdevīgākais termiņš (sacensībām Y/Y joslas sekretāriāts pūlēsies sagādāt dzelzceļa brīvbiļetes); 6) kādi priekšlikumi ir sporta un fiziskās audzināšanas veicināšanai pašreizējos apstākļos?

Pasaules tenisa izlase cīnās Vimbledonā

Pirmdien Vimbledonā sākās neoficiālās pasaules tenisa meistarsacīkstes, kur kārotās uzvaras dēļ cīnās 26 nāciju 128 tenisisti un tenisistes, — Vimbledonas rekorda skaits. Tenisa pasaules Mekā, kur savus slavas laikus piedzīvoja Zuzanna Lenglena, Borotra, Tildens un fon Krams, arī šoreiz tāpat kā iepriekšējos gados gaidāms duēlis starp ASV un Austrāliju, kas vēl vienmēr ir neapšaubāmi labākās tenisa valstis pasaulē. Pag. gadā amerikāņi ieguva visus titulus, izņemot jaukto divspēli. Arī šogad Vimbledonas laukumos cīnās visi viņu favorīti, bet trūkst pag. gada uzvarētāja vienspēlē Teda Šrēdera, kas, dienesta pienākumu dēļ kavēts, savu meistartitulu šogad nespēj aizstāvēt. Austrāliešu ekspedīcijā šogad ir tādi klases vīri, kas var būt spējīgi atņemt amerikāņiem vienu otru titulu. Kungu vienspēlē labākās izredzes ir austrālietim Sedžmenam, amerikānim Tālbergam un par Ēģiptes pavalstnieku kļuvušajam čecham Drobnijam, bet sieviešu vienspēlē gandrīz nevar būt šaubu par amerikāņu uzvaru, jo ar Brovu, Diponu, Todu, Skoflīdi, Morāni uc. ir pārstāvēta visa amerikāniešu pasaules klase. Pirmo dienu cīņas bija sīkstas un izlīdzinātas, lielāko tiesu beigdamās ar favorītu uzvarām. Pārsteigums gan bija indieša Boses zaudējums holandietim van Svolam un favorizētās itālietes Bosi pametums argentīnietei Veisai.

Vienalga, kurš tenisists iegūs uzvaras laurus, cīņas tenisa Mekā kā allaž norit Ridjarda Kiplinga vārdu zīmē, kas lasāmi virs Vimbledonas laukumu ieejas: „Vai esi uzvarētājs vai zaudētājs, paliec vienmēr tas pats."

Latviešu sports Eiropā un citos kontinentos

Mūsu pieccīņas rekordiste Z. Ringenberga Jaunzēlandes ziemā cītīgi spēlē basketbolu un lauku hokeju, izpelnīdamās jaunzēlandiešu laikrakstu atzinību. Tuvākajās dienās Ringenberga sāks arī slēpošanu Jaunzēlandes „St. Moricā" — Kvinstonā, kas ir tikai 120 jūdzes no sportistes dzīves vietas. 1939. g. februārī Ringenberga izcīnīja 2. v. Rīgas aizsardžu meistarsacīkstēs slēpošanā. Toreizējā jaukā balva — sudraba pūdertrauciņš vēl šodien atrodas uz galda viņas Jaunzēlandes dzīvoklī. Jaunā vieglatlētikas sezona Jaunzēlandē sāksies augustā.

Eversburgā vietējā YMCAs apgabala rīkotajās sacensībās basketbolā, volejbolā un galda tenisā piedalījās 8 vienības; savu piedalīšanos manevru dēļ atsauca angļu armijas YMCAs vienība. Basketbolā uzvarēja Osnabrikas sardžu vīru 1. vien., 2. Osnabrikas 2. vien.; volejbolā 1. Osnabrikas sardžu vīru 1. vien., 2. Eversburga; galda tenisā 1. Eversburgas 1. vien., 2. vāču Osabrikas YMCAs vien. Sacensības notika imkiešiem parastajā draudzības garā.

YMCAs/YWCAs 6. (Oldenburgas) apgabala jaunatnes meistarsacīkstēs vieglatlētikā, piedaloties 56 jauniešiem, labākos panākumus guva latvieši, iegūstot 72 punktus, 2. poļi, 3. igauņi, 4. lietuvieši. No 6 apgabala nometnēm par labāko sevi pierādīja Oldenburga/Omštede. Dalībnieki sacentās 3 vecuma grupās: 10—14 g., 14—16 g. un 16—18 g. Latviešu jaunieši labākos rezultātus sasniedza: vidējā grupā — 60 m 1. Spruntulis 8,2, 2. Jaunzems 8,3; tāllēkšanā — 1. Spruntulis 4,80, 2. Jaunzems 4,77; softbola bumbiņas mešanā — 1. Strēnieks 55,40, 3. Jaunzems 52,40; vecākajā grupā: 80 m — 1. Blukis 10,6, 3. Grīslītis 11,0; tāllēkšanā — 2. Grīslītis 5,02, 3. Blukis 4,95; softbola bumbiņas mešanā — 1. Rimša 57,30. Meiteņu sacensības: vecākā grupā — 60 m skrēj. 1. Krūmiņa 10,2, 2. Lasmane 10,3.

Ādolfs Plūms, mūsu sporta žurnālistikas veterāns, ar kundzi jau maija vidū no Falingbosteles aizbrauca uz Kanadu. Falingbostelē pašreiz uzturas treneris G. Siliņš, volejbolists Svolmanis un sporta statistiķis B. Čečins, bet futbola tiesnesis Naķelis ir viens no YMCAs amata vīriem.

Pārbaudes sacīkstēs Lībekā Ojārs Bērziņš grūda lodi 12,45 m un Aviks 11,48 m.

Jaunu Anglijas latviešu rekordu lodes grūšanā ar 14,79 m Donkasterā latviešu vieglatlētu sacīkstēs sasniedza A. Puksts. Tas ir tikai par 17 cm vājāks nekā Millera labākais rezultāts trimdā. Ar interesi gaidāms Puksta starts Anglijas meistarsacīkstēs 14. un 15. jūlijā.

E. Salnājs sacīkstēs Lutonā 1500 m veica 4:28,8 sek., sasniedzot jaunu Anglijas latviešu rekordu. Apgabala meistarsacīkstēs viņš 1 jūdzē 14 dalībnieku konkurencē izcīnīja 4. vietu 4:43,0 min. Šķēpa metējs Miķelsons ar 52,15 m apgabala meistarsacīkstēs Lutonā sekmīgi aizstāvēja savu pag. gada izcīnīto meistartitulu.

Latviešu sporta pārvalde Anglijā 15. jūnijā atkal apstiprināja 2 jaunas latviešu sporta kopas: DVF Knutton un Ekēbiju.

Latvijā krievu vadītos futbolistu kursos „pārskoloti" un par „īsto" futbolistu sagatavotājiem kļuvuši: Slavišens, Štauers, Rechtšprechers, Dobelis, Pakalns, Ziņģis, Auziņš uc. Ar īsāku apmācības laiku pieticis Klāvam, Vītoliņam, Krupšam, Volgastam. Raiskums-Rēdlichs pašlaik trenē Rīgas vagonu rūpnīcas (Vairoga) vienību, bet okupētās Latvijas futbola augstākais vadītājs ir agr. žīdu Hakoah vienības spēlētājs Jūlijs Levitāns.

Albury Latvian Team saucas latviešu basketbola vienība Austrālijā, kurā spēlē Alburijā un Bonegilā nodarbinātie tautieši (A. Duņēns, E. Ozols, T. Baumanis, J. Bormanis un Undēvics). Alburijas apgabala meistarsacīkstēs latvieši pagaidām ir bez zaudējumiem. Mūsu puiši uzvarēja pagājušā gada meistaru 33-1.

Latviešu futbolista N. Soģa Austrālijā noorganizētā imigrantu futbola vienība Uranginty Wanderers sava apgabala austrāliešu kausa izcīņā pašreiz ir 3. vietā.

Dienvidaustrālijas meistarsacīkstēs basketbolā Adelaides YMCAs krāsas reprezentē latvieši (O. Resnais, Tiliks, Vāgners, Dancis, Grunerts uc), bet austrālieši ir tikai tuvākajā rezervē. YMCA pagaidām atrodas 3. vietā, ar lielām izredzēm piedalīties finala spēlē, kas sāksies septembrī.

Pasaules sporta laukumos

ASV vieglatlētikas meistarsacīkstes no jauna pierādīja, cik neizsmeļamas amerikāņiem ir vieglatlētu rezerves. Par spīti 38 gradu C karstumam, sacensībās lieliskus sasniegumus realizēja daudzi jauni vārdi, kas nāk galvenokārt no ASV vieglatlētu „zeltraktuvēm" — universitātēm. Lielāko „trumpi" izspēlēja 21 g. v. Diks Etlesijs ar jaunu pasaules rekordu 110 m barjēros — 13,6 sek. Līdzšinējais rekords kopēji piederēja amerikāņiem Taunam (1936. g.) un Volkotam (1941.), bet 13,6 skrējis arī nēģeris Dilards. Jaunie amerikāņu meistari: 100 m 19 g. v. nēģeris Oregs 10,4; 200 m Tailers 21,1; 400 m Rodens 46,5; 800 m Valtfilds 1:51,8; 1500 m Tuonijs 3:51,3; 5000 m Vilts 15:19,4; 10.000 m Ašenfelters 32:44,3; 200 m barj. Flemings 23,6; 400 m barj. Mors 53,6; 3000 m šķēršļu skrēj. Draclers 9:33,6; tāllēkš. Holends 7,85; augstlēkš. Heincmans, Albritens (2. v. ieguv. 1936. g. olimp. spēlēs) un Razito 1,96; kārtslēkš. Ričards 4,47; lodē Fukss 17,42; diskā Gordjens 52,79; šķēpā Seimūrs 66,77; veserī Feltens 57,09.

14:22,8 min. — jaunā lieliskā Vācijas rekorda laikā Hamburgā 5000 m skrēja vupertālietis Herberts Šade, pārspējot par 4,4 sek. līdzšinējo Eberleinam piederošo rekordu. Par Šadi, kas izcilo rezultātu sasniedza nelabvēlīgos laika apstākļos, šogad pasaulē 5000 m labāk skrējis tikai 10.000 m pasaules rekordists Zatopeks, un arī pag. gadā tikai 4 skrējēji sasniedza labāku rezultātu. Sacīkstēs Minchenē 4,00 m kārtslēkšanā veica Stīrks, bet vecmeistars Šteks meta šķēpu 62,16 m.

Pasaules futbola meistarsacīkstēs 28. jūnijā sacentās Brazīlija ar Šveici, bet 29. jūnijā Spānija—Čīle, Zviedrija—Paragvaja, Anglija—ASV, Jugoslavija—Meksika; līdz redakcijas slēgšanai spēļu iznākumi vēl nebija zināmi. Šodien spēlē Brazīlija—Jugoslavija, Anglija—Spānija, Itālija—Paragvaja, ASV—Čīle, Bolīvija—Urugvaja un Šveice—Meksika. — Pēc meistarsacīkšu pirmā lielā pārsteiguma — Itālijas zaudējuma Zviedrijai itāliešu futbolisti bija tik sagrauzti, ka pēc spēles raudāja. Traģiskākais tas, ka minūti pirms tiesneša svilpes itāliešu uzbrucējs Carapelese viens pats atradās zviedru vārtsarga priekšā, bet bumbu nošāva cieši pāri vārtu šķērskokam, tā palaizdams garām drošu izdevību gūt izlīdzinājumu. Skatītāji bija bezgala pārsteigti par zviedru lieliako sniegumu, kaut gan pēdējie zaudējuši daudz savu labāko futbolistu. — Anglija atstāja diezgan bālu iespaidu un tās vienpadsmitam bija jāsaņem visi spēki, lai tiktu galā ar Čīles spēcīgo aizsardzību. Labāka nekā gaidīts bija ASV vienība, kas pret „lepnajiem spāniešiem" pirmo puslaiku spēja nobeigt pat 1-0 savā labā. Skatītāji, kā tas daudzkārt parasts, bija vājāko, proti amerikāņu pusē, kas otrajā puslaikā gan vairs nespēja pretoties spāniešu mākai.

Viestura basketbolists Gunārs Grieze, kas pašreiz ceļā uz ASV, ir nevien krietns sportists, bet panākumus gūst arī citās nozarēs: vircburģieši viņu katrā ziņā atcerēsies kā it veiksmīgu Vircburgas teātra aktieri, bet šis šaržs rāda, ka Griezē mīt vēl arī cits talants. Šeit viņš draudzīgā skatījumā attēlojis Viestura basketbola vienību, kas, kā zināms, līdzšinējā sastāvā vairs neeksistē. — Priekšā no kreisās: vienības kapteinis A. Rops, pārstāvis, saukts „Viesturs" — V. Graube; aizmugurē no kreisās: G. Grieze, H. Baikštis, A. Kazlovskis, R. Ansons un

Vai jūs esat asfalta vai zemes cilvēks?

Atbildiet godīgi uz sekojošiem 10 jautājumiem, un jūs varēsit spriest, vai esat pēc dabas vairāk pilsētnieks vai lauku cilvēks.

Ko jūs mīlat vairāk:

1. a) Iet gulēt ap pusnakti un celties pavēlu?
   b) Iet gulēt agrā vakarā un celties ļoti agri?
2. a) Lielāko daļu laika pavadīt jaušu sabiedrībā un tikai pa retam vienatnē?
   b) Parasti būt netraucēts vienatnē un tikai laiku pa laikam meklēt sabiedrību?
3. a) Lietainu vakaru pavadīt kino vai teātrī?
   b) Lietainā laikā sēdēt mājās vai krodziņā?
4. a) Skaistu suni ar senu ciltskoku?
   b) Vērīgu mājas sargu, kaut arī negilītu jaukteni?
5. a) Skaistu sievu resp. reprezentablu vīru, kas ir slikta nama māte (resp. slikts mājas aprūpētājs)?
   b) Dzīves biedru, kas vispirmā kārtā ir krietns strādnieks?
6. a) Daudzus paziņas, ar kuŗiem bieži tiekaties?
   b) Nedaudzus labus draugus, kuŗus redzat reti?
7. a) Krīzes laikos ieguldīt savu naudu vērtslietās?
   b) Kritiskos brīžos ieguldīt savus līdzekļus zemē?
8. a) Daudz grāmatu un daudz teorētisku zināšanu?
   b) Maz grāmatu, bet dabas pazīšanu un praktiskas zināšanas?
9. a) Barot zvirbuļus ar maizes druskām?
   b) Šaut zvirbuļus?
10. a) Garīgu darbu?
    b) Roku darbu?

Kā jau būsit manījuši, jo vairāk jūs esat noskaņoti par atbilžu a variantiem, jo vairāk jums piemīt no pilsētas cilvēka.

REKLĀMAS ŠEFS TRŪMENS

Pēc kāda nesena NBC (amerikāņu radio sabiedrības) koncerta Vašingtonā, ko vadīja slavenais Toskanini, diriģentu aiz skatuves apmeklēja prezidents Trūmens. Smaidīdams prezidents ierosināja sarīkot kopēju koncertceļojumu. „Jūs tikai spēlējiet mūziku un es rūpēšos par reklāmu", teica prezidents.

LATVIJAS PĀRSTĀVJI, ABONĒŠANAS UN SLUDINĀJUMU MAKSA **ārzemēs**

Abonēšanas maksa minēta par eksemplāru mēnesī, bet sludinājumu maksa par vienslejīgas nonpareille iespiedumrindas aizņemamo telpu, par vienreizīgu 10 iespiedumr. un par vienreizīgu 5 iespiedumr. sludinājumu.

ANGLIJĀ: A. Veinbergs, 41, Carysfort Rd., London N. 16.
E. Andriņa, 37, Earls Court Rd., London W. 8.
E. Rirdans, 10, Winchester Rd., London N. W. 3.
Abonem. £ —/6/—; slud. —/1/1; —/6/3; —/3/9.

ASV: P. E. Irbe, 1500, Sterling Place, Brooklyn 13, N. Y.
A. Bilmanis, 509, 4th Street, S. E. Washington, D. C.
Ed. Dobelis, 503, 2nd Street, N. W. Waverly, Iowa.
Arv. Lūsis, Rt. 3, Coldwater, Miss.
Rūd. Krafts, Onida, S. Dak.
V. Puriņš, 1028, Fulton E., Grand Rapids, Mich.
J. Upesleja, 5322, W. Wisconsin Ave, Milwaukee 13, Wis.
P. Lapsiņš, c/o O. C. Livingston, Union City, Ind.
A. Ozoliņa, 1533, N. Burling St., Chicago 10, Ill.
J. Kājiņš, 600, Tremont St., Boston, Mass.
Abonem. $ 1,—, pa gaisa pastu 2,50; slud. 0,19; 1,04; 0,62.

AUSTRĀLIJĀ: A. Strazdiņš, Reid House, Canberra, A. C. T.
E. Liepiņš, Migrant Workers Hostel Wallgrove, Rooty Hill (Sydney), Hut F 12, N. S. W.
A. Prieditis, 32, St. Mary St., Camperdown (Sydney), N. S. W.
O. Strauts, P. O. Box 1560, G. P. O. Adelaide, S. A.
A. Medenis, Migrants Centre, Staff, Bl. B, Bathurst.
L. Kukure, 12, Seventh Ave, Alberton, via Adelaide, S. A.
V. Ešots, 218, Brown St., Adelaide, S. A.
E. Meija, 256, St. Georges Terrace, Perth W.
A. Zariņš, Holding Camp Greta, N. S. W.
Dž. Raudziņš, Accomm. Centre Holding, via Northam, W. A.
V. Brutāns, Manager of canteen 234, Greta, Migration Centre, near Maitland, N. S. W.
Abonem. £ —/7/—, pa gaisa pastu 1/3/—; slud. —/1/4; —/7/3; —/4/5.

BEĻĢIJĀ: K. Erkens, 127, rue du Fleurus, Chatelet.
Latv. Sark. Kr. Beļģijā, 25, rue Jacques Jordaens, Bruxelles.
Abonem. B. fr. 35; slud. 7; 36; 22.

BRAZĪLIJĀ: Z. Leimanis, Atlantica 156, apt. 101, Rio de Janeiro.
Abonem. $ 1,—; slud. 0,19; 1,04; 0,62.

DĀNIJĀ: A. Upīte, Prags Boulevard 71, Kobenhavn.
V. Briedis, Postbox 212, Kobenhavn V.
Abonem. D. kr. 5,—; slud. 0,94; 5,20; 3,12.

DIENVIDAFRIKĀ: E. Dancigers, „Happy Acres", off Gordon Rd., Somerset West, C. P., South Africa.
Abonem. $ 1,—; slud. 0,19; 1,04; 0,62.

FRANCIJĀ: E. Baumane, 56, rue Michal Foch, Lorient.
K. Birzniece, 31, rue de Seine, Paris 6-eme.
Abonem. Fr. fr. 260; slud. 48; 270; 162.

HOLANDĒ: A. E. Pariss, Herschelstraat 50, den Haag.
Abonem. H. fl. 3,—; slud. 0,56; 3,10; 1,86.

JAUNZĒLANDĒ: Vl. Auziņš, 8, Cracroft Terrace, Cashemere, Christchurch.
Abonem. £ —/7/—; slud. —/1/4; —/7/3; —/4/5.

KANADĀ: I. Batraks, P. O. Box 1006, Sta. C, Toronto 3, Ont.
Brīvā Balss, Canadian Latvian Newspaper, Box 295, Term. A, Toronto, Ont.
H. Drupals, 10155, Waverley St., Montreal, P. Q.
A. Kalniņš, 240, Grace St., Toronto, Ont.
Abonem. $ 1,—; slud. 0,19; 1,04; 0,62.

NORVĒĢIJĀ: H. Dzelzkalns, Jerpefaret 7, Voksenlia, Oslo.
Abonem. N. kr. 5,50; slud. 1,03; 5,75; 3,45.

SPĀNIJĀ: Dž. Rimkeits, Gran via 15, Bilbao.
Abonem. $ 1,—; slud. 0,19; 1,04; 0,62.

VENECUĒLĀ: J. Henkuzens, Medicatura Bural, Sanare, E-do Lara.

ZVIEDRIJĀ: Latvju Vārds, Postgiro 156582, Prenumerationkonto för Latvija, Box 15079, Stockholm 15.
Abonem. Zv. kr. 4,50; slud. 0,85; 4,70; 2,80.

LCK apgāds LATVIJA

Mūsu galvenā pārstāvja adrese Lielbritānijā:

A. VEINBERGS,
41, Carysfort Rd.,
London N 16.

Londonas Avīzes 2. g. 21. jūnija Nr. 312 ievietotajā sludinājumā nepareizi iespiests nama numurs 44.

Latvijas abonements Anglijā arī turpmāk maksā 6 sh par eks. mēnesī.

LCK apgāds LATVIJA

	DM
Ed. Virza, Straumēni	4,75
J. Jaunsudrabiņš, Baltā grāmata	6,—
K. Roze, Angl. latv. vārdnīca	7,—
K. Roze, Latv. angl. vārdnīca	9,—
Dž. Konreds, Taifuns	3,50
Pogina-Eiche, A Course of English	6,—
V. Bērtiņa, Mājas cepumi	4,—
V. Bētiņa, Praktiskā virtuve	5,—
M. Tvens, Toma Soera piedzīvojumi	1,—
Pie dzintara jūras, dziesmu krājums	2,50
J. Jaunsudrabiņš, Jaunsaimnieks un velns, romāns	11,—
Ed. Alainis, Nomodā un sapnī	3,—

Izsūta vairumā un mazumā Vācijā un uz ārzemēm. Atkalpārdevējiem parastā atlaide.

ED. ALAINIS, (13b) Memmingerberg, postlagernd. (500)

MEKLĒJU:
Voldemāru Gulbi, Voldemāru Kondrātu, Elmāru Stuķi un Imantu Baižu no Liepas pagasta. Kas ko zinātu par viņiem, lūdzu rakstīt: Mr. V. Mustis, Fernley and Eger, M/S Fernwood, Oslo, Norway.

TAUTIETE,
ja esi nopietna, mīli dejas un mūziku, tad raksti trijiem tautas dēliem Anglijā. Mēs Jūs vēlamies līdz 32 g. v., neizslēdzot atraitnes ar bērnu un šķirtenes. Lūdzam, ja iespējams, pievienot savu foto, kuŗu pēc vēlēšanās sūtīsim atpakaļ. Of. ar Nr. 498 š. av. kant. Jaunākam, Vidējam un Vecākam. (498)

Kas zinātu
MELUPA
adresi (1947. g. dzīvoja Fišbachā), lūdzu steidzīgi rakstīt V. Āboliņai, N.-Ulm, DP Camp Reinhardt-Kaserne, Bl. V. (502)

SOLĪDI, LĒTI UN LABI
jūs iepirksaties modes namā
Rudolph

Lūdzu atsaukties
Ādolfam Kreicumam, Kārlim Zalcmanim, kāpr. Laucim, Kalvītim, Jungmanim, Bogdanovam un fotografam Šulcam. Pēdējā tikšanās 1945. g. 24. 4. Dānijā. Rakstīt Bruno Lubganam, W. C. B. Hospital, Malton, Ont., Canada. (499)

Ja kāds ko zinātu par manu māsu
LILIJU ZIEDIŅU,
dzim. 1927. g. 3. jūl. Olainē, un manu māti ANNU GRIĶI, dzim. 1883. g. 12. aug. Ropažos, lūdzu paziņot Margrietai Caunei, „Booroondara", Cobar, N. S. W., Ausstralia. (501)

LATVIJAS
ABONEMENTS VĀCIJĀ,
pasūtinot individuāli (līdz 3 eks. uz vienu adresi), maksā ar piesūtīšanu DM 4,— par eks. mēnesī, pasūtinot kollektīvi (vairāk par 3 eks.) DM 3,50 mēn., uz ārzemēm DM 4,80 mēn., uz ASV pa gaisa pastu DM 8,50 mēn.; atsevišķa numura cena DM 0,50.

Sludinājumi Vācijā maksā DM 0,90 par vienslej. nonpareille iespiedumrindas aizņemamo telpu; vienreizīgs 10 iespiedumrindu slud. DM 5,—; vienreiz. 5 iespiedumr. slud. DM 3,—. Grāmatu apgādu un tirgotāju sludinājumiem, piesūtot tos tieši apgādam, aprēķinām 50% atlaidi.

Abonementu pieteikumus, sludinājumus un iemaksas Vācijā pieņem mūsu pārstāvji nometnēs, kā arī apgāds tieši.

Abonementa un sludinājumu maksu ārzemēs un turienes pārstāvju sarakstu izziņojam vairākas reizes mēnesī īpašā sludinājumā.

LCK apgāds LATVIJA,
(14a) Schwäbisch Gmünd, Artillerie-Kaserne, US Zone, Germany (tālr. Schw. Gmünd 2159)

Trūmens sit dūri galdā

Hercogu kapenēs Jelgavas pilī uz kāda šķirsta bija zīmīgs uzraksts: „Vanitas vanitatum et omnia vanitas" (Iznīcību iznīcība un viss iznīkst). Notikumi pasaulē, kas sākās pēc 1930. gada apliecināja, ka šī sentence savu nozīmību nav zaudējusi arī mūsu laikos. Rietumu valstsvīri domāja, ka viss paies, viss mainīsies un gala rezultātā paliks vecu vecais stāvoklis. Šis pieņēmums būtu bijis gandrīz pareizs, ja Kremlī nesēdētu Staļins ar saviem padomniekiem. Neskaitāmajās konferencēs, kas notikušas pēdējos gados, bija daudzas balsošanas, rezolūciju pieņemšanas, kas sākās vārdiem „pasaules miers apdraudēts" un beidzās — „mēs ceram, ka uzvarēs cilvēces veselais saprāts". Arī šīs rezolūcijas būtu pareizas, ja „veselo saprātu" nenoteiktu Maskava, kam saprāts gan bija, bet tikai ne veselis rietumu izpratnē. Tā piecus gadus pēc otra pasaules kaŗa no vietas šādi formulēti konferenču rezultāti pildīja ārlietu ministriju archīvus un preses slejas.

Bet 1950. gada 27. jūnijs pavilka svītru apakšā visai agrākai rietumu pasaules mentalitātei. Šī diena pavilka svītru apakšā arī līdzšinējai Savienoto valstu ārpolitikai. Zvaigžņotais karogs, kas deva rietumniekiem un mums cerības pārdzīvot katastrofas, izturēt vajāšanas un tomēr ar paļāvību raudzīties nākotnē, tagad plīvo pāri visai Klusā okeana telpai. Jo prezidents Trūmens otrdien uzsita dūri uz galda un pateica, ka brīvā pasaule negrib vairs komūnismam aprīt vienu brīvu valsti pēc otras. Un šis spēcīgais dūres sitiens atbalsojās ne vien Seulā, Manilā, Formozas salā un Kanberā, bet to sadzirdēja arī 14 vīri Kremlī.

Vēl pirmdien vācu, angļu, franču un pat amerikāņu prese bija pilna rezignācijas un pesimisma. Daudzi ārpolitiskie komentātori domāja, ka Drošības padomes lēmumam ir tikai akadēmisks raksturs, ka rietumu demokratijas arī provokāciju Korejā noris tāpat kā norijušas daudzus Maskavas kumosus un ka Savienotās valstis būs spiestas samierināties ar šī Tālo austrumu pussalas zaudējumu, kā tās samierinājās ar Ķīnas zaudējumu. Otrdiena pierādīja pasaulei pretēju.

Pagrieziens ASV ārpolitikā īstenībā sākās jau 1947. gada martā, kad prezidents Trūmens apsolīja palīdzību Grieķijai, Turcijai un Irānai. Šī svarīgā deklarācija, kas ieies pasaules vēsturē kā Trūmena doktrīna, pierādīja, ka amerikāņi atteikušies no sava tradicionālā izolācionisma un ka Vašingtona apzinās to misiju, kas tai uzlikta. Maršala plāns, Atlantika pakts un finanсiālā palīdzība atpalikušajām zemēm bija tikai šīs doktrīnas loģisks secinājums.

Prezidenta Trūmena deklarācija un Drošības padomes lēmums par militārām sankcijām pret agresoru pašķīra pilnīgi jaunu lappusi cilvēces vēsturē. Prezidents deklarēja, ka Savienotās valstis un pārējās nācijas vairs nepieļaus, ka komūnisms aprij vienu brīvo valsti pēc otras. Vēl nesen tik noteiktus vārdus cilvēce nedzirdēja. Padomju savienības ekspansijai par upuri krita Baltija, krita visi Balkāni un Čechoslovakija. Londona un Vašingtona toreiz izteica vienīgi savu līdzjūtību un — ar to viss beidzās. Pilienu pa pilienam Padomju savienība pilināja rietumu pasaules pacietības kausā savu indi un priecājās, ka šķidrums vēl neplūst pāri malām. Notikumi Korejā beidzot nolauza to pacietības vadzi, ko Savienotās valstis, Lielbritānija, Austrālija un viss vēl brīvais kontinents uzskatīja par cilvēces glābiņu.

Prezidenta Trūmena otrdienas deklarācija pašķīra vēstures lappusi arī citādā nozīmē. Kad Vācija kapitulēja un rietumu sabiedrotie domāja, ka pasauli vairs neapdraud nekāds „isms", Sanfrancisko vairāk nekā piecdesmit valstis parakstīja Apvienoto nāciju chartu. Tā solījās sargāt nāciju suverenitāti, cilvēka elementārās tiesības un brīvu pašnoteikšanos. Šai labi domātajā organismā tomēr bija kāds mazs „bet", kas sajauca visu. Vārdiņš „veto" iedeva Padomju savienībai tādu spēku rokās, ka visi lēmumi kļuva vienīgi par papīra strēmelēm un biedrs Molotovs ar Višinski varēja vienīgi smīnēt. Tagad Apvienoto nāciju pastāvēšanas vēsturē Drošības padome pirmo reiz pieteica agresoram militāras sankcijas. Vai Maskavas nodomus šis lēmums paralizēs, to šobrīd vēl grūti pateikt. Svarīgākais ir tas, ka brīvā pasaule reaģēja tik ātri, tik noteikti un nepārprotami, ka politbiroja vīriem, tāpat kā Hamletam jāizšķiŗas — būt vai nebūt. Turpināt kaŗu Tālajos austrumos vai nē — abos gadījumos Padomju savienībai būs jārēķinājas ne vien ar brīvās pasaules nosodītāju domu, bet arī ar aviāciju, floti un varbūt arī ar — atombumbu.

B. Ķ.

Vai Korejā cīnīsies arī amerikāņu sauszemes kaŗaspēks

ZIEMEĻKOREJIEŠU VIRSNIEKI JAU 16. JŪNIJĀ ZINĀJA UZBRUKUMA PLĀNU — IZŠĶIRĒJAS SANĀKSMES BALTAJĀ NAMĀ — KO SAKA PRETIZLŪKOŠANAS DAĻA — AIZ ASV PREZIDENTA STĀV VISA TAUTA UN KONGRESS

Vašingtona (E). — Otrdien īsi pēc pl. 12. prezidents Trūmens publicēja savu vēsturisko paskaidrojumu, ka viņš kā augstākais armijas virspavēlnieks devis rīkojumu Savienoto valstu flotei un aviācijai sniegt visu iespējamo palīdzību Dienvidkorejai un aktīvi piedalīties cīņās. Simti amerikāņu un angļu žurnālistu prezidenta vēstījumu jau pēc dažām minūtēm paziņoja visai pasaulei; lielie ASV raidītāji pārtrauca kārtējo programmu. Otrā dienā, kad jau bija pieņemts Drošības padomes lēmums, Trūmena rīkojumu gandrīz vienbalsīgi akceptēja arī kongress. Iespējams, ka prezidentam jau tuvākajās dienās vajadzēs izšķirties, vai uz Koreju nesūtīt amerikāņu sauszemes kaŗaspēku, jo dienvidnieki līdz šim nav spējuši apturēt komūnistu ofensīvu. Noskaņojums Savienotajās valstīs liecina, ka aiz prezidenta Trūmena stāv visa tauta, partijas un abas lielās arodbiedrību apvienības.

Vēl pirmdienas priekšpusdienā nekas neliecināja, ka Savienotās valstis izšķīrušās aktīvi piedalīties Dienvidkorejas aizstāvēšanā. Bija gan zināms, ka Baltajā namā aiz slēgtām durvīm kaut kas notiek, jo pēc prezidenta aicinājuma tur ieradās ģenerālštāba priekšnieks ģenerālis Bredlijs, visu ieroču šķiru štābu priekšnieki, augsti aviācijas un flotes virsnieki, senāta un tautas pārstāvju nama deputāti, valdības locekļi un prezidenta personīgie padomnieki. Žurnālisti burtiski ielenca visu Baltā nama apkārtni un mēģināja kaut ko uzzināt par svarīgajām apspriedēm.

Ārlietu ministrs Ečesons un aizsardzības ministrs Džonsons tai laikā informēja senāta kaŗalietu komisiju par stāvokli Korejā. Abiem ministriem bija jādzird skarba kritika par to, kā komūnisti varēja tik negaidīti uzbrukt. Republikāņu partijas senātors Milikins izteica izbrīnu, ka ne ārlietu, ne aizsardzības ministrijai nebija nekādas informācijas par Ziemeļkorejas nodomiem. Tādus pašus pārmetumus saņēma arī pretizlūkošanas daļas priekšnieks kontradmirālis Hillenkēters. Kāds senātors norādīja, ka viens sagūstīts ziemeļkorejiešu virsnieks apliecinājis, ka viņš jau 16. jūnijā zinājis uzbrukuma plānu visos sīkumos. Pats kontradmirālis komisijai paskaidroja, ka viņš jau pirms gada ziņojis par ziemeļkorejiešu armiju un tanku koncentrāciju gar 38. platuma gradu. Arī 9. jūnijā Hillenketers vēlreiz brīdinājis ārlietu un aizsardzības ministriju. „Mans uzdevums nav izvērtēt šo informāciju, mans pienākums ir tikai ziņas savākt," paskaidroja viņš.

Otrdien īsi pirms pl. 12 prezidenta preses šefs Ross aicināja žurnālistus uz konferenci. Jau pirms tam Baltajā namā pulcējās Atlantika pakta signatārvalstu vēstnieki un sūtņi, bet ārlietu ministrijā ASV draudzīgo nāciju pārstāvji. Dažas minūtes pēc 12 konferenču telpā ienāca prezidents Trūmens un lūdza Rosu nolasīt deklarāciju, kurā starp citu teikts: „Notikumi Korejā liecina, ka komūnisti no pagrīdes darbības pārgājuši uz atklātu kaŗu. Drošības padome uzaicināja abas karotājas puses pārtraukt cīņas. Šim uzaicinājumam Ziemeļkoreja tomēr nepaklausīja, bet turpina ofensīvu. Tā kā Drošības padome lūgusi Apvienoto nāciju dalībnieces sniegt Dienvidkorejai visu iespējamo palīdzību, es devu rīkojumu ASV flotei un aviācijai aktīvi iesaistīties kaŗa darbībā. Lai nodrošinātu mieru un stabilitāti Klusā okeana telpā, es devu rīkojumu 7. amerikāņu flotei novērst jebkuŗu komūnistu invāzijas mēģinājumu Formozai. Tāpat es devu rīkojumu pastiprināt mūsu garnizonus Filipīnās un sniegt turienes valdībai, kā arī Indoķīnai iespējamo materiālo un militāro palīdzību."

Kad pēc konferences kāds žurnālists jautāja republikāņu senātoram Bridžam, ko viņš domā par prezidenta paziņojumu, senātors burtiski atbildēja: „Tā ir patiesi laba akcija. Tas ir tieši tas pats, ko es jau visu laiku ierosināju, un tagad es priecājos, ka tas beidzot noticis."

Štutgartes raidītājs, atsaucoties uz AP informāciju, 29. 6. ziņoja, ka „prezidentam Trūmenam jau tuvākajās dienās vajadzēs izšķirties, vai nesūtīt uz Koreju arī amerikāņu sauszemes kaŗaspēku". Par to Vašingtonas politiskās aprindās runāja jau trešdienas vakarā. Baltais nams līdz šim tomēr nav publicējis nekādu paskaidrojumu, nedz arī šīs valodas atsaucis. Ievērojot jauno draudīgo saspīlējumu, kongresa abi nami gan nolēma pagarināt uz gadu obligāto kaŗaklausību ASV. Tautas pārstāvju namā pret šo lēmumu balsoja tikai četri deputāti, bet senātā neviens.

Prezidenta Trūmena izšķiršanos, raksta amerikāņu laikraksti, akceptējusi visa tauta. Par to vienis prātis ir kā demokrati, tā republikāņi un arī abas lielās arodbiedrību apvienības — AFL un CIO. Amerikāņi tagad pārliecināti, ka iebrukums Korejā nav vis jauna faze austajā kaŗā, bet gan to notikumu secība, kas sākās Ķīnā, Indoķīnā, Burmā un Malajā. Līdzīgs uzskats valda arī Londonā. Kad Etlijs apakšnamā paziņoja, ka britu valdība devusi rīkojumu arī savai Tālo austrumu flotes eskadrai atbalstīt Dienvidkoreju, sežu zālē atskanēja skaļi aplausi. Opozicijas vārdā Čerčils deklarēja pilnīgu atbalstu un piebilda, ka „premjēra lēmums ir nepieciešams un gudrs".

Angļi un krievi Berlīnē runā ļoti draudzīgi

Berlīne (jj). — Berlīnē pagaidām atrisināts vairāku nedēļu ilgais konflikts starp britu un padomju administrācijas pārstāvjiem, kas bija sācies transporta lielllaivu aizturēšanas dēļ. Pēc pēdējām ziņām britu sektorā aizturētās 76 padomju joslas liellaivas atbrīvotas tālākam ceļam, un arī krievu pārstāvji Karlshorstā paziņojuši, ka laivu robežkontroles punktā Vitenbergē nepastāvot vairs nekādas grūtības vai sarežģījumi. DPA sniedzot šo informāciju, piebilst, ka pēdējās sarunas starp britu un padomju komandantūras delegātiem norisinājušās ļoti draudzīgā garā, un abas puses pierādījušas patiesu vēlēšanos likvidēt pastāvošās vācu iekšējo ūdensceļu satiksmes grūtības.

Plūdi un lidmašīnu katastrofas prasa jaunus upurus

Sidneja (jj). — 10.000 iedzīvotāju palikuši bez pajumtes Jaundienvidvelsas štatā, kur pag. nedēļā sākās nepieredzēti plaša plūdu katastrofa. Simtiem kvadrātjūdžu platībā auglīgā farmu zeme pārvērsta milzu ezerā, un nepārtraukto lietus gāžu dēļ plūdi draud vēl paplašināties. Pēc pēdējām ziņām katastrofā galu dabūjušas 15 personas. Daudzās štata pilsētās satiksmi pa ielām uztur laivās. Plūdu apdraudētajā apgabalā draud izbeigties pārtikas krājumi, jo arī dzelzceļa satiksme starp Sidneju un Brisbēni pārtraukta.

Šīs nedēļas sākumā Austrālijā notika arī smaga lidmašīnu katastrofa Jorkas tuvumā. Kāds Skymaster tipa lidaparāts ar 28 pasažieriem aizdegās un nogāzās neapdzīvotā krūmu rajonā. Katastrofā dzīvs palicis tikai kāds 67 g. v. inženieris, kas tomēr cietis smagas deguma brūces. Lidmašīna kritot „nopļāvusi" krūmus 400 m garā un 20 m platā joslā. Katastrofa atzīstama par smagāko nelaimes gadījumu Austrālijas aviācijas vēsturē.

North West Airlines satiksmes lidmašīnas vraks, kas pag. sestdien ar 58 pasažieriem iegāzās Mičigānas ezerā ASV, tagad atrasts 35 m dziļumā. Avarējušās lidmašīnas meklēšanā piedalījās 88 amerikāņu lidmašīnas un daudzi ar radara ierīcēm apgādāti piekrastes sargkuģi. Ir ļoti maz cerību, ka kādu no 58 pasažieriem vairs atradīs dzīvu.

„Spēcīgā čūska" nogrimusi Ziemeļjūras dzelmē

Hamburga (ej). — Ziemeļjūrā pie Pelvormas salas nogrimis zviedru kuģis Ormen Kriske (spēcīgā čūska), kas bija pilnīgs seno vikingu airu laivas atdarinājums. Kuģis būvēts pag. gadā Zviedrijā un pašlaik atradās ceļā no Stokholmas uz Parīzi, kur tā braucēji gribēja piedalīties franču nacionālajās svinībās 14. jūlijā. Uz kuģa atradās 14 zviedru airētāji, kas pirms brauciena bija uzaudzējuši garas „vikingu bārdas" un ģērbušies senatnīgos ziemeļnieku tērpos. Līdz šim izdevies atrast tikai 2 apkalpes locekļu līķus, kā arī savākt dažādas strandējušā kuģa vraka daļas. Ormen Friske gājis bojā spēcīgā vētrā, kas šajās dienās plosās Ziemeļjūrā.

Ziņa par vikingu kuģa avariju Stokholmā radījusi lielu satraukumu. Zviedru laikraksti traģisko notikumu paziņoja ar speciālizdevumiem. Navigācijas lietpratēji domā, ka īstais kuģa avarijas cēlonis bijusi tā pārāk vieglā būve. Kuģis nebija apdrošināts, jo neviena zviedru apdrošināšanas sabiedrība nebija atzinusi „Spēcīgo čūsku" par derīgu jūras braucienam.

Keijs sastāda jauno franču valdību

Parīze (ej). — Franču valdības krize, kas sākās pag. sestdien pēc līdzšinējās Bido valdības atkāpšanās, līdz šim vēl arvien nav galīgi atrisināta. Pēc tam kad jauno valdību sastādīt veltīgi bija izmēģinājušies Anri Keijs, Renē Plevens un Renē Maiers, republikas prezidents Oriols uzdeva to sastādīt līdzšinējam ministru prezidentam Bido, bet arī pēdējais trešdienas vakarā paziņoja, ka viņa sarunas ar franču politisko partiju vadītājiem bijušas nesekmīgas. Pēc tam jau otro reizi valdības krizi atrisināt uzņēmās Keijs. Franču galvaspilsētā par nesekmīgajiem valdības sastādīšanas mēģinājumiem valda liels nemiers, un arvien dzirdamāk atskan prasība, ka saspīlētā starptautiskā stāvokļa dēļ stabilu un strādāt spējīgu franču valdību nepieciešams nodibināt „vistuvāko stundu laikā".

Pēc BBC informācijas no Parīzes, Keija izredzes sastādīt jauno ministru kabinetu ir ļoti labas. Par viņu balsošot arī sociālisti, kas paši gan vēl neesot izšķīrušies par savu piedalīšanos valdībā.

Vai UN beidzot sāks runāt par Baltijas valstīm

Stokholma (LV). — Svenska Morgenbladet Londonas korespondents saņēmis informāciju, ka Eiropas padome Strasburgā savā nāk. mēneša sesijā aplūkos arī Baltijas jautājumu. Anglijas pārstāvji paredz ierosināt nodibināt īpašu komisiju, kas izmeklētu krievu okupantu rīcību Baltijās valstīs. Vispirmajā kārtā neskaidrotu okupantu noziegumus pret cilvēku tiesībām un bez tam ievadītu plašu informācijas kampaņu, attēlojot apstākļus, kādos dzīvo apspiestās Baltijas tautas. Eiropas padomes valstis saņemtu aicinājumu pārbaudīt savu nostāju pret boļševiku okupāciju Baltijā. Tās valstis, kas okupāciju atzinušas, tiktu lūgtas sekot ASV un Anglijas paraugam un atzīšanu atsaukt.

„Iespējams," tālāk raksta korespondents, „ka šo jautājumu radoši apspriedīs arī Apvienotās nācijas, ja to ierosinātu kāda valsts, kas krievu okupāciju neatzīst. Jau pag. gadā UN pilnsapulcē Baltijas problēmu aktualizēja vairākas delegācijas."

Drošības padome...

(Turpinājums no 1. lpp.)

vadītājs Vorens Ostins. Šai brīdī uzliesmoja preses fotografu un filmu sabiedrību elektriskās spuldzes, un žurnālisti drudžaini atzīmēja katru vārdu, kas izskanēja zālē, kapa klusumam valdot. Ostins teica, ka pasaules miers pašreiz likts uz spēli, kāpēc prezidents Trūmens, paklausot Drošības padomes svētdienas lēmumam, jau devis rīkojumu ASV aviācijai un flotei aktīvi piedalīties cīņās. „Bet pasaules miera saglabāšanā jāpiedalās arī pārējām brīvām nācijām, kāpēc es savas valdības vārdā lūdzu pieņemt rezolūciju, kas uzdod visām UN dalībniecēm pieteikt militāras sankcijas Ziemeļkorejai."

Tūlīt pēc šīs svarīgās runas Lielbritānijas un Francijas pārstāvis paziņoja, ka viņi pilnam atbalsta ASV priekšlikumu. Vienīgi Jugoslavija mēģināja novilcināt rezolūcijas pieņemšanu, iesniedzot jaunu priekšlikumu, lai Drošības padome uzņemas konfliktā starpniecību. Pārējo valstu pārstāvji tad deklarēja, ka „platoniskām rezolūcijām šai brīdī vairs nav nekādas nozīmes". Pēc debatēm Drošības padomes sēdi pārtrauca uz 2½ stundām, jo Ēģiptes un Indijas delegācijai vēl nebija savu valdību instrukciju kā balsot. Bet arī pēc šī pārtraukuma atbilde no Kairo un Jaundelhijas vēl nebija pienākusi. Ēģiptes delegāts lūdza piezīmēt protokolā, ka viņš patur tiesības savas valdības viedokli deklarēt vēlāk. Ceturtdien Indija paziņoja, ka tā balso par ASV rezolūciju.

Svarīgās rezolūcijas teksts skan: „ASV ierosina, lai UN dalībnieces valstis sniedz Korejai vajadzīgo palīdzību, kas nepieciešama, lai atsistu bruņotu uzbrukumu un nodibinātu šai apgabalā starptautisku mieru un drošību."

...bet biedrs Sinčenko rīko „kaut kur" pusdienas

Īsi priekš Drošības padomes sēdes Apvienoto nāciju ģenerālsekretāra vietnieks, padomju delegāts Konstantīns Sinčenko rīkoja „kādā restorānā kaut kur Longailendā" pusdienas. Šais pusdienās piedalījās Padomju savienības galvenais delegāts Jakovs Maļiks, ASV vēstnieks Ernests Gross, UN ģenerālsekretārs Trigve Li un pārējie Drošības padomes pārstāvji. Nebija aicināta vienīgi Jugoslavija un nacionālā Ķīna. Pat labi informētie amerikāņu žurnālisti veltīgi izmeklējās šo pusdienu vietu. Apvienoto nāciju aprindās klīda valodas, ka Drošības padomes sēdē varētu piedalīties arī Padomju savienība un ka tāpēc Sinčenko tikai pusdienas rīkojis. Bet šīs cerības nepiepildījās. Jakova Maļika vēsturiskajā sēdē nebija.

Soļo uz priekšu, bet tikai „aizstāvās"

Dažas stundas pēc tam, kad pasaules prese, raidītāji un lielās ziņu aģentūras jau bija pavēstījušas prezidenta Trūmena deklarāciju par ASV flotes un gaisa spēku aktīvu piedalīšanos cīņās, Vašingtona nosūtīja uz Maskavu īpašu notu. Savienoto valstu valdība šai dokumentā lūdza Padomju savienību izmantot visu savu ietekmi, lai izbeigtu kaŗa darbību Korejā. Atbilde uz to nav saņemta vēl līdz šai dienai. Tās vietā Maskavas radio nolasīja informāciju, ka „Ziemeļkoreja atrodas defensīvā stāvoklī un ASV tai pieteikušas formālu kaŗu".

Daudzi politiskie komentātori par šo Maskavas paskaidrojumu ironiski piebilst, ka „juridiskajā terminoloģijā tagad radies jauns jēdziens — komūnisti gan soļo uz priekšu, bet šī soļošana ir defensīva rakstura".

Drošības padomes lēmums nav tiesīgs, saka Maskava

Vairāk nekā pēc 48 stundām, kas sekoja vēsturiskajam Drošības padomes lēmumam, Maskavas radio ceturtdienas rītā publicēja TASSa oficiālo paskaidrojumu. Tajā minēts, ka „Padomju savienība Drošības padomes lēmumu neatzīst par tiesīgu". Par rezolūciju esot nodotas „tikai sešas balsis", jo nacionālā Ķīna vairs nav likumīga Apvienoto nāciju dalībniece. Šo varizējisko Kremļa deklarāciju katēgoriski noraida kā Vašingtona, tā Londona un Parīze. Apvienoto nāciju chartā gan minēts, ka svarīgiem lēmumiem jādabū vismaz septiņas balsis un ka pret balsot nedrīkst neviena padomes pastāvīgā dalībniece. Tādas ir piecas — ASV, Lielbritānija, Francija, nacionālā Ķīna un Padomju savienība. Bet jau vairāk nekā pirms gada notika vienošanās, ka visi lēmumi ir tiesīgi, ja veto neizmanto neviena no šīm piecām lielvalstīm. Lēmumu toreiz akceptēja arī Padomju savienība. Tā kā Maļiks Drošības padomes sēdē nepiedalījās, viņu neuzskata par pretbalsotāju.

„Līdz šai vietai un ne tālāk!"

Kad Drošības padomes lēmums par sankcijām pret Ziemeļkoreju tika pieņemts, daudzi amerikāņu laikraksti izdeva speciālnumurus un raidītāji pārtrauca kārtējo programmu, lai informētu savus klausītājus. Atskaitot komūnistu laikrakstus, visa pārējā prese, vienalga, vai tā būtu amerikāņu, franču, angļu, itāliešu vai Dienvidamerikas republiku, silti apsveica Drošības padomes ātro izšķiršanos un enerģisko rīcību. BBC politiskais komentātors norādīja, ka tagad Padomju savienībai jāsaprot — „līdz šai vietai un ne soli tālāk". Daudzi Londonas laikraksti atzīst, ka tikai „iejaukšanās īstā laikā var novērst pasaules katastrofu". Viszīmīgākais virsraksts ir pazīstamajam amerikāņu izdevumam Christian Science Monitor — Stāvi stiprs un aizstāvi patiesību. Ar šiem vārdiem varbūt vislabāk varētu raksturot visas amerikāņu tautas un visu pārējo brīvo nāciju izturēšanos pašreizējā konfliktā.

DAŽOS VĀRDOS

Uzticība angļu strādnieku valdībai izteikta pēdējā nobalsošanā apakšnamā. Par valdības politiku Šūmaņa plāna jautājumā balsoja 309, bet pret — 289 deputāti.

Atriebēju klubs nodibināts daudzo klubu zemē Anglijā. Ikviens kluba loceklis zaudējis kādu savu piederīgo nenoskaidrotā slepkavībā. Kluba biedri grib panākt, lai angļu iekšlietu ministrs nodibinātu sevišķu slepkavību izmeklēšanas komisiju.

Milzīgi paslēpta ieroču krājumi atrasti 5 Rietumsicīlijas provincēs. Apcietinātas 34 personas. Ieroču daudzums, kuŗu vidū ir arī artilerijas granātas un 50.000 šauteņu ložu, būtu pietiekams, lai apbruņotu nelielu armiju.

Amerikāņu kaŗavīru apprecētās japānietes saskaņā ar tikko senātā pieņemto likumu drīkstēs ieceļot ASV.

Pieminekli nebrīvības upuŗiem drīzumā cels Berlīnē, paziņojis lielvecākais prof. Reiters.

Austrālijas komūnisti drīkst vēl 3 mēnešus turpināt savas partijas darbību, paziņojis ministru prezidents Mezijs. Pagarinājuma iemesls tas, ka pretkomūnistiskā likuma pieņemšana aizkavējusies nesaskaņu dēļ starp strādnieku partiju un Austrālijas valdību.